

**АСТРИД ЛИНДГРЕН
РОНЯ, ДЪЩЕРЯТА НА
РАЗБОЙНИКА**

Превод от шведски: Светла Стоилова, 1985

chitanka.info

1.

В нощта, когато се роди Роня, над планината вилнееше гръмотевична буря. Беше такава злокобна нощ, че всички горски твари и духове, които обитаваха Матисовата гора, се изпокриха уплашени в дупките и скривалищата си. Единствено жестоките диви витри^[1], които предпочитаха бурята пред всяко друго време, се чувствуваха прекрасно и с вой и писък прелитаха над разбойническия замък, кацнал върху Матисовата скала. Крясъците им безпокояха Ловис, която чакаше да роди, и тя помоли Матис:

— Прогони злите витри, да стане малко по-тихо, инак няма да чувам какво пея!

Там е работата, че Ловис пееше, докато раждаше. Така е по-леко, твърдеше тя, а и малкото сигурно ще бъде по-весело, ако се появи на бял свят, посрещнато с песен.

Матис грабна арбалета и пусна две стрели през бойницата.

— Махайте се, диви витри! — изкрещя той. — Тази нощ се ражда моето дете, ясно ли ви е, вещици проклети!

— Хо-хо, тази нощ ще се роди неговото дете — нададоха вой витрите, — дете на гръмотевичната буря, дребно и грозно ще да е, хо-хо!

Тогава Матис стреля още веднъж право срещу ятото. Но те само се изсмяха подигравателно и отлетяха с гневни писъци над горските върхари.

В това време, докато Ловис лежеше и раждаше с песен на уста, а Матис се разправяше с дивите витри, колкото му държаха силите, разбойниците му бяха насядали около огъня в голямата каменна зала и ядяха, пиеха и вдигаха не по-малко врява от витрите. Все за нещо трябваше да се заловят, докато чакаха, а и дванайсетимата горяха от нетърпение да видят какво ще стане там, горе, в стаята на кулата. Защото през целия им разбойнически живот в Матисовия замък никога не се бе раждало дете.

Най-нетърпелив от всички беше Пер Черепя.

— Няма ли най-сетне да се появи тази разбойническа рожба? — въздъхна той. — Остарях, изнемогах и скоро ще настъпи краят на разбойническия ми живот. Добре ще е, преди да отида в гроба, очите ми да видят нов разбойнически главатар.

Едва изрече тези думи, вратата се отвори и вътре се втурна Матис, направо обезумял от радост. С високи весели подскоци обиколи цялата зала и крещеше като луд:

— Имам си рожба! Чуйте какво ви казвам, роди ми се дете!

— Мъжко или женско? — попита Пер Черепа от своя ъгъл.

— Разбойническа дъщеря, какво щастие! — крещеше Матис. — Разбойническа дъщеря, ето я, иде!

И през високия праг пристъпи Ловис, прегърнала детето си. В стаята стана тъй тихо, че не се чуваше ни звук.

— Май ви позадави бирата? — каза Матис. Той пое момиченцето от Ловис и го понесе в кръг сред разбойниците.

— Гледайте! Ако искате да видите най-красивото дете, което някога се е раждало в разбойнически замък!

Дъщеричката лежеше в ръцете му и го гледаше с будни очета.

— Това дете вече разбира и знае от всичко по малко, личи си! — възкликна Матис.

— Как ще му викаме? — попита Пер Черепа.

— Роня — отвърна Ловис. — Отдавна вече съм го решила.

— Ами ако се беше родило момче, тогава? — настоя Пер Черепа.

Ловис го изгледа строго и спокойно отвърна:

— Решила ли съм детето ми да се нарича Роня, то значи ще бъде Роня! — После се обърна към Матис:

— Да я взема ли вече?

Но Матис не искаше да се раздели с дъщеря си. Стоеше и удивен гледаше ясните ѝ очи, мъничките ѝ устица, кичурите черна коса, безпомощните ѝ ръчички и потръпваше от любов.

— Дете мое, в тези малки ръчички вече държиш разбойническото ми сърце — промълви той. — Сам не проумявам как, но е така.

— Мога ли да я подържа малко? — помоли Пер Черепа и Матис положи Роня на ръцете му, сякаш беше златно яйце.

[2]

— Ето ти новия разбойнически главатар, за когото дърдориш от толкова време. Само гледай да не я изтървеш, че тогава ще настъпи последният ти час.

Но Пер Черепата само се усмихна срещу Роня с беззъбата си уста.

— Лека е като перце! — удиви се той и я подхвърли нагоре-надолу няколко пъти.

Ала Матис се разгневи и грабна детето.

— Какво си представяше, глупако? Грамаден и тлъст разбойнически главатар с шкембе и козя брадичка, а?

Тогава всички разбойници разбраха, че не трябва току-тъй да одумват това дете, ако искат Матис да запази доброто си настроение. А наистина не биваше да го дразнят. Затова те веднага се впуснаха да възхваляват и превъзнасят новороденото и пресушиха много халби бира в нейна чест и за радост на Матис. Той се настани сред тях на почетното място и час по час обсипваше с похвали прекрасната си дъщеричка.

— Ето какво ще му отрови живота на Бурка — рече Матис. — Нека седи в жалката си разбойническа бърлога и скърца със зъби от завист, да, ужас и смърт, такова скърцане ще бъде, че всичките диви витри и сиви джуджета в гората му ще трябва да си запушат ушите, вярвайте ми!

Пер Черепата кимна доволно и изхихика:

— Ами да, ще му отрови живота на Бурка, и още как! Защото сега Матисовият род е продължен, а Бурковият направо ще се затрие от лицето на земята.

— Да — потвърди Матис, — направо ще се затрие от лицето на земята, неизбежно е като смъртта! Доколкото зная, Бурка няма никакво дете, а и занапред надали ще има.

В този миг изтрещя гръмотевица, нечувана дотогава в Матисовата гора. Тъй силна, че дори разбойниците пребледняха, а Пер Черепата, какъвто беше немощен, се преметна по гръб. Роня неочаквано проплака с тъничко жално гласче, което разтърси Матис по-страшно от гръмотевичния трясък.

— Детето ми плаче! — изкрещя той. — Какво да правя, какво да правя?

Но Ловис стоеше спокойна. Взе от него детето, положи го на гърдите си и повече плач не се чу.

— Здравата удари! — обади се Пер Черепата, щом се поуспокои и той. — Да ме вземат мътните, ако не е паднала тук някъде.

Да, мълнията беше паднала, и то не къде да е — това се видя, когато настъпи утрото. Прастарият Матисов замък, кацнал високо горе на Матисовата скала, беше разцепен на две. От върха на крепостната стена чак до най-дълбоките избени сводове замъкът беше разполовен и между двете половини зееше пропаст.

— Роня, величествено започва детският ти живот! — възкликна Ловис, когато с детето на ръце застана до разрушената крепостна стена и видя какво бе станало. Матис беснееше като див звяр. Как можа такава беда да сполети стария замък на неговите прадеди? Но не беше

по силите на Матис да беснее дълго за каквото и да било — винаги намираще с какво да се утеша.

— Е, затова пък няма да имаме толкова лабиринти и ниши в мазето и няма да държим толкова боклуци. И сигурно вече никой няма да се губи в Матисовия замък. Помнете как Пер Черепата се залута и не можа да намери пътя цели четири дни!

Пер Черепата никак не обичаше да му се припомня тая история. Каква вина имаше, че всичко тръгна тъй зле? Та той само се опита да разбере колко огромен и царствен е всъщност Матисовият замък и както казахме, откри, че е достатъчно голям, за да се загубиш в него. Горкичкият, беше, кажи-речи, полумъртъв, когато най-сетне успя да се добере до голямата каменна зала. За щастие разбойниците тъй си деряха гърлата и вдигаха такава олелия, че той я чу отдалеч, инак едва ли щеше да намери пътя.

— И бездруго никога не сме използвали целия замък — каза Матис. — И занапред ще си живеем в нашите зали, спални и в кулата, където сме си живели винаги. Яд ме е само за едно — че останахме без тоалетна. Да, ужас и смърт, сега тя е от другата страна на пропастта и жалко за оня, който не може да устиска, докато направим нова.

Но тоя въпрос скоро бе уреден и животът в замъка продължи съвсем както преди. Само с тази разлика, че сега там имаше едно дете. Едно момиченце, което според Ловис лека-полека подлуди Матис и всичките му разбойници — кого повече, кого по-малко. Не че щеше да им се отрази зле да станат малко по-нежни в ръцете и да придобият по-фини обноски, но всяко нещо трябва да има мярка. И наистина не е съвсем в реда на нещата дванадесет разбойници и един разбойнически главатар да подрипват от радост, глупашки ухилени само защото едно малко дете току-що се е научило да лази из голямата каменна зала, като че такова чудо никога преди не е ставало на земята. Наистина Роня тръгна да снове насам-натам необикновено рано, тъй като си имаше една хитринка — подпираше се с лявото краче, а за разбойниците тя бе направо несравнима. Но с времето повечето деца се научават да пълзят, казваше Ловис. Без това да предизвиква радостни възгласи и без да е необходимо зарад туй баща им да забрави всичко и дори да занемари работата си.

— Нима е писано Бурката да стане разбойнически главатар и тук, в Матисовата гора? — питаше се горчиво тя, когато разбойниците

начело с Матис се втурваха у дома с гръм и трясък по никое време, само за да видят как Роня си яде кашата, преди Ловис да я сложи в люлката.

Но Матис не се вслушваше в приказките ѝ.

— Роня моя, моя малка гургуличке! — крещеше той, когато Роня с помощта на лявото си краче се устремяваше към него през цялата зала още щом той прекрещеше прага. Сетне вземаше малката си гургуличка на колене и я хранеше с каша, а в това време дванадесетте му разбойници гледаха. Купичката каша стоеше отстрани върху плочата на печката, а Матис бе малко непохватен с грубите си разбойнически пестници и много от кашата отиваше по пода, пък и Роня блъскаше от време на време лъжицата, тъй че кашата летеше и по веждите на Матис. Когато това стана за първи път, разбойниците тъй диво се разсмяха, че Роня се уплаши и заплака, но скоро ѝ стана ясно, че е изнамерила нещо весело, и тя с удоволствие го повтори, което достави повече забавление на разбойниците, отколкото на самия Матис. Но тъй или инак, Матис смяташе, че всичко, което Роня прави, е несравнимо и друга като нея няма на земята.

Дори Ловис не можеше да не се засмее, когато го видеше седнал с детето в скута си и с вежди, целите в каша.

— Но, скъпи Матис, кой ще повярва, че ти си най-могъщият разбойнически главатар из всички планини и гори! Ако те види сега Бурка, ще се напикае от смях.

— На бърза ръка ще му дам да разбере — отвърна Матис невъзмутимо.

Бурка, заклетият враг на Матис. Тъй както бащата и дядото на Бурка са били заклетии врагове на бащата и дядото на Матис, да, от стари, незапомнени времена водеше началото си непримиримата вражда между двата рода. Те бяха разбойници открай време, върлуваха из гъстите гори и всяваха ужас сред почтените хора, които на кон, с коли или каруци прекосяваха тия места.

— Бог да е на помощ на онзи, който ще пътува през Разбойническата клисура! — казваха хората, като имаха предвид тесния планински проход между гората на Бурка и Матисовата гора. Залегнали, там винаги дебнеха разбойници, все едно кои — на Бурка или на Матис, за ограбения разлика нямаше. Но за Матис и Бурка разликата беше голяма. Те се биеха на живот и смърт за плячката и

здравата се грабеха един друг, ако през Разбойническата клисура не минеха достатъчно коли.

Роня не знаеше нищо за всичко това, тя бе съвсем малка. Не разбираше, че баща ѝ е страховит разбойнически главатар. За нея той беше само добрият брадат Матис, който пее засмян, креци и я храни с каша. Той ѝ харесваше.

Тя растеше с всеки изминат ден и полека-лека започна да изучава околния свят. Дълго вярваше, че голямата каменна зала е целият свят. И там ѝ беше добре, сгушена на сигурно под огромната дълга маса, да си играе с шишарки и камъчета, които Матис събираше и ѝ носеше. А каменната зала съвсем не беше лошо място за едно дете. Там можеше да се позабавляваш истински, а и доста да научиш. Роня обичаше, когато разбойниците пееха вечер пред огнището. Стоеше притихнала под масата и слушаше, докато запомни всички разбойнически песни. После започна да припява с най-звучен глас и Матис се удиви на чудното си дете, което пееше тъй хубаво. Научи се и да танцува. Защото когато разбойниците са разгорещяха истински, те танцуваха и подскачаха като смахнати из залата и Роня скоро разбра какво трябва да прави. Тя танцуваше, подскачаше и за радост на Матис изпълняваше и скока на разбойниците. А сетне, когато разбойниците се тръшнеха по пейките около дългата маса, за да се поразхладят с халба бира, той се хвалеше със своята дъщеря:

— Като някоя малка витра е красива, нали? Също тъй гъвкава, също тъй тъмноока и чернокоса. Такова красиво дете никога не сте виждали, съгласете се!

И разбойниците кимаха и се съгласяваха. А Роня седеше мълчаливо под масата със своите шишарки и камъчета, и като гледаше краката на разбойниците, обути в мъхнати кожени обуца, си представяше, че това са нейните палави козички. Виждала беше козички в кошарата, Ловис я водеше със себе си, когато отиваше да ги дои.

Но през краткия си живот Роня не бе видяла кой знае колко повече. Не знаеше нищо за онова, което съществуваше извън Матисовия замък. И един прекрасен ден Матис разбра, колкото и да не му се искаше, че беше вече време.

— Ловис! — обърна се той към жена си. — Детето ни трябва да научи как се живее в Матисовата гора. Пусни го навън!

— Аха, ето че най-последно си разбрал — отвърна Ловис. — Да беше питал мен, отдавна да е станало.

И тъй, Роня беше свободна да броди на воля наоколо. Но най-напред Матис я накара да чуе едно-друго.

— Да се пазиш от дивите витри, от сивите джуджета и от разбойниците на Бурка! — предупреди я той.

— Как да разбера кои са диви витри, кои сиви джуджета и кои разбойници на Бурка? — поиска да знае Роня.

— Ще откриеш — отвърна Матис.

— Добре — успокои се Роня.

— И внимавай да не се загубиш в гората — продължи Матис.

— Какво да правя, ако се загубя в гората? — попита Роня.

— Ще търсиш вярната пътека — рече Матис.

— Добре — отвърна Роня.

— И внимавай да не паднеш в потока! — заръча Матис.

— Какво да правя, ако падна в потока? — попита Роня.

— Ще плуваш — обясни Матис.

— Добре — съгласи се Роня.

— И гледай да не се изтърколиш в Дяволското гърло — заръча накрая Матис.

Имаше предвид пропастта, която разполовяваше Матисовия замък.

— Какво да правя, ако се изтърколя в Дяволското гърло? — попита Роня.

— Тогава вече няма да правиш нищо повече — издума Матис и от гърдите му се изтръгна вопъл, събрал сякаш цялата мъка на света.

— Добре — обеща Роня, когато Матис прекрати воплите си. — Тогава няма да се изтърколя в Дяволското гърло. Има ли още нещо?

— О, колкото искаш — отвърна Матис, — но полека-лека ще го научиш сама. Върви сега!

---

[1] Витра — в северната народна митология горско вълшебно същество. — Б.пр. ↑

[2] Вместо илюстрациите на Киро Мавров от българското книжно издание са ползвани оригиналните на Илон Викланд. ↑

2.

И така, Роня тръгна. Скоро разбра колко глупава е била — как е могла да мисли, че голямата каменна зала е целият свят? Дори огромният Матисов замък не бе целият свят. Дори високата Матисова скала беше целият свят, не, светът бе далеч по-голям. Тъй голям, че да ти секне дъхът! Разбира се, слушала беше Матис и Ловис да разправят какво има извън Матисовия замък. Чувала беше за потока. Но едва сега, когато видя как буйно бликат и шумтят струите дълбоко под Матисовата скала, тя разбра какво е поток. Бяха й разправяли за гората. Но едва сега, когато я видя — тъй тъмна и чудновата с всичките си шумолящи дървета, разбра какво е гора и тихичко се засмя, само затуй, че има гори и потоци. Виж ти, просто не й се вярваше — да има такива грамадни дървета и толкова буйни води, при това истински, как да не се засмееш!

Пътеката я отведе право в най-гъстата гора, чак до горското езеро. Матис й беше заръчал да не отива по-нататък. А езерцето се чернееше сред тъмни ели, само водните лилии плаваха по водата, блестящо бели. Роня не знаеше, че това са водни лилии, но дълго ги гледа й тихичко се засмя за туй, че ги има.

Целия ден тя остана край езерцето и прави там много неща, които никога преди не беше опитвала. Мята елхови шишарки във водата и се смя, когато откри как отплават, поклащайки се само щом запляска с крака във водата. Никога не беше правила нещо по-весело. Крачетата ѝ се усещаха тъй радостни и свободни, когато пляскаха, и още по-радостни, когато се катереха. Покрай езерцето имаше големи, обрасли с мъх камъни за катерене и борове и ели за изкачване. Роня се катери и се изкачва чак докато слънцето започна да потъва зад горските върхари. Тогава изяде хляба ѝ изпи млякото, които носеше в кожената си торбичка. Сетне полегна върху мъхестата горска покривка, за да поотдъхне, а високо над нея шумоляха дърветата. Лежеше там и ги гледаше, и тихичко се смееше за туй, че ги има. После заспа.

Събуди се по мръкнало и видя звезди, блеснали високо над елите. Тогава разбра, че светът е още по-голям, отколкото си мислеше. И това, че звездите съществуват, но не можеш да ги достигнеш, колкото и да се протягаш, я натъжи.

Останала бе в гората по-дълго, отколкото ѝ беше разрешено. Сега трябваше да се прибере, инак Матис щеше да си загуби ума, знаеше си го.

Звездите се отразяваха в езерцето, всичко останало тънеше в най-гъст мрак, от черен по-черен. Но Роня беше свикнала с тъмнината. Тя не я плашеше. Нима не беше съвсем тъмно в Матисовия замък през зимните нощи, когато огънят угаснеше, по-тъмно, отколкото в най-гъстата гора, не, тя не се страхуваше от тъмнината.

Тъкмо се приготви да тръгва и си спомни, че кожената торбичка остана върху камъка, където яде, и се покатери в тъмнината, за да я прибере. Стори ѝ се, че тук, на високия камък, е по-близо до звездите и протегна ръце, за да се опита да си откъсне няколко и да ги отнесе у дома в кожената си торбичка. Но тъй като не ѝ се удаде, взе торбичката и се нареди да слезе.

В този миг видя нещо, което я уплаши. Отвсякъде между дърветата блестяха очи, да, очите образуваха цял пръстен около камъка и я дебнеха, а тя не беше забелязала. Никога преди не беше виждала очи, които да светят в тъмното, и не ѝ се харесаха.

— Какво искате? — викна тя. Но не получи отговор. Наместо туй очите дойдоха по-близо. Бавно, малко по малко, те настъпваха все повече и повече и до нея достигнаха гласове, причудливи, прастари, безцветни гласове, които мърмореха и брътвеха:

— Всички сиви джуджета, тук има човек, тук има човек, в Гората на сивите джуджета, всички сиви джуджета, хапете и трепете, всички сиви джуджета, хапете и трепете!

И отведнъж те се появиха под самия камък, странни сиви същества, които искаха да ѝ сторят зло. Тя не ги виждаше, но потрепера, защото усещаше, че са там. И чак сега разбра колко опасни са те, сивите джуджета, от които Матис я предупреди да се пази. Но вече беше много късно.

Защото сега те заудряха по камъка с тояги и сопи или с каквото там имаха. Тропаха и хлопаха, и бумкаха тъй ужасно в тишината, че Роня изкрещя, уплашена до смърт.

Щом изкрещя, сивите джуджета спряха да думкат, но вместо това се чу нещо още по-страшно. Бяха почнали да се катерят нагоре към нея. Тя чуваше драскането на краката им по камъка и мърморенето им: „Хайде, джуджета сиви, всички хапете и трепете!“

Тогава Роня изкрещя още по-страшно и отчаяно и заудря неистово наоколо с кожената торбичка. Скоро щяха да връхлетят и да я изпохапят до смърт, тя разбра. Нейният първи ден в гората щеше да остане и последен.

Но тъкмо в този миг до ушите ѝ достигна рев, а тъй свирепо можеше да реве само Матис. Да, той идеше, нейният Матис, с всичките си разбойници, факлите им светеха между дърветата и викът му отекна в гората:

— Изчезвайте, сиви джуджета! Пръждосвайте се вдън гори, преди да съм ви изпотрепал!

И тогава Роня чу как малките тела тупват долу под камъка, а в светлината на факлите успя и да ги види — малки сви джуджета, които търтиха да бягат и потънаха в мрака.

Седна върху кожената торбичка и се пързулна по стръмния камък. Матис мигом се озова там, вдигна я в прегръдките си и тя плака в брадата му, докато той я отнасяше у дома в замъка.

— Вече знаеш кои са сивите джуджета — рече Матис, когато седнаха пред огъня да посгреят измръзналите крака на Роня.

— Да, вече знам кои са сивите джуджета — отвърна Роня.

— Но как да се разправяш с тях, това не знаеш — продължи Матис. — Ако се боиш, те го усещат отдалеч и тогава стават опасни.

— Да — обади се Ловис, — така е. Затова най-сигурното е изобщо да не се боиш в Матисовата гора.

— Ще го запомня — обеща Роня.

Тогава Матис въздъхна и силно я притисна до себе си.

— Но не си забравила от какво съм ти казал да се пазиш, нали?

О, тя добре помнеше! И през близките дни Роня не правеше нищо друго, освен да се пази от онова, което беше опасно, и да се упражнява да не се страхува. Внимавай да не паднеш в потока, ѝ беше казал Матис, затуй тя подскачаше до насита по хлъзгавите камъни край брега на потока, където водата клокочеше най-страшно. Как да отиде в гората и да се пази да не падне в потока! За да е от полза, трябваше да се пази само край бързеите и никъде другаде. А за да стигне до тях, трябваше да се смъкне надолу по Матисовата скала, която се спускаше отвесно към потока. Ето как тя едновременно се упражняваше и да не се страхува. Първия път беше трудно, толкова се боеше, че замижа. Но полека-лека ставаше все по-смела и скоро научи къде в скалата има пукнатини, на които да стъпи, и къде трябва да се вкопчи с палците на краката, за да не полети надолу към въртопите.

Какъв късмет, радваше се тя, да си намериш място, където хем се пазиш да не паднеш в потока, хем се упражняваш да не те е страх!

Ето тъй минаваха дните. Роня се пазеше и се упражняваше повече, отколкото Матис и Ловис предполагаха, и накрая стана същинско здраво зверче; гъвкава и силна, тя не се боеше от нищо. Нито от сиви джуджета, нито от диви витри, нито пък се боеше да не се загуби в гората или да не падне в потока. Все още не бе започнала да се пази от хързулване в Дяволското гърло, но скоро смяташе да го направи.

Затова пък разучи Матисовия замък чак горе до крепостната стена. Намираще пътя към всички ония запустели зали, гдето вече не стъпваше никой друг освен нея, не се залута из нито един подземен коридор, нито из тъмните ниши и избени сводове. Вече познаваше всички тайни тунели на замъка и всички скришни горски пътеки и се оправяше навсякъде. Ала най-много от всичко обичаше да бъде в гората и да тича там от сутрин до вечер.

Но щом станеше късно и паднеше мрак, а в огнището на голямата каменна зала лумнеше огън, тя се прибираще, уморена да се пази и упражнява по цял ден. По това време си идваше и Матис с

разбойниците от техните обиколки и Роня сядаше заедно с тях пред огъня и пееше разбойническите им песни. Но тя не знаеше нищо за живота им на разбойници. Виждаше ги да се връщат вечер, яхнали натоварените със стока коне, напълнили с много, най-различни предмети чували и кожени торби, сандъци и кутии. Но никой не ѝ беше разказал откъде вземат всичко това и тя му се чудеше толкова, колкото се чудеше, откъде се взема дъждът. Нещата просто си ги имаше в света, нали виждаше.

Понякога чуваше да се говори за разбойниците на Бурка, тогава си припомняше, че трябва да се пази и от тях. Но все още не беше срещала никого.

— Да не беше Бурка такъв негодник, щеше едва ли не да ми е жал за него — рече една вечер Матис.

— Стражниците в неговата гора са по петите му, в последно време няма нито миг спокойствие. И сигурно скоро ще го пропъдят от разбойническата му бърлога, да, да, той си е негодник, тъй че какво от туй, но все пак!

— Разбойниците на Бурка са негодници, цялата шайка — обади се Пер Черепа и всички се съгласиха с него.

Какъв късмет, че Матисовите разбойници са толкова добри — мислеше си Роня. Загледа ги, както сърбаха супа, наседали край дългата маса. Бяха брадати и мръсни, свадливи и буйни. Но никой нямаше да дойде и да ги нарече негодници пред нея. Пер Черепа и Чеги, Пелйе и Фюсок, Ютис и Йоен, Лабас и Кнотас, Тюре и Чурм, Стуркас и Малък Клипен — те всички бяха нейни приятели и щяха да минат през огън и вода заради нея, тя знаеше.

— Добре сме си тук, в замъка — рече Матис. — На сигурно място, както лисица в дупката си и орел на върха на планината. Дойдат ли тук ония дървени глави, прище ли им се да се разправят, ще ги натирим вдън гори тилилейски, те си го знаят!

— Право вдън гори тилилейски, само като им духнем под опашките — доволно се обади Пер Черепа.

Всички разбойници се съгласиха и се разсмяха, само като си помислиха какъв пълен глупак трябва да е оня, който би опитал да се вмъкне в Матисовия замък. Непристъпен отвсякъде, той се извисяваше върху своята скала. Единствено в южна посока се проточваше малка и тясна козя пътечка. Тя криволичеше надолу по скалата и се скриваше в

гората. Но от три страни Матисовата скала възправяше стръмните си зъбери — кой глупак ще тръгне да се катери там, кикотеха се разбойниците. Защото те и не подозираха къде Роня обикновено се упражнява да не се страхува.

— А изкачат ли се по козята пътека, отведнъж ще се спрат пред Вълчата прегръдка — продължи Матис. — Там можем да им препречим пътя с големи камъни. А и с друго, ако се наложи!

— И с друго, ако се наложи — повтори Пер Черепа и изхихика, като си представи как щяха да спрат стражниците на Вълчата прегръдка. — Много вълци съм утрепал навремето си — добави той, — но вече съм прекалено стар и не мога да утрепя друго освен собствените си бълхи, хо-хо, да, да!

На Роня и дожаля за Пер Черепа, който беше толкова стар, но тя не разбираше какви ще са тия стражници, какви кръгли глупаци щяха да идват и да се разправят при Вълчата прегръдка. Нито пък имаше сили да се тревожи за това, тъй като ѝ се спеше. Ето защо се мушна в постелята, но не затвори очи, докато не чу Ловис да пее Вълчата песен, както всяка вечер, щом дойдеше време разбойниците да напуснат огъня и да се разотидат по спалните си. В каменната зала не спеше никой друг освен те тримата — Роня, Матис и Ловис. Роня обичаше да лежи в леглото и през пролуката между завеските да гледа как огънят мъждука и догаря, докато Ловис пее. Откакто се помнеше, Роня слушаше майка си да пее Вълчата песен за лека нощ. Тогава разбираше, че е време за сън, и преди да затвори очи, си мечтаеше щастливо: „Веднъж утре да се събудя“.

И скачаше още със зората на новия ден. Каквото и да бе времето, тя се отправяше към гората и Ловис слагаше в кожената ѝ торбичка храна за през деня — хляб и мляко.

— Ти си дете, родено в гръмотевична нощ — казваше Ловис, — в нощта на витрите, такива лесно подивяват, знае се. И бъди внимателна — гледай да не те грабнат витрите!

Роня неведнъж беше виждала диви витри да кръжат над гората и бързо пропълзяваше да се скрие. Витрите са най-опасното от всичко опасно в Матисовата гора, човек трябва да се пази от тях, ако му е мил животът, беше казал Матис. И най-вече заради тях той държа тъй дълго Роня в замъка. Красиви, бесни и жестоки бяха витрите. С пронизващия

поглед на студените си като камък очи те дебнеха над гората и търсеха чия кръв да пролеят с остриите си хищнически нокти.

Ала никакви витри не можеха да изплашат Роня и да я пропъдят от нейните пътечки и скришни места, където водеше самотния си горски живот. Да, тя беше сама, но не ѝ липсваше никой. Кой Можеше да ѝ липсва? Нейните дни бяха изпълнени с живот и щастие, само дето летяха тъй бързо. Лятото отмина, сега беше вече есен.

Към края на есента дивите витри винаги се настървяваха, един ден те преследваха Роня през гората, докато тя усети, че вече става опасно. Наистина тичаше като лисичка и познаваше всички горски прикрития, но витрите упорито я следваха и до нея долитаха пронизителните им крясъци:

— Хо-хо, малко красиво момиче, кръв ще се лее сега, хо-хо!

Тогава се гмурна в горското езерце и преплува под водата до другия бряг. Там изпълзя и се скри под една гъста ела. Чуваше как витрите я търсят и крещят побеснели:

— Къде е малкото момиче, къде е, къде е? Само да ни паднеш, ще те изподерем и разкъсаме, кръв ще се лее, хо-хо!

Роня се притаи в скривалището си, докато не ги видя да изчезват над горските върхари. Повече не ѝ се стоеше в гората. Но до вечерта и Вълчата песен имаше още много време, затова ѝ хрумна да направи сега онова, което тъй отдавна замисляше. Щеше да се качи на покрива и да се пази да не се търколи в Дяволското гърло.

Много пъти беше слушала да разказват как Матисовият замък се разцепил през нощта, в която тя се родила. На Матис никога не му омръзваше да го разправя.

— Ужас и смърт, какъв трясък! Само да беше го чула, ти всъщност го чу, такава една малка, току-що родена страхливка. Бум! — и ето ти — два замъка вместо един, а между тях — пропаст. И никога не забравяй какво съм ти казал, пази се да не се търкулнеш в Дяволското гърло!

И тъкмо това правеше тя сега. Най-доброто, с което можеше да се залови, докато витрите беснееха далеч в гората.

Много пъти беше се качвала на покрива, но никога не пристъпваше близо до опасната пропаст, която зейваше тъй внезапно, без каквато и да е преграда откъм крепостната стена. Сега Роня пропълзя напред по корем и надзърна надолу към бездната, ух, беше по-ужасно, отколкото си представяше!

Взе едно от пръснатите по ръба камъчета, пусна го и когато шумът от падането отекна глухо и отдалече там долу, тя потрепера, да, това беше пропаст, от която наистина трябваше да се пазиш! Но пукнатината, която разделяше двете половини на замъка, не беше чак толкова широка. С един истински скок можеше да се прехвърли! Макар че надали имаше някой толкова луд. Не, но все пак може би това ще се окаже добра възможност да се пазиш и упражняваш по изпитания начин? Надникна отново в пропастта. О, каква бездна! После погледна нагоре, за да види къде е най-подходящото място за скок. И тогава видя нещо, което така я смая, че едва не я събори в Дяволското гърло.

Малко по-нататък, от другата страна на пропастта, седеше някой на височина горе-долу колкото нея самата и си клатеше краката на ръба на Дяволското гърло. Роня знаеше, че не е единственото дете на света. Само в Матисовия замък и в Матисовата гора нямаше други деца. Но Ловис беше и разказала, че по други места има много деца от два различни вида, такива, каквито ще бъдат Матисовци, когато

пораснат, и такива, които ще бъдат Ловиси. Самата Роня щеше да стане една Ловис. Но тя почувствува, че оня там, дето седеше и си клатушкаше краката над Дяволското гърло, щеше да стане един Матис.

Той все още не я виждаше. Роня го наблюдаваше как седи и тихичко се засмя за туй, че го има.

3.

Ето че и той я съгледа и също се засмя.

— Знам те коя си — провикна се той. — Ти си оная разбойническа дъщеря, която тича из гората. Видях те веднъж.

— Ами ти пък кой си? — попита Роня. — И откъде, да му се не види, се взе тук?

— Аз съм Бирк Буркасон и тук живея. Нанесохме се тази нощ. Роня го загледа втренчено.

— Кои вие?

— Бурка, Ундис, аз и дванадесетте ни разбойници.

Изминаха няколко мига, преди тя да проумее какво нечувано нещо изрече момчето, но накрая продума:

— Да не би да искаш да кажеш, че северният замък е пълен с негодници?

Той се засмя.

— Не, тук живеят само достойните разбойници на Бурка. Но отгатак, където живееш ти, от негодници не можеш се размина, открай време се знае.

Тъй значи, открай време се знаело! Какво нечувано безсрамие! Роня кипна. Ала още по-лоши неща имаше да чуе.

— Впрочем — продължи Бирк — тук вече не е никакъв северен замък. От тази нощ нататък той се нарича крепост на Бурка, опитай се да го запомниш!

Роня се задъха, вбесена от гняв. Крепост на Бурка! Наистина вече беше прекалено. Какви мошеници бяха разбойниците на Бурка! И оня там негодник, дето седеше и се хилеше, беше един от тях!

— Ужас и смърт! — промълви тя. — Почакай само Матис да чуе всичко това, тогава всички вие ще се пръждосате по дяволите само като ви духнем под опашките!

— Да, надявай се — отвърна Бирк.

Роня си помисли за Матис и изтръпна. Беше го виждала обезумял от гняв и знаеше какъв става. Ала сега Матисовият замък щеше да се разцепи още веднъж, тя разбра и простена при тази мисъл.

— Какво ти става? — попита Бирк. — Зле ли ти е?

Роня не отговори. Вече се наслуша достатъчно, стига толкова измишльотини и дързости! Крайно време беше да се направи нещо. Матисовите разбойници скоро щяха да си дойдат и тогаз, ужас и смърт, всички тия жалки негодници — разбойниците на Бурка, щяха да си идат от Матисовия замък по-бързо, отколкото бяха дошли!

Тя стана да си върви. Но тогава видя какво се кани да направи Бирк. Нямахше съмнение, подлецът му с подлец се готвеше да прескочи Дяволското гърло! Застанал от другата страна, точно срещу нея, той вече се засилваше. Тогава тя изкрещя:

— Дойдеш ли тук, такъв ще ти фрасна по мутрата, че ще ти сплескам носа!

— Ха-ха! — засмя се Бирк и с един скок прехвърли пропастта. — Хайде и ти, ако можеш! — изкикоти се той.

Не биваше да ѝ го казва, нямаше да го изтърпи. Предостатъчно беше, дето той и неговите негодници са се укрепили в Матисовия замък, но да позволи разбойник на Бурка да идва тук и да скача тъй, че един Матисов разбойник да не може като него — тая нямаше да я бъде!

И тя скочи. Сама не разбра как стана, но внезапно прелетя над Дяволското гърло и се приземи от другата страна.

— Не си толкова загубена! — възкликна Бирк и веднага скочи след нея. Но Роня не го дочака. С нов скок тя повторно прелетя над пропастта. Нека стои и зяпа подире ѝ колкото си иска!

— Нали щеше да ме цапардосаш по мутрата, защо не го направиш? — подразни я Бирк. — Ето ме, ида!

— Виждам! — викна Роня.

И той наистина дойде. Но тя и сега не го дочака. Скочи пак и мислеше да скача, докато остане без дъх, ако трябва, за да се отърве от него. После и двамата не продумваха вече нищо. Само скачаха. С безумна ярост прелитаха напред-назад над Дяволското гърло. Не се чуваше нищо друго освен запъхтяното им дишане. Единствено враните, накацали върху крепостната стена, грачеха от време на време. Всичко останало тънеше в тягостна тишина. Сякаш целият Матисов замък бе застинал със затаен дъх върху своята скала в очакване на нещо страшно и ужасно, което, изглежда, скоро щеше да се случи.

„Да, скоро и двамата ще се търколим в Дяволското гърло — помисли Роня. — Но поне тогава ще се сложи край на това безспирно скачане!“

Сега Бирк летеше над пропастта право срещу нея и тя също се приготви за скок. Вече не знаеше за кой ли път, чувствуваше се тъй, сякаш никога не е правила друго, освен да скача над пропасти, за да се отърве от негодниците на Бурка.

Изведнъж Бирк се подхлъзна на едно камъче, търкулнало се на ръба на пропастта тъкмо където се приземяваше. Тя чу вика му, преди да изчезне в бездната.

После остана само граченето на враните. Роня стисна очи и пожела този ден никога да не го е имало. Да не го е имало Бирк. И те никога да не бяха скачали.

Най-накрая допълзя по корем до ръба и погледна надолу в пропастта. И тогава видя Бирк. Беше стъпил на нещо точно под нея — камък, греда или нещо друго, стърчащо от пропуканата стена. Тъкмо толкова, колкото да се задържат краката му, но не повече. Стоеше там, под него зееше бездъното Дяволско гърло, а ръцете му трескаво диреха някаква опора, нещо, за което да се залови, за да не се сгромоляса в бездната. Но и той, и Роня знаеха, че нямаше как да се

измъкне оттам без чужда помощ. Щеше да стои, докато силите му се изчерпат докрай, и двамата знаеха това, и после нямаше вече да има Бирк Буркасон.

— Дръж се! — каза му Роня.

А той тихичко се засмя в отговор:

— Да, тук няма кой знае какво друго да правя!

Ала се виждаше, че е уплашен.

Роня смъкна плетения кожен ремък, който носеше винаги, навит на кълбо на колана си. Много пъти ѝ беше помагал при всяко катерене и изкачване в горския ѝ живот. Сега тя направи голяма примка в единия край на ремъка, а другия завърза около кръста си. После спусна примката към Бирк и видя как очите му светнаха, щом тя се заклати над главата му. Имаше късмет негодникът на Бурка, ремъкът бе дълъг тъкмо колкото трябваше, забеляза Роня.

— Опитай да го наденеш, ако можеш — каза тя. Почни да се катериш, щом извикам, но не по-рано!

Мълнията, паднала през нощта, в която се роди Роня, беше откъртила от стената един каменен блок. За щастие той се намираще съвсем близо до ръба на пропастта. Роня легна по корем зад камъка и извика:

— Хайде!

Ремъкът се впи в тялото ѝ. Болеше я и тя простенваше при всяко дръпване на ремъка, докато Бирк се катереше.

„Скоро и аз ще се разкъсам на две половини също като Матисовия замък“ — мислеше си тя, стиснала зъби, за да не закрепци от болка.

Изведнъж усети, че ѝ олеква, над нея стоеше Бирк и я гледаше, а тя лежеше и опитваше дали все още може да диша.

— Аха, тука значи си легнала — рече той.

— Да, тук — отвърна Роня. — Насити ли се вече да скачаш?

— Не, трябва да скоча още веднъж. За да ида където трябва. Нали трябва да се прибера у дома в крепостта на Бурка!

— Свали най-напред кожения ми ремък — каза Роня и стана. — Не искам да съм свързана с теб по-дълго, отколкото трябва.

Бирк смъкна ремъка.

— Не, разбира се — съгласи се той, — но след всичко може би все пак ще съм свързан с теб. Без ремък.

— Притрябвал си ми — избухна Роня. — Ти и крепостта ти! Пръждосвайте се по дяволите!

Сви юмрук и го фрасна право по носа.

Той се усмихна.

— Съветвам те да не го повтаряш! Но задето бе така добра да ми спасиш живота, ти благодаря!

— Пръждосвай се по дяволите, ти казах! — повтори Роня и си тръгна тичешком, без да се обръща. Но тъкмо когато стигна до каменната стълба, която водеше надолу към Матисовия замък, чу гласа на Бирк:

— Ей ти, разбойническа щерко, все ще се видим някой път!

Обърна глава и видя, че се засилва за последен скок. Тогава изкрещя:

— Дано се изтърколиш отново, негоднико!

Всичко тръгна много по-зле, отколкото бе очаквала. Матис изпадна в такъв бяс, че дори разбойниците му се уплашиха.

Но най-напред никой не искаше да ѝ повярва, а Матис за пръв път ѝ се разсърди.

— От време на време можеш да ни забавляваш с някоя и друга измишльотина. Но ще престанеш да съчиняваш подобни смахнати

истории. Разбойниците на Бурка в Матисовия замък — няма що, бива те да измисляш! Кръвта ми почва да кипи, макар да знам, че е лъжа.

— Не е лъжа — повтори Роня. За кой ли път тя се опита да му разкаже, каквото бе чула от Бирк.

— Лъжеш! — извика Матис. — Първо на първо, Бурка няма син. Той изобщо не може да има деца, това винаги се е знаело.

Всички разбойници седяха смълчани, без да смеят да се обадят. Но най-подир Фюсок отвори уста:

— Ами той май има все пак едно хлапе, което Ундис родила през оная ужасна нощ, когато бурята вилня той страшно. Когато се роди Роня, нали помниш?

Матис впи поглед в него.

— И никой да не ми го каже! И какви други дяволщини са станали, за които аз не съм разбрал?

Той се огледа побеснял, грабна с рев две халби бира, във всеки пестник по една, запрати ги в стената и бирата се разплиска.

— И сега Бурковото змийче се разхожда по покрива на Матисовия замък? И ти, Роня, си разговаряла с него?

— Той разговаря с мен — отвърна Роня.

Матис грабна с рев печеното овнешко от наредената върху дългата маса трапеза и го запрати в стената тъй силно, че навсякъде се разхвърчаха мазни пръски.

— И това змийче твърди според теб, че онуй невярно псе — баща му, се е наместил в северния замък с цялата си разбойническа шайка?

Не ще и дума, Роня се опасяваше, че не е по силите на Матис да чуе толкова много наведнъж, без да обезумее от гняв. Но за да бъдат пропъдени ония негодници, беше нужен гняв, и затова тя рече:

— Да, и го наричат крепост на Бурка, опитай се да го запомниш!

Матис хвана с рев висящото над огнището котле с чорба, запрати го в стената с все сила и чорбата се разля наоколо. Досега Ловис беше седяла мълчаливо — само слушаше и гледаше. Сега тя се разгневи и това не остана скрито. Приблужи се до Матис с една купа пресни яйца, току-що събрани от полозите в кокошарника.

— Ето ти — каза му тя. — Но после сам ще разчистваш, да си го знаеш!

Матис грабна яйцата и едно по едно с неистови крясъци запрати всички към стената и я омаца цялата. А накрая взе, че се разплака.

— Сигурен като лисица в дупката си и орел на върха на планината, тъй бях рекъл. А то...

Той се простря на пода с цялата си дължина и там лежа и плака, крещя и проклина, докато на Ловис и омръзна да го слуша.

— Не, на това най-сетне трябва да се сложи край! — рече тя. — Ако са ти полазили въшки кожата, няма да ти стане по-добре да лежиш тук и да хленчиш. По-добре се вдигни и направи нещо.

Вече огладнели, разбойниците седяха около масата. Ловис вдигна от пода овнешкото и го поизтри.

— Само е поомекнало малко — успокои ги тя и започна да реже дебели късове за всичките си разбойници.

Матис, настръхнал, се изправи на крака и се настани и той на масата. Но нищичко не хапна. Седеше, обхванал с ръце черната си чорлава глава, и тихичко ръмжеше. От време на време така въздишаше, че се чуваше в цялата каменна зала.

Тогава Роня се приближи до него. Обгърна шията му с ръка и допря бузката си до неговата.

— Не тъгувай! — утеша го тя. — Чисто и просто ще ги изхвърлим!

— Май няма да е лесно — тежко въздъхна Матис.

Цялата вечер те седяха край огнището и се опитваха да измислят как да действат. Как да прогонят въшките от кожуха, как да пропъдят разбойниците на Бурка от Матисовия замък, след като тъй добре се бяха загнездили в него — ето какво искаше да разбере Матис. Но преди всичко искаше да узнае как тия дърти лисици, тия крадливи псета се бяха вмъкнали в северния замък, без нито един Матисов разбойник да усети. Всички, които на кон или пешком пристигаха в Матисовия замък, трябваше да преминат Вълчата прегръдка, а там ден и нощ вардеха стражи. Въпреки това никой не бе зървал и сянката на някой Бурков разбойник.

Пер Черепа се изсмя подигравателно.

— Е, Матис, как си я представяш тая? Че ще се появят, разхождайки се през Вълчата прегръдка, и ще помолят най-любезно: „Посместете се, скъпи приятели, щото имаме намерение да се нанесем в северния замък още тая нощ!“

— Откъде са минали тогаз, щом знаеш всичко тъй добре?

— Не и през Вълчата прегръдка, във всеки случай, нито през голямата порта на замъка — заяви Пер Черепа. — Откъм северната страна, разбира се, където не държим никаква стража.

— Че защо да държим там стража? Та там не само няма вход към замъка, но и склонът е съвсем стръмен. Макар че те са може би

същински мухи и се катерят направо по въздуха? А после — хоп! — вътре през две малки бойници, а?

Изведнъж нещо му дойде наум и той вторачи поглед в Роня.

— Впрочем какво си правила горе на покрива?

— Внимавах да не падна в Дяволското гърло — отвърна Роня. Тя съжеляваше, че не поразпита малко повечко Бирк. Тогава може би той щеше да ѝ разкаже как разбойниците на Бурка са успели да се вмъкнат в северния замък. Обаче сега бе късно да мисли за това.

Матис постави стражи за през нощта — не само при Вълчата прегръдка, но и горе, на покрива.

— Нахалството на Бурка е безгранично! — каза той. — Току-виж, тръгне да прескача Дяволското гърло като побеснял бик и му се прище съвсем да ни изтика от Матисовия замък.

Той грабна халбата си и тъй я хласна в стената, че дъжд от бира заля цялата каменна зала.

— Отивам да си легна, Ловис! Не за да спя. А за да размислям и проклинам, и тежко на оногова, който ме обезпокои!

Роня също лежа будна тази нощ. Колко тъжно и непоправимо изведнъж стана всичко! Защо трябваше да бъде така? Тоя Бирк, та нали тя се зарадва, когато отначало го видя! И защо, когато най-сетне срещна свой връстник, той трябваше да се окаже един малък противен Бурков разбойник?

4.

На другата сутрин Роня се събуди рано. Баща ѝ вече беше станал и ядеше каша. Но се хранеше унило и без апетит. Мрачно поднасяше лъжицата към устата си, но понякога забравяше, че трябва да я лапне. Не бе много онова, което успя да изяде. И настроението му никак не се подобри, когато Малък Клипен, който заедно със Стуркас и Чеги стоя на стража през нощта, изведнъж влетя с вик в каменната зала:

— Бурка те очаква, Матис! Застанал е от другата страна на Дяволското гърло, бълва ругатни и иска веднага да говори с теб!

След това Малък Клипен побърза да отскочи встрани, умно от негова страна, защото в следния миг дървената купа с кашата на Матис профуча съвсем близо до ухото му и се заби в стената, а кашата се разхвърча.

— После сам ще си изчистиш! — напомни строго Ловис, но Матис не я чу.

— Тъй значи, Бурка иска да говори с мен! Ужас и смърт, ще има възможност да го направи, но след туй сигурно ще млъкне за доста дълго време! Ако изобщо проговори някога! — изръмжа Матис и скръцна, стиснал зъби.

Всички разбойници вече надойдоха от стаите си, изпълниха каменната зала и искаха да знаят какво става.

— Гълтайте си кашата като при пожар — нареди Матис. — Защото един побеснял бик чака да го хванем за рогата и да го хвърлим в Дяволското гърло!

Роня се облече. Не ѝ отне много време, тъй като нямаше какво друго да надене върху ризата освен късото елече от конска кожа и панталоните. А краката ѝ винаги бяха боси — не обуваше нищо чак докато паднеше сняг. Ето защо не се налагаше да губи време за ботуши или обувки, когато трябваше да се бърза както сега.

Ех, ако всичко си беше постарому, скоро щеше да е в гората. Но вече нищо не беше постарому и сега тя също трябваше да се качи на покрива, за да види какво ще стане там.

Матис призова разбойниците си и още с каша в устата, те всички заедно с Ловис и Роня решително се отправиха нагоре по каменните стълби към покрива на замъка, Само Пер Черепа остана самичък край чинията с каша и се размисли горчиво, че няма вече сила да участва заедно с другите, когато става нещо забавно.

— Прекалено много стълби има в тая къща — мърмореше той.
— А пък краката ми съвсем не ме държат.

Утрото, ясно и студено, вече настъпваше. Първите червени лъчи на слънцето блеснаха над гъстите гори около Матисовия замък. Роня ги видя от крепостната стена. Там, долу, ѝ се искаше да бъде, в нейния спокоен зелен свят. Не тук, при Дяволското гърло, където, изправени един срещу друг, разбойниците на Матис и на Бурка сега си мятаха кръвнишки погледи през пропастта, която ги разделяше.

Аха, ето как изглежда тая дърта лисица, помисли си тя, когато видя Бурка, застанал дръзко с широко разкрачени крака пред своите разбойници. Значи не е тъй строен и красив като Матис, това ѝ хареса. Но наглед беше силен, не можеше да се отрече. Вярно, нисък, но с широка гръд и як, а освен това с червена коса, чиито кичури стърчаха на всички страни. До него стоеше още един, също червенокос, макар неговата глава да изглеждаше като покрита с гладък меден шлем. Да, там стоеше Бирк и май че доста се забавляваше. Той тайничко ѝ помаха, все едно, че бяха стари приятели, да, как не, какво си въобразява това крадливо псе!

— Добре направи, Матис, че дойде така страхотно бързо — рече Бурка.

Матис измери с потъмнял от злоба поглед врага си.

— Щях да дойда още по-рано — отвърна той, — но по-напред трябваше да довърша една работа.

— Каква работа? — попита учтиво Бурка.

— Един стих, който написах сега на разсъмване. Нарича се „Жалейна песен за един мъртъв разбойник“. Може би Ундис ще намери малко утеха в него, когато остане вдовица!

Изглежда, Бурка бе вярвал, че Матис ще се покаже по-сговорчив и няма да се сърди кой знае колко за тая работа с крепостта. Но сега разбра, че страшно се е излъгал, и се ядоса.

— По-добре се погрижи да утешиш Ловис, дето постоянно трябва да се измъчва с теб и голямата ти уста.

Ундис и Ловис, двете, които щяха да бъдат утешавани, стояха — всяка от своята страна на Дяволското гърло — със скръстени на гърдите ръце и се гледаха твърдо право в очите. Не личеше да имат нужда от каквато и да било утеха.

— Чуй ме сега, Матис — рече Бурка. — В моята гора не се живее вече. Стражниците са плъзнали навсякъде — същински конски мухи, а нали все някъде трябваше да се дяна с жена, дете и всичките си разбойници.

— И тъй да е — съгласи се Матис. — Но да връхлиташ и да заграбваш дома ми, без да ме питаш — така не постъпва никой, който има срам.

— Странни слова за един разбойник! — възкликна Бурка. — Не си ли вземал винаги каквото си поискал, без да питаш?

— Хм — промърмори Матис.

Сега, то се знае, се затрудни да отговори, Роня не разбра защо. Какво ли е това, което Матис е вземал, без да пита? Трябва да узнае.

— Тъй и тъй е станало дума — рече Матис след известно мълчание. — Би било забавно да чуем как сте се вмъкнали вътре, така де, тогава можем да ви изхвърлим по същия начин.

— По-полека с изхвърлянето — отвърна Бурка. — Как се вмъкнахме ли? Ами, видиш ли, имаме си тук един малчуган, който се катери и по най-стръмните скали с едно дълго и яко въже след себе си като опашка.

Той потупа сина си по червенокосата глава и Бирк спокойно се усмихна.

— Та този малчуган завърза здраво въжето там, горе, за да се изкачим след него и ние. После оставаше само да влезем и да започнем да подреждаме истинско разбойническо леговище.

Матис поскърца със зъби една-две минути, докато преглътне този хап. После рече:

— Доколкото ми е известно, няма вход откъм северната страна.

— А да ти е известно, че онова, което знаеш или помниш за този замък, не е много, макар да си живял тук през целия си живот? Виждаш ли, в ония времена, когато тоя дом е бил наистина благороднически за разлика от сега, е трябвало да има някоя вратичка за прислужничките, които отивали да хранят свинете. Във всеки случай сигурно добре си спомняш къде се намиреше старият

свинарник, когато ти беше малък. Там ние двамата ловяхме мишки, докато един ден баща ти ни откри и ми зашлеви такъв шамар! — помислих, че главата ми ще хвъркне.

— Да, той е сторил много добри дела, моят баща — рече Матис. — Преследваше всички дърти лисици от рода Бурка, където и да му паднеха.

— Да, да — продължи Бурка. — И тази плесница ме научи, че всички от рода Матис са мои врагове на живот и смърт. Преди дори и не знаех, че ти и аз принадлежим към различни родове, нито пък ти го знаеше!

— Но сега го знам! — изпъчи се Матис. — И сега тук или ще се чуе „Жалейна песен за един мъртъв разбойник“, или ти и твоите хора ще се пръждосате от Матисовия замък там, откъдето сте дошли.

— Изглежда, че тук няма да се чуе само една жалейна песен — отвърна Бурка. — Но в крепостта на Бурка вече съм си свил гнездо и там ще остана.

— Ще видим дали ще бъде така! — изръмжа Матис и сред всичките му разбойници се разнесе негодуващ ропот. Те искаха веднага да грабнат лъковете, но разбойниците на Бурка също бяха въоръжени, а една битка при Дяволското гърло щеше да свърши зле за всички тях, това разбираха както Матис, така и Бурка. Ето защо сега те се разделиха, без да пропуснат, както си му е редът, здравата да се наругаят един друг за последен път.

Когато се завърнаха в каменната зала, нито Матис, нито някой от разбойниците му имаха вид на победители. Пер Черепя ги огледа мълчаливо и се усмихна хитро с беззъбата си усмивка.

— Оня там побеснял бик попита той, — когото щяхте да хванете за рогата и да го хвърлите в Дяволското гърло, представям си как е ревял, сигурно е продънил целия Матисов замък!

— Яж си кашата, ако можеш да я дъвчеш, и остави побеснелите бикове на мен! — сопна се Матис. — Ще им видя сметката на тях, когато им дойде времето.

И тъй като, изглежда, засега не им беше дошло времето, Роня побърза да излезе в своето царство. Дните вече бяха по-къси. Само след няколко часа слънцето щеше да се скрие, но дотогава тя искаше да бъде в своята гора и при своето езерце. То блестеше под слънчевата светлина и светеше като най-топло злато. Но Роня знаеше, че лъчистата позлата е измамна и водата леденостудена. Въпреки това бързо смъкна дрехите си и скочи надолу с главата. Най-напред извика от студ, но сетне се разсмя радостно и плуваше, и се гмуркаше, докато студът не я принуди да излезе. Зъзнеца, тя отново надяна коженото елече. Но то не я стопли, трябваше да потича, за да се сгрее. Втурна се да бяга като същински трол между дърветата и по камънаците, докато прогони студа от тялото си и бузите и пламнаха. Но продължи да тича само за да се наслади на лекотата, която усещаше. С весели викове тя изскочи между две гъсти ели и там връхлетя право върху Бирк. Тогава гневът отново се надигна в нея. Вече дори в гората нямаше спокойствие!

— По-полека, разбойническа щерко — обади се Бирк. — Какво си се разбързала толкова?

— Колко бързам, теб не те засяга! — подвикна му тя и профуча нататък. Но постепенно забави ход. Хрумна ѝ да се промъкне назад и да види с какво се занимава Бирк в нейната гора.

Беше клекнал пред лисичата дупка, където живееше нейното лисиче семейство. Това я ядоса още повече. Защото, иска ли питане, лисиците си бяха нейни. Наглеждаше ги още откакто през пролетта им се родиха малки. Сега лисичетата бяха пораснали, но още палуваха. Подскачаха, хапеха се и се боричкаха отвън пред дупката, а Бирк стоеше там и ги гледаше. Беше с гръб към нея, ала необяснимо как усети, че е зад него, и извика, без да се обръща:

— Какво искаш, разбойническа щерко?

— Искам да оставиш на мира моите лисичета и да изчезваш от гората ми!

Тогава той стана и пристъпи към нея.

— Твоите лисичета! Твоята гора! Лисичетата не принадлежат никому, разбираш ли? И живеят в лисичата гора. А тази гора е и на вълците, и на мечките, и на елените, и на дивите коне. Гората е на бухала и на кукумявката, на дивия гълъб, на ястреба, на кукувицата. Тя е и на охлювите, на паяците и на мравките.

— Познавам всичко живо в тая гора — отвърна Роня. — Твоите поучения не ми трябват!

— Тогава знаеш, че тази гора принадлежи и на дивите витри, и на сивите джуджета, на опашатите таласъмчета и на среднощните тролове!

— Кажй нещо ново — рече Роня. — Нещо, което да не знам по-добре от теб. Инак си мълчи!

— Освен това е моя гора! И твоя гора, разбойническа щерко, да, и твоя гора също! Но ако искаш да я задържиш само за себе си, ти си по-глупава, отколкото си мислех, когато те видях за пръв път.

Той гневно я изгледа и светлосините му очи потъмняха от неприязън. Не я харесваше, виждаше се, и тя остана доволна. Да мисли каквото си ще, на нея самата вече й се искаше да се прибере, за да не го вижда повече.

— С удоволствие ще си поделя гората с лисици, бухали и паяци, но не и с теб! — извика тя и си тръгна.

В същия миг над гората се спусна мъгла. Пухкава и сива, тя се стелеше над тревите и плъзваше между дърветата. В един миг слънцето се скри и златистият блясък изчезна. Вече не се виждаше никаква пътека, нито камък. Но това не я уплаши. Все щеше да се добере до Матисовия замък и през най-гъстата мъгла и да си бъде у дома, преди Ловис да е изпяла Вълчата песен.

А какво ли ставаше с Бирк? Може би в тамошната гора той познаваше всички пътеки — големи и малки, но тук, в Матисовата гора, още не ги беше научил. Да, тогава сигурно ще остане при лисиците, предположи тя, докато настъпи новият ден без мъгла.

В този миг го чу да вика в мъглата:

— Роня!

Виж ти, вече научил и как се казва! Сега тя не беше само разбойническа дъщеря.

Той отново извика:

— Роня!

— Какво искаш? — изкрещя тя.

Но той вече беше до нея.

— Тази мъгла ме плаши малко — призна Бирк.

— Аха, боиш се дали ще намериш пътя към своето свърталище на крадци? Ами тогава можеш да споделиш леговището на лисиците, нали ти харесва да делиш с някого!

Бирк се засмя.

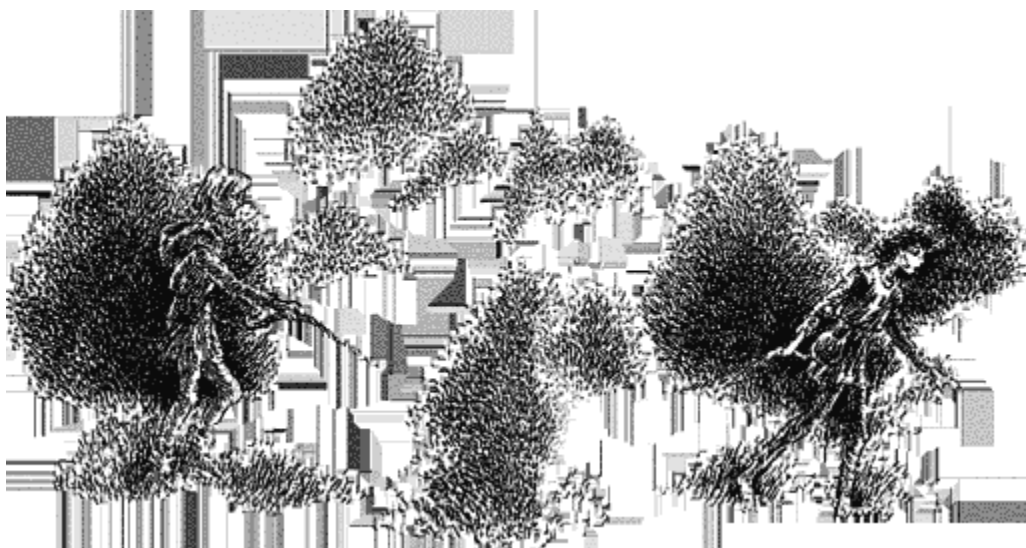
— По-корава си от камък, разбойническа щерко! Но ще намериш по-добре от мен пътя до Матисовия замък. Ще ми разрешиш ли да се хвана за крайчеца на твоето елече, докато излезем от гората?

— Притрябвал си ми — измърмори Роня. Но развърза кожения си ремък, същия, който веднъж беше го спасил, и му подаде единия край.

— Ето! Но се дръж на едно въже разстояние от мен, предупреждавам те!

— Както искаш, сърдита разбойническа щерко — съгласи се Бирк.

И след това започнаха своето пътешествие. Мъглата плътно ги обгръщаше и те вървяха смълчани — на едно въже разстояние, както Роня беше пожелала.

Сега не биваше да се отклоняват от пътеката. И най-малката погрешна стъпка можеше да ги заблуди в мъглата. Роня го знаеше. Но не се боеше. Протегнала ръце, тя напредваше пипнешком, стъпка по

стъпка. Камъни, дървета и храсти бяха нейните пътни знаци, и без да бърза, пак щеше да се прибере, преди Ловис да е изпяла Вълчата песен. Нямахте защо да се страхува, макар никога дотогава да не бе правила по-необичайно пътешествие. Всичко живо в гората се беше притаило и замлъкнало и това я караше да се чувства някак особено. Нима това беше нейната гора, гората, която познаваше и обичаше, защо сега бе тъй притихнала и страшна! И какво ли се криеше вътре в мъглите? Имаше нещо там, нещо чуждо и опасно, което тя не познаваше. И то я плашеше.

Скоро ще си бъда вкъщи, мислеше си тя, за да се успокои, скоро ще си лежа в леглото и ще слушам Вълчата песен на Ловис. Ала напразно. Страхът ѝ растеше и тя се уплаши тъй, както никога досега през живота си. Извика Бирк, но гласът ѝ се чу едва-едва и прозвуча тъй ужасно, че още повече я уплаши. Ще полудея, помисли си тя, това ще бъде краят ми!

И ето, нейде от дълбините на мъглата долетяха тихи, галещо жалостиви звуци, дочу се песен, и тя бе най-странната песен. Никога не беше слушала нещо подобно, о, колко прекрасна беше, как изпълваше гората със своята прелест! Песента разсея страха ѝ, успокои я. Замяряла, Роня се остави да я утешават. Колко хубаво беше! И как теглеше и привличаше тази песен! Да, тя усети, че онези, които пееха, искат тя да напусне пътеката и да последва примамливите звуци навътре в мъглата.

Песента зазвуча по-силно. Тя накара сърцето ѝ да потръпне и отведнъж Роня забрави Вълчата песен, която я очакваше у дома. Всичко забрави тя, сега искаше само да иде при ония, които я зовяха в мъглата.

— Ето ме, ида! — извика тя и пристъпи две крачки встрани от пътеката. Обаче коженият ремък се опъна тъй силно, че тя падна по гръб.

— Къде отиваш? — извика Бирк. — Оставиш ли се да те подмамят подземните същества, загубена си, нали знаеш!

Съществата от подземния свят, чувала беше за тях. Знаеше за техния обичай да се изкачват в горите от мрачните гълбини на царството си само когато има мъгла. Никога не ги беше срещала, но въпреки това сега искаше да ги последва, където и да я отведяха.

Искаше да заживее с техните песни, дори ако трябваше да прекара целия си живот в подземното царство.

— Да, идвам! — отново извика тя и поиска да тръгне. Ала Бирк тутакси застана до нея и здраво я хвана.

— Пусни ме! — закрещя Роня и заудря бясно наоколо. Но той я държеше здраво.

— Не се погубвай! — извика ѝ Бирк. Обаче тя не го чу, защото песента вече звучеше тъй силно, че изпълваше цялата гора със своя ромон, а самата Роня с томление, на което беше невъзможно да устои.

— Да, идвам! — извика тя пак и заудря Бирк, за да се освободи. Дереше, скубеше и крещеше, плачеше и го ухапа здравата по бузата. Ала той не я изпускаше.

Дълго я държа. И ето че отведнъж мъглата се вдигна тъй бързо, както се беше появила. В същия миг песента секна. Роня се огледа. Струваше ѝ се, че току-що се е събудила от някакъв сън. Видя пътеката, която водеше към дома ѝ, и червеното слънце, което потъваше зад върховете на гората. И Бирк. Беше застанал съвсем близо до нея.

— Едно въже разстояние, казах! — напомни му тя. После забеляза разкървавената му буза и запита: — Лисицата ли те е ухапала?

Бирк не отвърна нищо. Нави кожения ремък и ѝ го подаде.

— Благодаря ти! Вече ще се оправя и сам до Бурковата крепост.

Роня го изгледа изпод перчема си. Изведнъж ѝ се стори трудно да го мрази истински, без сама да знае защо.

— Върви по дяволите! — каза приятелски. И сетне затича.

5.

Вечерта Роня постоя малко с баща си пред огъня и си припомни какво искаше да узнае.

— Какво е това, което си вземал, без да питаш? За какво говореше Бурка?

— Хм — промърмори Матис. — Как се боях, че няма да намериш пътя в тая мъгла, Роня моя!

— Но нали го намерих — отвърна Роня. — Кажй, какво е това, което си вземал, без да питаш?

— Гледай! — извика Матис и живо посочи към жаравата. — Не виждаш ли, онова там съвсем прилича на някакво старче! По дяволите, на Бурка прилича!

Но Роня не виждаше никакъв Бурка в жаравата, а не се и опитваше.

— Какво е това, което си вземал, без да питаш? — заинати се тя.

И тъй като Матис мълчеше, Пер Черепа отговори вместо него:

— Не е едно и две! Охо-хо-о-о-о, много са! Само ако изброя...

— Я стига! — сърдито го спря Матис. — За това ще се погрижа сам!

Всички разбойници освен Пер Черепа вече се бяха разотишли по стаите, а Ловис отиде да нагледа за през нощта кокошките, козите и овцете, затова единствен Пер Черепа можа да чуе как Матис обяснява на Роня какво всъщност е един разбойник. Човек, който взема разни неща, без да пита и без да иска разрешение.

Обикновено Матис не се срамуваше от това, напротив! Той се перчеше и хвалеше, че е най-могъщият разбойнически главатар из всички планини и гори. Сега обаче, когато му предстоеше да разкрие всичко на Роня, му беше малко неприятно. Разбира се, той имаше намерение полека-лека да ѝ разправи всичко, необходимо беше. Но му се искаше да мине още време.

— Роня моя, каквото си ми малко и невинно дете, досега не посмях да ти говоря много-много за тия работи.

— Не-е, и думичка не си казал — потвърди Пер Черепа. — Нито пък на нас ни разрешаваше да споменем нещо!

— Старче, няма ли вече да идеш да спиш? — заинтересува се Матис. Но Пер Черепа заяви, че още няма такова намерение. Не искаше да пропусне този разговор.

И Роня разбра. Сега най-сетне проумя откъде се вземаше всичко. Товарите върху гърба на конете, когато разбойниците се прибираха вечер яздешком, цялата стока в чували и вързопи, всички скъпоценности в кутии и сандъци. Тези работи не растяха по дърветата в гората. Нейният баща ги вземаше направо, без да се церемони, от други хора.

— Но те не се ли сърдят много, когато им вземате нещата? — попита Роня.

Пер Черепа изхихика.

— И още как! — увери я той. — Даже съскат от гняв. Ох-ох-ох, само да можеше да ги чуеш!

— Старче, добре ще е, ако най-сетне идеш и си легнеш — подкани го Матис. Но Пер Черепа все още не искаше и да чуе за това.

— Някои даже плачат — съобщи той на Роня и сега вече Матис изрева:

— Млъквай, инак ще те изхвърля навън!

После потупа Роня по бузата.

— Роня, трябва да го разбереш! Просто така се прави. И винаги е било така. Не си струва да се вдига шум за това.

— Не, не си струва — съгласи се Пер Черепа. — Ама хората, разбира се, никога няма да свикнат. Те само реват, плачат и ругаят, тъй че голяма веселба пада!

Матис го изгледа сърдито, после пак се обърна към Роня:

— Баща ми беше разбойнически главатар, както и моят дядо, и моят прадядо, ти знаеш. Не съм изменил на рода си. И аз съм разбойнически главатар, най-могъщият из всички планини и гори. А нали и ти ще станеш разбойнически главатар, Роня моя!

— И аз ли? — извика Роня. — За нищо на света! Никога, щом се сърдят и плачат!

Матис се почеса по врата. Ето какво му дойде до главата. Искане Роня да му се възхищава и да го обича толкова много, колкото той я обичаше и ѝ се възхищаваше. А ето че сега тя просто изкрещя: „За

нищо на света!“, и не искаше да стане разбойнически главатар като своя баща. Матис се почувствува нещастен. Трябваше да я убеди по някакъв начин, че онова, с което се занимава, е правилно и добро.

— Роня моя, ти разбираш, че аз вземам само от богатите — увери я той. Сетне се позамисли малко. — И давам на бедните, да, правя го.

Пер Черепа изхихика.

— Да, да, вярно е! Цял чувал брашно даде на бедната вдовица с осемте деца, помниш ли?

— Точно така — потвърди Матис, — наистина го сторих.

Той гордо поглади черната си брада. Сега се почувствува доволен и от себе си, и от Пер Черепа.

Пер Черепа отново изхихика.

— Добра памет имаш ти, Матис! Ето че ще станат вече десет години оттогава. Не ще и дума, даряваш бедните! И то честичко — веднъж на десет години.

Сега вече Матис изрева:

— Ако не отидеш веднага да си легнеш, знам кой ще ти помогне да се катурнеш по гръб.

Ала не стана нужда. Защото в този миг влезе Ловис. Пер Черепа изчезна без чужда помощ. Роня си легна и докато Ловис пееше Вълчата песен, огънят догаряше. А Роня лежеше заслушана и не я беше грижа дали баща ѝ е разбойнически главатар, или не. С каквото и да се занимаваше, той беше нейният Матис и тя го обичаше.

Тази нощ спа неспокойно и сънува подземните същества и примамливите им песни, но когато се събуди, не помнеше нищо.

Тя помнеше Бирк. През следващите дни се сещаше понякога за него и се питаше как ли живее в Бурковата си крепост. И кога ли най-сетне Матис ще прогони баща му и цялата им разбойническа шайка от замъка.

Всеки ден Матис кроеше все нови и нови велики планове във връзка с това, но нито един не бе изпълним.

— Не става! — отсичаше Пер Черепа, каквото и да измислеше Матис. — Трябва да си хитър като стара лисица, защото със сила няма да успееш.

На Матис никак не му се удаваше да хитрува като стара лисица, но се опитваше с все сили. И докато това продължаваше, заграбеното

не беше много. Явно и Бурковите разбойници имаха други грижи, защото хората, които тези дни минаваха през Разбойническата клисура, се чудеха какво става с разбойниците. Не проумяваха защо е толкова спокойно. Къде се бяха дянали всички разбойници? Стражниците на управника, които тъй упорито бяха преследвали Бурка, откриха пещерата, служила му за леговище, но сега тя пустееше празна. Бурка не се виждаше никакъв и стражниците бяха доволни, че най-сетне ще напуснат мрачната и студена Буркова гора, където есен валеше непрекъснато. А че някъде далеч в Матисовия замък също имаше разбойници, те, разбира се, знаеха, но неохотно си спомняха за това. Нямаше по-лошо място, а да заловиш разбойническия главатар, дето върлуваше там, беше по-трудно, отколкото да уловиш орела на върха на планината. Него предпочитаха да не закачат.

Матис губеше много време в опитите си да надуши с какво се занимават в северния замък разбойниците на Бурка и как ще ги пипне най-добре. С тази цел всеки ден устройваше разузнавателни походи. Яздешком обикаляше с двама от хората си из гората откъм северната страна, но натрапниците не се виждаха. Повечето време там всичко бе тихо и замряло, сякаш нямаше ни един Бурков разбойник. Във всеки случай, бяха си направили чудесна дълга въжена стълба, тъй че без затруднение да слизат и да се качват по скалата до замъка. Един-единствен път Матис я видя да виси спусната. Тогава загуби напълно разсъдъка си и се втурна като луд да се катери. Разбойниците му го последваха, изгарящи от желание за бой. Но тутакси дъжд от стрели заваля от бойниците на Бурковата крепост и една стрела улучи Малък Клипен в бедрото, тъй че се наложи да остане два дена на легло. Въжената стълба се спускаше само под най-строга охрана, това поне се разбра.

Есенният мрак вече плътно се стелеше над Матисовия замък и разбойниците не се чувстваха добре от толкова седене на едно място. Станаха неспокойни и се караха повече от друг път, тъй че накрая се наложи Ловис да ги нахока здравата.

— Още малко и ще ми спукате тъпанчетата с цялата тази глъч и хленч. Изчезвайте и се пръждосвайте по дяволите, ако не можете да се спогодите!

Те млъкнаха и Ловис ги накара да свършат малко полезна работа — да почистят и разтребят в кокошарника, обора и кошарата, нещо,

което ненавиждаха от дън душа. Но никой не успя да се измъкне освен Пер Черепата и ония, които в момента стояха на стража при Вълчата прегръдка и горе на Дяволското гърло.

Матис също правеше всичко, каквото му бе по силите, за да поддържа духа на разбойниците. Заведе ги на лов за елени. Въоръжени с копия и лъкове, те се отправиха към есенната гора, а Пер Черепата ги посрещна ухилен, когато се прибраха с улова си — четири големи лоса.

— Все пилешка супа, агнешка чорба и каша, така не може да продължава вечно — рече той. — Сега ще имаме нещичко за дъвчене, а най-крехките парчета, то се знае, ще получи беззъбият.

Ловис опече, опуши и осоли еленовото месо, тъй че с прибавката на пилешкото печено и агнешките флейки то щеше да стигне за през зимата.

Роня, както обикновено, прекарваше повечето време в гората. Сега там бе съвсем тихо, но да си в есенната гора й се струваше също много приятно. Мъхестата горска покривка зеленееше влажна и мека под босите й крака, всичко ухаеше тъй прекрасно на есен, а клоните на дърветата блестяха мокри. Валеше често. Тя обичаше да се сгуши под някоя гъста ела и да се вслушва в спокойното трополене на капките. Понякога такъв дъжд се изливаше, че цялата гора свистеше, това също й харесваше. Не се мяркаха много животни. Нейните лисички си стояха в дупката. От време на време на здрачаване тя виждаше плавно да се приближават елени, друг път диви коне, които пасяха между дърветата. На Роня много й се искаше да си улови един див кон и неведнъж бе опитвала, но все не й се удаваше. Бяха тъй плахи и явно трудни за опитомяване. Макар че вече й беше време да си има кон. Казала го беше и на Матис.

— Да, когато заякнеш достатъчно, за да си уловиш сама някой — й отговори той.

„И ще го направя някога — мислеше си тя. — Ще си хвана едно малко красиво конче, ще го отведа у дома в замъка и ще го опитомя, както Матис е опитомил всичките си коне.“

А иначе есенната гора странно пустееше. Изчезнали бяха всички същества, които обикновено я обитаваха. Сигурно се бяха прибрали в своите дупки и скривалища. Понякога, макар и рядко, от планината долитаха с кръжене диви витри, но, разбира се, сега бяха по-спокойни

и предпочитаха да си останат горе в скалните пещери. Сивите джуджета също се бяха изпокрили. Само веднъж Роня видя две от тях да надничат зад един камък. Но сивите джуджета не я плашеха вече.

— Вървете по дяволите! — изкрещя им тя, и те тозчас изчезнаха с остро съскане.

Бирк не се мяркаше вече в нейната гора. А това, разбира се, можеше само да я радва. Но радваше ли я наистина? По някой път самата тя не знаеше.

И ето че зимата дойде. Падна сняг, студ скова всичко и скрежът преобрази гората на Роня в истинска ледена гора — най-прекрасната на света. Там тя караше ски и когато на мръкване тръгнеше да се прибира, косата ѝ беше покрита със скреж, а ноктите на ръцете и краката ѝ бяха напукани въпреки кожените ръкавици и ботуши. Но ни студ, ни сняг можеха да я спрат да не ходи в гората. На другия ден отново бе там. Матис се тревожеше понякога, като я видеше как шеметно лети по хълмовете надолу към Вълчата прегръдка, и той казваше на Ловис нещо, което често обичаше да повтаря:

— Дано всичко върви добре! Дано не ѝ се случи нещо лошо! Защото тогава няма да мога да живея.

— От какво се оплакваш? — отвърщаше Ловис. — Това дете се оправя по-добре от кой да е разбойник, колко пъти трябва да ти го казвам!

И не ще и дума, Роня умееше да се справя сама. Но един ден се случи нещо, за което по-добре Матис никога да не узнае.

През нощта бе паднал нов сняг и бе заличил всички следи от ските на Роня. Налагаше се да прокара нови, а това беше трудна работа. Студът вече бе сковал тънка ледена корица върху снега, но тя не беше достатъчно здрава. През цялото време ските ѝ занасяха и накрая тя нямаше повече сили да си проправя пъртина. Искаше ѝ се вече да се прибере.

Покачила се беше върху един рид и се канеше да се спусне от другата му страна. Склонът беше съвсем стръмен, но нали тя можеше да се спре с щеките, та без страх полетя тъй, че след нея се вдигна струя сняг. На пътя ѝ се изпречи някаква буца и тя прелетя над нея. Но наскоро полета едната ѝ ска падна и когато стъпи на земята, кракът ѝ пропадна през снега в някаква дълбока дупка. Видя как ската и се търколи надолу по стръмното и изчезна, а самата тя остана затънала

чак до коляно в дупката. Отначало ѝ се стори смешно, но престана да се смее, като разбра каква беда я е сполетяла. Кракът ѝ не помръдваше и колкото и да го дърпаше и теглеше, не можеше да се измъкне. Дочу някакво мърморене откъм дупката и в първия миг не разбра какво е това. Но ето че малко по-нататък видя да се надигат изпод снега цял орляк опашати таласъмчета. Не беше трудно да ги разпознае по широките им задничета, дребните им сбръчкани личица и острата щръкнала коса. Обикновено опашатите таласъмчета бяха мирни и добронамерени и не причиняваха никакво зло. Обаче тия, които сега стояха и се пулеха с глупавите си очи, бяха недоволни, това се забелязваше. Те мърмореха и пухтяха, а едно от тях мрачно избърбори:

— Зощо тя прави тъй?

А скоро запригласяха и другите:

— Зощо тя прави тъй? Джупи покрива, зощо така, а?

Роня разбра, че кракът ѝ е пропаднал в подземната им бърлога. Ако не намереха някое хубаво корубесто дърво, където да се настанят, опашатите таласъмчета си правеха такива подземни леговища.

— Не съм виновна — каза им тя. — Помогнете ми да се измъкна!

Но опашатковците само се кокореха насреща ѝ и продължаваха да въздишат все тъй мрачно:

— Зоседнала и в покрива, зощо тя прави тъй?

Роня изгуби търпение.

— Помогнете ми да се махна оттук де!

Ала те сякаш нито я чувах, нито я разбирах. Само я зяпах глуповато и сетне бързо се шмугнах в подземната си бърлога. До нея достигаше недоволното им бърборене. Изведнъж отдолу долетяха весели крясъци. Викаха, като че се радваха на нещо.

— Ши стани — крещяха те. — Вижти люлката! Ши стани!

Роня усети как нещо увисна на крака ѝ, нещо тежко.

— Малкуту ни мумченци, дубре си виси там — крещяха опашатковците. — Вижти гу в люлката! Щом куту и без тува сме принудени да търпим този лош крак, дето ни джупи покрива!

Но Роня нямаше желание да лежи в студа и снега, за да крепи люлката на някакви си глупави опашати таласъмчета. Тя направи още един опит, дърпаше и теглеше с все сила, за да се освободи. А пък опашатковците радостно се развикаха:

— Малкуту ни мумченци, сига ши гу пулюлеят хубаву, вижти!

В Матисовата гора не трябва да се боиш, Роня бе слушала това още от малка, и тя наистина се научи да не се бои. Но невинаги бе възможно. Ето сега например. Ами ако не успееше да се измъкне, ами ако останеше тук и умреше от студ тази нощ! Погледна тъмните облаци, надвиснали над гората, те носеха още сняг, много сняг! Може би щеше да лежи затрупана под него, мъртва и вкочанена, а кракът и да поклаща люлката на едно малко опашато таласъмче чак до пролетта! Сигурно едва тогава Матис щеше да дойде и да открие бедната си дъщеря, замръзнала в зимната гора.

— Не, не! — изкрещя тя. — Помощ! Елате да ми помогнете!

Кой ли щеше да я чуе в тази пуста гора? Никой, тя знаеше. Но въпреки това крещя, докато остана без сили. И тогава чу как опашатите таласъмчета взеха да недоволстват долу:

— Вечи край на люлчинити песни! Зощо така, зощо?

Но Роня не чу нищо повече. Защото в този миг съгледа дивата витра. Като огромна черна и красива хищна птица тя се появи, кръжейки над гората — високо горе под мрачните небеса, после се снижи и дойде по-близо. Летеше право към нея и Роня затвори очи. Сега вече нямаше спасение.

С креслив кикот витрата кацна до нея.

— Малко красиво момиче! — изкрещя дрезгаво тя и заскуба Роня по косата. — Лежи си тук и мързелува, хохо, хохо!

Витрата се изкикоти пак с най-отвратителния си смях.

— Трябва да поработиш! При нас! В планината! Докато ти се разкървавят ръцете! Иначе ще те издерем, иначе ще те разкъсаме!

Започна да тегли и дърпа Роня с острите си нокти и когато въпреки усилията ѝ Роня остана като вкопана, витрата побесня от гняв.

— Искаш да те разкъсам и одера ли?

Надвеси се над Роня и черните ѝ каменни очи блеснаха от злоба.

После отново опита да изтръгне Роня, но колкото и да дърпаше и теглеше, не успя и накрая се умори.

— Тогава ще доведе моите сестри! — изкрещя тя. — Утре ще те отнесем. И никога вече няма да се излежаваш тук и да си почиваш, никога, никога!

И отлетя над горските върхари, изчезна нагоре към планината.

„Когато утре дивите витри дойдат, ще намерят само една ледена висулка“ — помисли си Роня.

Долу в бърлогата на опашатите таласъмчета беше утихнало. Цялата гора замлъкна в очакване на нощта, която вече настъпваше. А и Роня нямаше какво друго да чака. Лежеше безмълвно и не се съпротивяваше повече. Нека идва тогаз, мислеше тя, последната студена и мрачна нощ, самотната нощ, която щеше да я довърши. Заваля. Едри парцали сняг се спускаха върху лицето ѝ и се стапяха, смесени със сълзите ѝ. Защото Роня плачеше. Мислеше за Матис и Ловис. Нямаше да ги види никога вече и в Матисовия замък никога вече нямаше да има радост. Бедният Матис, той ще обезумее от мъка! А Роня нямаше да бъде там, за да го утеши, както правеше обикновено, когато той се натъжеше. Не, вече нямаше да има кой да даде утеха, нито пък кой да бъде утешаван!

В този миг някой произнесе името ѝ. Чу го ясно и отчетливо, но ѝ се стори, че трябва да е насън. Тази мисъл я накара да се разплаче. Никога вече никой нямаше да я нарече по име, освен насън. А скоро дори нямаше и да сънува.

Но ето че гласът се чу отново:

— Роня, няма ли вече да се прибиращ?

Отвори с нежелание очи и видя Бирк, да, там стоеше Бирк на ските си!

— Намерих твоята ска ей там долу и добре, че стана така, защото инак щеше да си седиш тук...

Той пусна ската в снега до нея.

— Имаш нужда от помощ, нали?

Тогава тя се разплака тъй високо и диво, че я досрамя. Не можа да му отвърне от плач и когато той се наведе, за да я повдигне, тя го прегърна и отчаяно промълви:

— Не ме оставяй! Никога вече не ме оставяй!

Бирк се усмихна в отговор.

— Няма, стига само да се държиш на едно въже разстояние! Пусни ме и недей плака, а аз да видя мога ли да те измъкна!

Той свали ските, легна по корем до дупката и мушна ръка, докъдето можа да стигне. И след дълго ровене голямото чудо стана. Роня успя да си извади крака, тя беше свободна.

Но опашатковците там долу се сърдеха и бебето им се разрева.

— Събуди ни малкуту мумченци и му влезе пръст в учичкити, зощо тя прави тъй?

Роня плачеше, просто не можеше да спре. Бирк ѝ подаде ската.

— Недей да плачеш повече — посъветва я той. — Инак няма да имаш сили да се прибереш!

Роня пое дълбоко дъх. Да, трябваше да се сложи край на сълзите! Изправи се на ските си, за да усети дали я държат краката.

— Ще опитам — каза тя. — Нали и ти идваш?

— Идвам — отвърна Бирк.

Роня се засили и полетя надолу по стръмнината, а Бирк я последва. През цялото време, докато тя с мъка си пробиваше път в снежната виелица, той бе зад нея. Неведнъж тя се обръща, за да се увери, че е там. Толкова се боеше, че внезапно ще изчезне и ще я остави сама. Но той я следваше на едно въже разстояние чак докато приближиха Вълчата прегръдка. Там двамата трябваше да се разделят. После Бирк по тайни пътеки щеше да стигне до Бурковата крепост.

Поспряха смълчани под падащия сняг, за да си вземат сбогом. Роня усети, колко ѝ е тежко, искаше ѝ се да го задържи на всяка цена.

— Слушай, Бирк — рече тя. — Бих искала да си ми брат.

Бирк се усмихна.

— Защо не, щом искаш, разбойническа щерко!

— Искам — отвърна тя. — Но само ако ме наричаш Роня!

— Роня, сестричке моя — изрече Бирк. И сетне изчезна в снежната виелица.

— Дълго стоя днес в гората — рече Матис, когато Роня се настани до огъня, за да се посгрее. — Добре ли прекара?

— Да, много добре — отвърна Роня и протегна леденостудените си ръце към топлината.

6.

През нощта над Матисовия замък и околните гори падна много сняг, дори Пер Черепа не помнеше да е виждал такова нещо. Четирима мъже едвам успяха да открехнат голямата порта на замъка, колкото да се проврат навън и да разчистят най-грамадните преспи. Пер Черепа също си подаде носа и видя пустинния бял пейзаж, където сега всичко беше скрито под снега. Вълчата прегръдка беше напълно затрупана. Ако продължава да вали, както е почнало, мислеше Пер Черепа, никой няма да премине тази теснина по-рано от пролетта.

— Ей, Фюсок — рече той, — ако най-голямата ти радост е да ринеш сняг, то ти обещавам много весели дни в близко време.

Пер Черепа предсказваше вярно повечето пъти, беше прав и сега. Дълго време снегът не спираше. Трупаше ден и нощ. Разбойниците го разчистваха с ругатни, но положението имаше поне една добра страна — нямаше нужда да поставят стражи срещу Бурковата шайка нито при Вълчата прегръдка, нито на Дяволското гърло.

— Не ще и дума, Бурка е по-глупав и от прасе казваше Матис, — ала все пак едва ли е тъй безкрайно глупав, за да тръгне да води бой, затънал в сняг до пояс.

Нито пък Матис беше толкова глупав, впрочем тъкмо сега не го беше грижа кой знае колко за Бурка. Бяха го налегнали по-големи тревоги. Роня беше болна за първи път в живота си. Утрото след оня ден в зимната гора, който едва не й струва живота, тя се събуди цялата в огън и за свое учудване почувствува, че никак не й се иска да стане и да започне обичайния си живот.

— Какво ти е? — извика Матис и се хвърли на колене до постелята ѝ. — Какво говориш? Нима наистина си болна?

Взе ръката ѝ и усети колко е топла, усети, че Роня цялата гори, и се уплаши. Никога не я беше виждал в такова състояние. През целия си живот беше бодра и здрава! А сега лежеше болна — дъщерята, която толкова много обичаше! Матис знаеше! Знаеше какво щеше да стане!

Роня ще му бъде отнета, тя ще умре — предчувстваше той и сърцето му се свиваше. Не знаеше къде да се дене с ужасната си мъка. Идеше му да си заблъска главата в стената и да зареве, както обикновено правеше. Но не биваше да плаши горкото дете, чак дотам не си беше загубил ума. Затуй само положи ръка върху пламналото ѝ чело и промълви:

— Добре е да се загрееш, Роня моя! Както прави човек, когато е болен.

Обаче Роня познаваше баща си и макар да гореше от треската, се опита да го успокои.

— Не ставай глупав, Матис! Наистина нищо ми няма. Къде по-лошо можеше да бъде!

Можеше цялата зима до пролетта да остана скрита под снега, далеч в гората, помисли си Роня. Горкият Матис, тя отново си представи как би го съсипало това и очите ѝ се насълзиха. Матис забеляза и реши, че тя скърби, задето ще умре толкова млада.

— Милото ми детенце, разбира се, че ще оздравееш, не плачи! — утеши я той, като преглъщаше шумно собствените си ридания. — Но къде е майка ти? — изрева той сетне и се втурна с плач към вратата.

Защо Ловис не дойде бързо със своите билки, които лекуват треската, сега, когато животът на Роня виси на косъм! — искаше той да знае, незабавно!

Потърси я в кошарата при овцете, но там я нямаше. Овцете блееха от глад. Скоро разбраха, че не е дошъл онзи, който им трябва. Този тук стоеше, оборил рошавата си глава върху оградата, и плачеше тъй диво, че на всички им се сви сърцето.

Матис продължи да ридае горчиво чак докато Ловис, привършила с тичането нагоре-надолу при кокошки и кози, се показа на вратата. Тогава той изрева:

— Защо ти, жено, не си при болното си дете?

— Болно ли ми е детето? — спокойно попита Ловис. — Не знаех. Но веднага щом дам на овцете, каквото им се полага...

— Това мога да направя аз! Ти върви при Роня! — изкрещя той и сетне подсмъркна тихичко: — Ако все още е жива!

Заизмъкна наръчи трепетлика от хранилището и когато Ловис си отиде, нахрани овцете и изплака пред тях мъката си.

— Ех, вие не знаете какво нещо е да имаш дете! Не знаете какво значи да загубиш най-скъпото си малко агънце!

Сетне внезапно млъкна, защото се досети, че те всички си имаха агънца през пролетта. А какво стана с тях... агнешки флейки — почти с всичките!

Ловис даде на дъщеря си да пие отвари от лековити треви, които отнемат огъня, и след три дни Роня оздравя. За почуда и радост на Матис. Роня си беше същата, само малко по-замислена отпреди. През трите прекарани в леглото дни тя успя доста неща да премисли. Какво щеше да стане сега? С Бирк? Ето че имаше брат, но кога ли щяха да бъдат двамата заедно? Трябваше да се срещат тайно. Как да разкаже на Матис, че се е сприятелила с един Бурков разбойник! За него това щеше да бъде като удар с чук по главата, даже още по-лошо, и той щеше да бъде по-съкрушен и по-бесен, откогато и да било. Роня въздъхна, защо нейният баща трябваше да бъде тъй необуздан във всичко? Беше див и буен колкото цяла разбойническа банда — все едно дали се радва, дали се сърди, или тъгува.

Роня нямаше навик да лъже баща си. Само премълчаваше онова, което знаеше, че ще го натъжи или ядоса. Или да го натъжи и ядоса едновременно, както щеше да стане, ако му разкажеше за Бирк. Но какво да се прави, след като вече имаше брат, искаше да бъде с него дори ако трябваше да се крие.

Макар че къде ли щеше да се скрие с този дълбок сняг навън? В гората не можеше да отиде, тъй като Вълчата прегръдка бе засипана. Впрочем тая зимна гора малко я плашеше. Беше ѝ се наситила за известно време.

Снежните виелици все тъй фучаха около Матисовия замък. Все по-свирепо и по-страшно, докато накрая Роня разбра колко зле стоят нещата — тя нямаше да види Бирк по-рано от пролетта. Той беше тъй далеч от нея, като че живееха на хиляда мили разстояние един от друг.

И виновник за това беше снегът. Роня се ожесточаваше все повече и повече срещу снега с всеки изминат ден, а и разбойниците го ненавиждаха от цялата си душа. Всяка сутрин те се караха чий ред е да рине. Двама-трима трябваше да разчистват пътеката до извора, откъдето носеха вода. Той се намираще на половината път до Вълчата прегръдка и не беше лесна работа да си проправиш път през фучащата

снежна фъртуна, а сетне да дотътриш обратно пълни тежките ведра, тъй че да има и за хора, и за добитък.

— Лениви сте като биволи — гълчеше ги Ловис. — Освен когато се биете или разбойничите, тогава здравата работите.

И ленивите разбойници мечтаеха за пролетта, когато разбойническият живот отново щеше да започне. През дългото си очакване те се развличаха, като разчистваха все повече и повече сняг, дялкаха ски и преглеждаха оръжието си, грижеха се за конете, играеха на зарове, танцуваха разбойнически танци и пееха разбойнически песни пред огнището, както винаги.

Роня играеше с тях на зарове, пееше и танцуваше, но и тя копнееше не по-малко от разбойниците за пролетта и за своята пролетна гора. Тогава най-сетне щеше отново да види Бирк, да поговори с него и да разбере дали наистина иска да ѝ бъде брат, както и беше обещал тогава в снежната виелица. Но да се чака беше трудно, а Роня много мразеше да стои затворена. Това я угнетяваше и времето минаваше бавно. Ето защо един ден слезе в подземие то сред избените сводове, където не беше ходила толкова отдавна. Не обичаше старите затворнически килии. Там долу имаше цял ред такива дупки, вдълбани право в скалата. Наистина, Пер Черепата твърдеше, че никой не е седял затворен в тях от ония древни времена, когато над Матисовия замък са властвали феодалите и васали, много преди той да стане разбойническо

убежище. Въпреки това обаче, когато се озова под сводовете на студеното, с дъх на мухъл подземие, Роня почувства, че нещо от стоновите и въздишките на ония тъй отдавна умрели затворници се таеше в каменните стени, и ѝ стана страшно. Освети с роговия фенер мрачните дупки, където злочестите нещастници бяха седели, без надеждата някога пак да зърнат слънцето. За миг тя постоя неподвижно, покрусена от жестокостите, на които е бил свидетел Матисовият замък. Сетне, потръпвайки, се загърна по-плътно с кожуха си от вълча кожа и продължи нататък през подземния проход, който обикаляше затворническите килии и минаваше под целия замък. Тук беше вървяла с Пер Черепа. Тъкмо той показа на Роня какво бе сторила мълнията в нощта, в която се бе родила тя. Не само беше разтворила едно Дяволско гърло. Беше разрушила и скалата под него и затова подземният проход беше срутен по средата и засипан с каменни отломки.

„Дотук, тук трябва да спреш“ — каза си Роня точно както беше казал Пер Черепа, когато се бяха разхождали двамата с него.

След това обаче размисли. Та нали знаеше, че от другата страна на срутването проходите продължава, Пер Черепа ѝ беше казал. Винаги се дразнеше, че не може да стигне по-нататък, а сега повече отвсякога. И кой знае, може би тъкмо сега там някъде зад каменните отломки се намираше Бирк?

Постоя замислена, загледана в камарата камъни. И накрая намисли.

Роня вече не се мяркаше често в каменната зала. Всяка сутрин тя се губеше някъде, никой не знаеше къде. Ала нито Матис, нито Ловис се чудеха много. Сигурно и тя рине сняг както всички други, мислеха те, впрочем бяха привикнали да се появява и да изчезва, когато си иска.

Но Роня не ринеше сняг. Тя разчистваше камъни така, че ръцете и гърбът ѝ боляха. И когато вечер, капнала от умора, се просваше в леглото, поне в едно беше уверена. Никога повече нямаше да помести камък, бил той голям или малък. Ала щом настъпеше утрото, тя отново слизаше долу в подземнието. Там започваше като бясна да пълни ведро след ведро с камъни. Така ги мразеше всички тия струпани камънаци, че те би трябвало да се стопят и да изчезнат само като ги погледне. Но не се стапяха, стояха си и не помръдваха, а тя трябваше сама да влачи

ведро подир ведро и да ги изсипва в най-близката затворническа килия.

Но настъпи ден, когато килията се напълни, а камарата камъни намаля дотолкова, че с известни усилия беше вече възможно да се покатериш и да се прехвърлиш от другата страна. Стига да смееш! Роня си каза, че сега е моментът да поразмисли. Имаше ли смелост да се вмъкне право в Бурковата крепост? И какво щеше да ѝ се случи там? Тя не знаеше, но разбираше, че се е впуснала в опасно приключение. Ала наистина нямаше път, който да ѝ се струва толкова опасен, че да разколебае желанието ѝ да стигне при Бирк. Копнееше да го види. Не можеше да разбере как се стигна дотам! Та нали тя го ненавиждаше, беше го пратила по дяволите — и него, и всички Буркови разбойници! А ето че сега стоеше тук и нищо друго не ѝ се искаше, само най-сетне да премине зад срутените камъни и да се опита да открие Бирк.

В този миг чу нещо. От другата страна някой идеше, чува се стъпки. Кой друг можеше да е, освен някой Бурков разбойник? Притаи дъх и не смееше да помръдне, стоеше като вкаменена и се заслушваше, искаше ѝ се да се махне оттам, преди оня зад каменните купчини да я е забелязал.

И ето че Бурковият разбойник започна да си подсвирква с уста! Една простичка кратка мелодийка. Която тя познаваше, да, наистина, беше я чувала преди! Подсвиркуваше си я Бирк, когато се мъчеше да я освободи от дупката на опашатите таласъмчета. Нима онзи, който се намираще тъй близо до нея, беше Бирк, или всички Буркови войници си свирукаха тъкмо тази мелодия?

Гореше от нетърпение да узнае, но нямаше как да попита, беше опасно. Все пак трябваше някак си да подразбере кой си подсвирква, и тя също засвирука. Същата мелодия — много тихичко. Свирукането от другата страна престана. Един дълъг миг бе ужасно тихо и тя се накани да побегне, ако изведнъж някой Бурков разбойник изпълзеше върху камарата камъни, за да я сграбчи в лапите си.

Тогава чу гласа на Бирк. Тих и нерешителен:

— Роня?

— Бирк! — изкрещя тя, тъй обезумяла от радост, че почти ѝ спря дъхът.

— Бирк, о, Бирк!

Замълча и сетне попита:

— Наистина ли искаш да ми бъдеш брат?

Чу го как се смее зад камъните.

— Сестричето ми — отвърна той. — Приятно ми е да слушам гласа ти, но ми се иска и да те видя. Все още ли си тъй черноока като преди?

— Ела да видиш де! — отвърна Роня.

Не успя да каже друго. Защото в този миг до нея достигна шум, от който гласът ѝ секна и тя замря. Чу как далеч зад нея се отвори тежката врата на подземие, отново се захлопна с трясък и някой заслиза надолу по стълбата. Да, идеше някой! И ако тя не измислеше веднага какво да прави, беше загубена! И Бирк също! Чуваше стъпките, които приближаваха все повече, някой идеше бавно и застрашително по дългия коридор. Слушаше звука от стъпките му и разбираше какво би могло да се случи, но продължаваше да стои там като сковано от ужас зверче, без да помръдва. Дойде на себе си едва в последния момент, когато още миг и вече щеше да бъде късно, и бързо прошепна на Бирк:

— Утре!

После се втурна, за да посрещне оня, дето идеше. Който и да бе той, трябваше да му се попречи да види какво е направила с камарата камъни.

Беше Пер Черепа, който цял грейна, щом я видя.

— Къде ли не те търсих — възкликна той. — Какво правиш тук, в името на всички витри?

Тя го хвана чевръсто подръка и го поведе обратно, преди да бе станало твърде късно.

— Не мога все да разчиствам сняг, нали? — каза тя. Хайде да си ходим, вече ми се иска да се махна оттук.

Искаше я, и още как! Едва сега си даде сметка какво бе направила. Беше открила път за Бурковата крепост! Матис можеше да узнае! Не че беше хитър като стара лисица, но сигурно щеше да разбере, че тук има път, и най-послед да му стане ясно как да спипа Бурка. Би могъл и сам да го открие много по-отдавна, мислеше Роня. Но се радваше, че не го е сторил. Колко странно наистина, вече не искаше разбойниците на Бурка да бъдат прогонени от Матисовия замък. Трябваше да останат там заради Бирк. Бирк не биваше да бъде

прогонен и ако бе по силите ѝ да попречи, никой нямаше да се вмъкне в Бурковата крепост по открития от нея път. Ето защо сега се налагаше да внимава да не би Пер Черепа, който крачеше редом до нея и имаше много лукав вид, да стигне до някои излишни изводи. Макар че той винаги си изглеждаше така. Като че знаеше всички тайни. Обаче колкото и ужасно хитър да бе той, този път Роня беше още по-хитра. Не откри тайната ѝ. Поне засега.

— Вярно е, не може непрекъснато да се рине сняг — съгласи се Пер Черепа. — Но да се играе на зарове може ден и нощ. Или ти как мислиш, Роня?

— Да хвърляме зарове можем ден и нощ. И особено сега — допълни Роня и пъргаво го затегли нагоре по стръмното стълбище на подземиеето.

Тя игра на зарове с Пер Черепа чак докато стана време за Вълчата песен. Но нито за миг Бирк не ѝ излизаше от ума.

„Утре! — беше последната ѝ мисъл, преди да заспи. Утре!“

7.

И ето, утрото настъпи и сега тя щеше да върви при Бирк. Налагаше се да побърза. Щеше да се възползва от краткото време, през което оставаше сама в каменната зала, докато всички други бяха заети с разни сутрешни занимания. Всеки миг можеше да се появи Пер Черепата, а й се искаше да избегне въпросите му.

„Мога да закуся не по-зле и в подземията — помисли тя. — И без друго тук няма да ме оставят да се нахраня на спокойствие.“

Бърже мушна няколко комата хляб в кожената торбичка и си наля козе мляко в дървеното бърдуче. И без да я види някой, изчезна надолу към подземните сводове. Скоро застана пред каменния насип.

— Бирк — извика Роня, разтревожена, че може и да не го намери. Зад камарата камъни не отговори никой. Обзе я такова разочарование, че щеше да се разплаче — ами ако не дойде! Може би е забравил всичко или още по-лошо — може би се е разкалял. Нали тя беше Матисов разбойник и враг на Бурка, в края на краищата може той и да не иска да си има работа с нея.

В този миг някой я дръпна изотзад за косата. Тя извика уплашено. Нима Пер Черепата отново е тръгнал по дирите й и сега ще провали всичко!

Но не беше Пер Черепата, а Бирк. Стоеше там и се смееше, а зъбите му блестяха в мрачината. Друго от него не се виждаше на слабата светлина от роговия фенер.

— Дълго чаках — каза той.

Роня усети, че я облива лека вълна на радост, колко е хубаво — тя имаше брат, който дълго я беше чакал!

— Ами аз! — отвърна тя. — Аз те чакам още откакто се измъкнах от опашатите таласъмчета.

Сетне за известно време не знаеха какво друго да си кажат, просто стояха смълчани и извънредно доволни, че са заедно.

Бирк повдигна лоената си свещ и я приближи до лицето й.

— Черните ти очи са си същите — потвърди той.

— Не си се променила, само си малко по-бледа.

Едва тогава Роня забеляза, че Бирк не е същият, какъвто го помнеше: отслабнал, лицето му беше тъй изпито, а очите големи-големи.

— Какво е станало с теб? — зачуди се тя.

— Нищо — отвърна Бирк. — Само дето не съм ял много напоследък. Въпреки че получавам повече храна от всеки друг в Бурковата крепост.

Изминаха няколко минути, преди Роня да проумее думите му.

— Нима искаш да кажеш, че нямате храна? Че не можете да ядете, колкото си искате?

— Отдавна никой от нас не е бил наистина сит. Храната ни вече е на свършване. И ако пролетта не дойде скоро, отиваме по дяволите.

Точно както искаше ти, спомняш ли си? — добави той и отново се засмя.

— Това беше едно време — възрази Роня. — Когато нямах брат. Но сега имам.

Разтвори кожената торбичка и му подаде хляб.

— Яж, ако си гладен — предложи му тя.

Странен звук, подобен на слаб вик, се откъсна от Бирк. Грабна дебелия кърмен хляб, по един във всяка ръка, и започна да яде. Сякаш Роня я нямаше. Беше сам със своя хляб и го излапа до последния зрън. Тогава Роня му протегна бърдучето с мляко и той жадно го надигна към устата си и пи, докато вътре не остана и капчица.

След това засрамено погледна Роня.

— Нямах ли ти да го изядеш?

— У дома има още — успокой го тя. — Аз не гладувам.

И видя пред себе си богатите запаси на Ловис в килера: чудесния хляб, козето сирене и маслото от суроватка, яйцата, качетата с осолена храна, пушените агнешки флейки, които висяха от тавана, купчините брашно, зърно и грах, гърнетата с мед, кошниците, пълни с лешници, и торбичките с треви и листа, събрани и изсушени от Ловис за подправка на пилешката супа, която поднасяше понякога. Ах, тая пилешка супа, като си припомни как ѝ се услаждаше тя след солената и пушена храна, с която се хранеха през зимата, Роня усети как огладнява.

А Бирк, Бирк направо гладуваше и тя искаше да разбере защо. Трябваше да ѝ обясни.

— Виж, сега ние сме бедни разбойници. Преди да дойдем тук, в Матисовия замък, ние също отглеждахме кози и овце. Но сега са ни останали само конете, подслонили сме ги да презимуват при един селянин, далеч отвъд гората на Бурка. И слава богу, защото иначе сигурно щяхме да сме ги изiali. Брашно, ряпа, грах и солена риба имахме що-годе, но и те вече са на свършване. Уф, каква ужасна зима изкарахме!

Роня се почувствува така, сякаш тя и Матисовият замък бяха виновни, задето на Бирк му е било трудно и сега е тъй отслабнал и изнемощял от глад. Но да се смее все още можеше въпреки всичко.

— Бедни разбойници, да, точно така! Не усещаш ли, че от мен лъха на нечистотия и бедност? — попита той, като се подсмиваше. — Почти не сме имали и вода. Стапахме сняг, защото беше направо

невъзможно да се смъкнеш надолу до гората и да изровиш целия сняг над изворчето. А после да се покатериш по въжената стълба с ведро вода, докато снежната буря вилнее, опитвала ли си някога подобно нещо? Не, инак щеше да знаеш защо мириша като истински мръсен разбойник!

— И нашите разбойници миришат така — увери го Роня, за да го утеши малко. Самата тя ухаеше твърде приятно, защото Ловис я къпеше всяка събота вечер пред огнището в голямата дървена каца, а всяко неделно утро ги вчесваше и двамата с Матис със специален гребен за въшки. Колкото и да се оплакваше Матис, че му скубе косата, протестите не му помагаха.

— Достатъчно е, че има дванадесет чорлави, въшливи разбойници — обичаше да казва Ловис. — Смятам да сресвам главатаря, докато ми стигат силите да държа гребена, та каквото ще да става.

Роня хвърли изпитателен поглед на Бирк, застанал в светлината на фенера. Може и да не беше вчесан с гребен за въшки, но въпреки това косата обгръщаше като меден шлем главата му, която стоеше тъй красиво на тънкото вратле и изправените плешки. Красив брат е той, помисли Роня.

— Не е важно дали си беден, въшлив, или мръсен — каза тя. — Но не ми се иска да бъдеш гладен.

Бирк се засмя.

— Как разбра, че имам въшки! Макар че по-скоро предпочитам да съм въшлив, отколкото гладен, това поне е сигурно.

Сега той стана сериозен.

— Уф, колко е лошо да гладуваш! Можех все пак да запазя поне коричка хляб за Ундис!

— Ще ти донеса още — успокой го Роня замислено. Но Бирк поклати глава.

— Не, нали не мога да се прибера и да занеса хляб на Ундис, без да разкажа откъде съм го взел. А Бурка ще обезумее от ярост, ако узнае, че приемам хляб от теб и на всичко отгоре съм станал твой брат.

Роня въздъхна. Наистина, тя разбираше, че Бурка сигурно ненавижда разбойниците на Матис не по-малко, отколкото Матис ненавиждаше разбойниците на Бурка, но — о, как всичко това объркваше нещата й с Бирк.

— Никога няма да можем да се срещаме другояче, освен тайно — въздъхна тя тъжно и Бирк се съгласи с нея.

— Така е! А аз мразя да се крия, когато правя нещо.

— И аз — възкликна Роня. — Не знам нещо по-лошо от престояла осолена риба и прекалено дълги зими, но още по-лошо е да се криеш, просто е глупаво.

— Все пак нали ще го направиш? Заради мен? А напролет ще стане по-лесно — каза Бирк, — тогава можем да се срещаме в гората, а не в тоя леденостуден зимник.

И на двамата им беше толкова студено, че тракаха със зъби, и накрая Роня рече:

— Мисля, че трябва вече да вървя, преди да съм умряла от студ.

— Но утре ще дойдеш пак, нали? Тук, при твоя въшлясал брат?

— Ще дойда с гребен за въшки и ще донеса от всичко по малко — обеща Роня.

И удържа обещанието си. През всички ранни утрини до края на зимата тя се срещаше с Бирк долу в сводестото подземие и поддържаше живота му с храна от килера на Ловис.

Понякога Бирк се срамуваше да приема нейните дарове.

— Струва ми се, че крада от вас — обясни той.

Но Роня се смееше в отговор.

— Не съм ли аз разбойническа дъщеря? Защо тогава да не разбойнича?

Впрочем тя знаеше, че голям дял от припасите в килера на Ловис е заграбен от богати търговци, тръгнали на път през горите.

— Разбойникът взема, без да пита и без да иска разрешение, това поне най-сетне научих — отсече Роня. — И сега ще правя каквото са ме научили. Тъй че яж си спокойно!

Всеки ден му даваше и по една торбичка брашно и грах, та да ги изсипе скришом в запасите на Ундис.

Докъде стигнах, мислеше си тя, да искам да запазя живота на Бурковите разбойници, горко ми, ако Матис разбере!

Бирк ѝ благодареше за щедростта.

— Ундис всеки ден се чуди, че все още има по малко брашно и грах в нейните купчинки. Мисли си, че витрите правят някакви чудеса — каза Бирк и се засмя с неговия си смях. Вече беше заприличал малко

повече на себе си и сега очите му не бяха като на гладен човек — това толкова радваше Роня.

— Кой знае — продължи Бирк, — може би майка ми има право за чудесата на витрите. Защото ти наистина приличаш на една малка витра, Роня.

— Само че добра и без хищнически нокти — добави Роня.

— Да, по-добра никога не съм виждал! Колко пъти смяташ да ми спасяваш живота, сестричке моя?

— Толкова пъти, колкото ти моя — отвърна Роня.

— Ние просто не можем един без друг. Вече го разбрах.

— Да, така е — съгласи се Бирк. — А пък Матис и Бурка да си мислят каквото си щат отсега нататък.

Но Матис и Бурка не мислеха нищо, тъй като те и не подозираха за срещите на брата и сестрата под сводовете на подземие.

— Сит ли си вече? — питаше Роня. — Защото сега пристига гребенът за въшки!

Тя вдигаше гребена като оръжие и тръгваше срещу Бирк. Горкичките Буркови разбойници, да си нямат дори един гребен за въшки! Каква беднотия! Но толкова по-добре! Обичаше да усеща меката коса на Бирк под ръцете си и го решеше по-често, отколкото, строго погледнато, се налагаше, за да го изчисти от въшките.

— Вече не остана никаква въшка по мен — казваше Бирк, — така че смятам, че ме вчесваш напразно.

— Хайде да проверим дали е така — отвърщаше Роня и със сила прокараваше гребена през косата му.

Суровата зима започна полека-лека да омеква. Снегът взе да се топи по малко и един ден, когато времето доста се затопли, Ловис изкара разбойниците във на снега, за да се умият и да свалят най-голямата мръсотия. Те се съпротивляваха и не искаха. Фюсок уверяваше, че такива неща са вредни за здравето. Обаче Ловис държеше на своето. Миризмата на зима трябва да се пропъди, отсече тя, та ако ще с риск всеки един разбойник да загине. Най-безпощадно ги изгони на снега и скоро по всички заснежени хълмове надолу към Вълчата прегръдка се търкаляха с див вой голи-голенички разбойници. Те ругаеха нечовешкото коравосърдечие на Ловис, та пушек се

вдигаше, но се натриха със сняг, както им беше заръчала. Не смееха да не я послушат.

Единствен Пер Черепа упорито отказа да се отъркаля в снега.

— Мога да си умра и така — каза той. — И предпочитам да ида в гроба както съм си мръсен.

— Нямам нищо против — разреши му Ловис, — но преди това поне се погрижи за косите и брадите на другите диви овни.

Пер Черепа прие с радост. Биваше го да върти ножицата за вълна, когато стрижеха овците и агнетата, тъй че наистина можеше да придаде фасон на който и да е див овен.

— Но моите две тънки кичурчета коса не си ги давам. Няма защо да съм толкова суетен, и бездруго нали скоро ще бъда в земята — заключи той и доволно поглади голото си теме.

Тогавя Матис го прегърна с огромните си ръчища и го вдигна високо във въздуха.

— Да умреш ли, откажи се от тая работа! Досега не съм живял на земята нито ден без теб, стари глупако, а щом е така, не можеш тъй коварно да легнеш да умреш и да ме изоставиш, нали разбираш!

— Ще видим как ще бъде, момчето ми — отвърна Пер Черепа и изглеждаше твърде доволен.

До вечерта Ловис попарваше мръсните разбойнически дрехи в двора на замъка. А разбойниците измъкваха от дрешника сухи дрехи, за да се облекат, докато техните изсъхнат. Повечето дрехи бяха заграбени и домъкнати навремето от дядото на Матис. Как ли някой, който е бил с всичкия си, е можел да ходи издокаран по такъв начин, чудеше се Фюсок, и като се двоумеше, нахлузи през главата си една червена риза. И все пак на него му провървя. Виж, Кнотас и Малък Клипен нямаха късмет и трябваше да се задоволят с пола и женски корсет, тъй като мъжките дрехи вече бяха свършили, когато отидоха да си вземат. От това настроението им не се повиши особено. Но Матис и Роня здравата се повеселиха.

За да се помири със своите разбойници, вечерта Ловис поднесе пилешка чорба. Те седяха нацупени край дългата маса, чистички-умитички и току-що подстригани — просто да не ги познаеш. Дори миризмата им бе по-друга.

Но щом силното ухание от пилешката чорба на Ловис се разнесе над дългата маса, разбойниците спряха да се цупят. А като свършиха с

яденето, веднага запяха и затанцуваха, както те си знаеха, макар и малко по-кратко от друг път. Особено Кнотас и Малък Клипен се въздържаха от по-буйни скокове.

8.

Като радостен вик пролетта се разпростря над горите около Матисовия замък. Снегът се топеше, стичаше се на ручейчета от всички страни на планината и се отправяше към потока. А потокът бучеше и се пенеше в пролетно опиянение и всичките му бързеи и водопади пееха буйна пролетна песен, която не замлъкваше. Роня я чуваше всеки миг, когато беше будна, и дори в сънищата си нощем. Отмина дългата ужасна зима. На Вълчата прегръдка отдавна вече нямаше сняг. Сега там ромолеше ручейче и копитата на конете шляпаха във водата, когато в едно ранно утро Матис и неговите разбойници прекосиха тесния проход. Яхнали конете, те пееха и си свирукаха през целия път — хей, сега най-сетне щеше да започне чудесният разбойнически живот!

Най-после Роня щеше да отиде в своята гора, за която толкова много беше копняла. Отдавна би трябвало да е там и да види какво става по нейните места, още откак снегът се разтопи и всички ледове се размразиха и изчезнаха. Но Матис упорито беше я задържал в къщи. Пролетно-зимната гора е изпълнена с опасности, твърдеше той, и не я пусна, преди да дойде време сам да потегли с разбойниците си.

— Тръгвай вече — рече ѝ той. — И да не се удавиш в някой коварен малък вир!

— Непременно ще го направя — отвърна Роня, — за да има най-после за какво да вдигаш врява.

Матис я погледна огорчено.

— Ех, Роня моя! — въздъхна той. После се метна на седлото и начело на своите разбойници бързо се спусна надолу по хълмовете и изчезна.

Щом последната конска задница се скри зад Вълчата прегръдка, Роня се втурна към гората. Тя също си пееше и свирукаше, прецапвайки студената вода на ручейчето. После се впусна да тича, и тича ли, тича, докато се озова при горското езерце.

А там я чакаше Бирк. Както ѝ беше обещал. Лежеше на слънце, изтегнал се върху една каменна плоча. Роня не знаеше дали не спи и затова взе едно камъче и го метна в езерцето, за да види ще чуе ли как цопва във водата. Той чу и скокна да я посрещне.

— Дълго те чаках — рече той и тя отново потръпна от радост, задето има брат, който я очаква и иска тя да дойде.

И ето я тук, втурнала се стремглаво право в пролетта. Пролетта я заобикаляше отвсякъде, беше тъй чудесно, да, пролетта я изпълваше

цялата и Роня нададе птичи крясък — висок и сипкав, а сетне обясни на Бирк:

— Трябваше да викна един пролетен вик, инак щях да се пръсна. Слушай! Нали чуваш пролетта?

Постояха смълчани за мир и слушаха чуруликането, жуженето, шумоленето, пеенето и шуртенето, което огласяше тяхната гора. Във всички дървета и всички води и всички зелени шубраци кипеше живот, навсякъде се лееше свежата, буйна пролетна песен.

— Просто усецам как зимата изтича от мен — възкликна Роня. — Още малко и ще съм толкова лекичка, че ще мога да полетя.

Бирк я побутна.

— Хайде, литни де! Сигурно и други витри са наизлезли да обикалят, можеш да се присъединиш към ятото им.

Роня се засмя.

— Да, ще видя какво ще направя.

Ала в този миг чу конете. Препускаха лудо в галоп някъде долу към потока. Тя се разбърза.

— Ела, толкова ми се иска да си уловя един див кон.

И те се затичаха, докато конете изскочиха пред очите им, стотици, устремно препускащи през гората с развени гривы — земята тътнеше под копитата им.

— Трябва да ги е уплашила мечка или вълк — предположи Бирк. — Иначе защо ще са толкова разтревожени?

Роня поклати глава.

— Не са разтревожени, просто тичат, за да прогонят зимата от телата си. Но щом им омръзне и започнат да пасат, ще си уловя някой и ще го отведа у дома в Матисовия замък, отдавна съм си намислила.

— В Матисовия замък ли? За какво ти е кон там? Нали ще яздиш в гората? Дали не можем да си уловим два и да пояздим още сега тук?

Роня помисли малко и отсъди:

— И от Бурковия род има хора с ум в главата, виждам. Хайде, ела! Ще опитаме!

Тя свали кожата си ремък. Бирк също вече се беше сдобил с такъв и те се скриха — всеки готов със своята примка, зад един камък близо до поляната, където дивите коне идваха да пасат.

Какво от това, че се налагаше да чакат.

— Колко ми е добре просто да си седя тук и да усещам пролетта!
— продума Бирк.

Роня скришом го погледна й промълви тихичко:

— Затова и ми харесваш, Бирк Буркасон!

Дълго седяха притихнали и се радваха на пролетта. Слушаха цвъртенето на коса и кукането на кукувицата, които огласяха цялата гора. Наскоро родени лисичета щипукаха насам-натам пред дупката си на един хвърлей от тях. Катерички се мятаха нагоре-надолу по върховете на боровете, видяха зайци да прекосяват с подскоци мъхестата горска покривка и да се скриват в шубраците. Една усойница, която скоро щеше да си има малки, се припичаше кротко под слънцето съвсем наблизко. Те не я обезпокоиха и тя не ги закачи. Пролетта принадлежеше на всички.

— Имаш право, Бирк — обади се Роня. — За какво ми е да откъсвам един кон от гората, където си е у дома. Но искам да яздя, а и вече му дойде времето.

Отведнъж полянката се изпълни с коне, които пасяха. Спокойно си вървяха и хрупаха свежата трева.

Бирк посочи двойка красиви кафяви жребчета, които пасяха малко по-встрани от стадото.

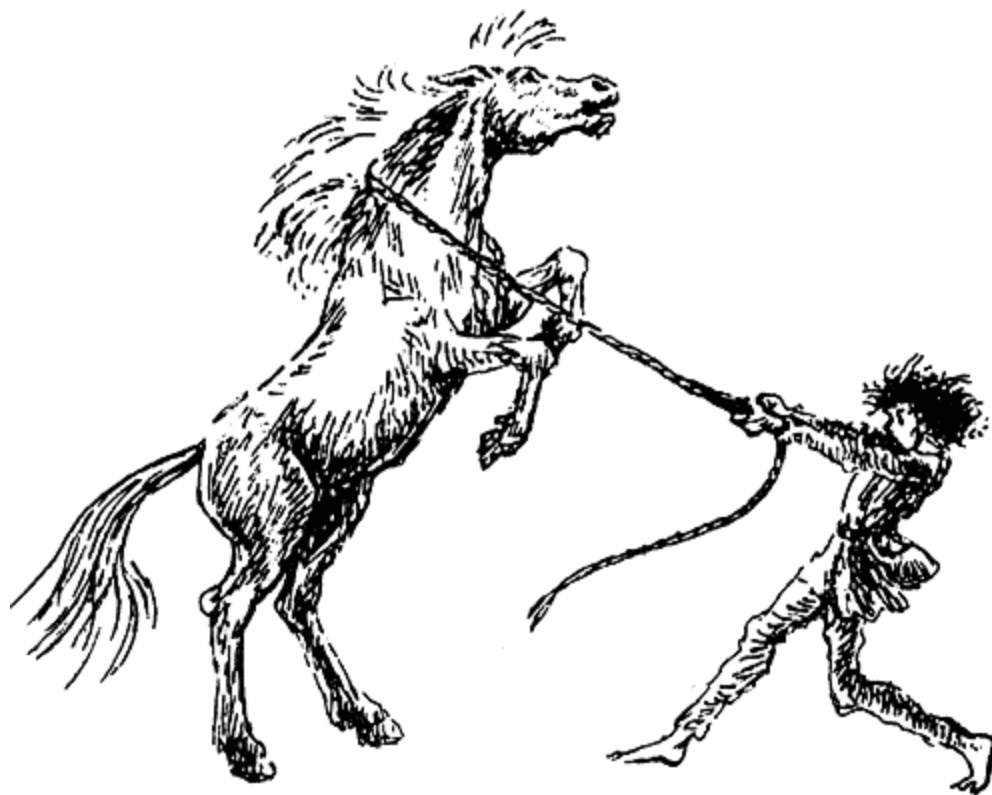
— Какво ще кажеш за ония там?

Роня кимна мълчаливо. С примки в ръце, те приближиха към кончетата, които се канеха да уловят. Промъкваша се изотзад, бавно и безшумно, стъпка по стъпка, все по-близо и по-близо. Внезапно под крака на Роня изпука съчка и цялото стадо наостри уши, готово за бяг. Но след като не забелязаха нищо опасно — нито мечка, нито вълк, нито пък рис или друг някакъв враг, конете се успокоиха и отново захрупкаха.

Същото направиха и двете млади кончета, които си бяха избрали Роня и Бирк. Вече се намираха на удобно разстояние. Мълчаливо си кимнаха, примките им едновременно излетяха и в следния миг се чуваше единствено дивото цвилене на два уловени коня и тропотът от копита на стадото, което препусна и се скри далеч в гората.

Бяха уловили две жребчета, два млади диви жребеца, които ритяха и риеха със задните си крака, дърпаха се, хапеха и като обезумели се мъчеха да се освободят, когато Бирк и Роня поискаха да ги вържат до две дървета.

Накрая успяха, и когато най-сетне спънаха конете, Роня и Бирк ловко отскочиха на безопасно разстояние от хвърчащите копита. Изправиха се задъхани и гледаха как конете ритат и се опъват, докато от тях се стичаше пяна.

— Уж щяхме да яздим — обади се Роня. — Ама тия май няма да се оставят лесно.

Бирк също разбираше това.

— Трябва най-напред да ги накараме да проумеят, че не им кроим никакво зло.

— Вече опитах — отвърна Роня — с парче хляб. И ако не бях си дръпнала ръката бързо-бързо, щях да се прибера у дома при Матис с два отхапани пръста, закачени на колана. Това нямаше да го развесели кой знае колко.

Бирк побледня.

— Да не искаш да кажеш, че този щурак ти се е нахвърлил, когато си му подавала хляб? И наистина идеше да те ухапе?

— Питай го него — навъсено отвърна Роня.

Тя загледа унило буйния жребец, който не спираше да се дърпа и да щръклее лудешки.

— Хубаво име — Щурак — каза Роня. — Така ще го нарека.

Бирк се засмя.

— Тогава в замяна трябва да дадеш име на моя.

— Да, той не е по-малко луд и той — каза Роня.

— Можеш да го наречеш Дивчо.

— Чувате ли, диви коне? — извика Бирк. Вече си имате имена.

Ще се казвате Щурак и Дивчо и сега сте наши, и да искате, и да не искате.

Щурак и Дивчо очевидно не искаха. Дърпаха и хапеха кожените ремъци, пот се стичаше от тях, въпреки това те продължаваха да ритат и да мятат къчове, а дивото им цвилене стресна животни и птици нашир и надлъж.

Но денят преваляше, свечери се и те малко по малко се изтощиха. Най-накрая застанаха кротки, с отпуснати глави, всеки до своето дърво, само от време на време изцвилваха смирено и тъжно.

— Може да са жадни — предположи Бирк. — Хайде да ги напоим.

Отвързаха кончетата си — вече тъй кротички, и ги поведоха до езерцето, смъкнаха им кожените ремъци и ги оставиха да пият. Щурак и Дивчо дълго пиха. Сетне застанаха послушни, утолили жаждата си, и загледаха в очакване Бирк и Роня.

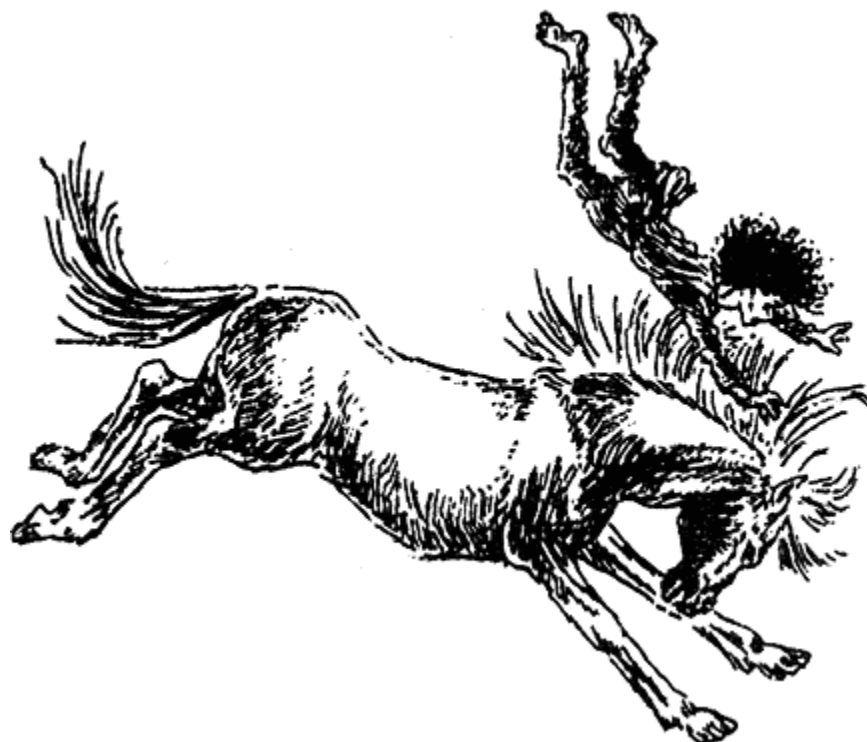
— Укротихме ги най-после — заключи доволно Бирк.

Роня потупа коня си, погледна го дълбоко в очите и му обясни:

— Казала ли съм, че ще яздя, значи ще яздя, ясно ли ти е?

И като сграбчи здравата гривата на Щурак, се метна на гърба му.

— Давай, Щурак! — заповяда тя. След което полетя и като описа широка дъга, цопна надолу с главата в езерцето. Показа се над водата тъкмо навреме, за да види как Щурак и Дивчо се скриват между дърветата, препускайки с все сила в галоп.

Бирк ѝ протегна ръка и тихомълком я измъкна нагоре, без да я поглежда. Също тъй мълчаливо се измъкна и Роня от езерцето. Отърси се и от нея се разхвърчаха пръски вода. И като се изкикоти с цяло гърло, отсече:

— Ясно е, че днес няма да яздя повече!

Тогава и Бирк избухна в смях:

— Нито пък аз!

Настъпи вечер. Слънцето се скри, спусна се здрач, здрачът на пролетната вечер — една странна дрезгавина, която никога не се превръща в пълен мрак. Гората утихна. Черният кос и кукувицата не се чуваха вече. Всички лисичета се гушеха в дупките си, малките катерички и зайчета се прибираха в хралупи и убежища, усойницата пропълзя под камъка си. Не се чуваше друго освен скръбния крясък на бухала някъде надалеч, а скоро и той замлъкна.

Спеше сякаш цялата гора. А всъщност бавно се пробуждаше за своя нощен живот. Размърдаха се всички нощни твари, които я обитаваха. Нещо шумолеше и крадешком се промъкваше в горския мъх. Опашати таласъмчета потракваха със зъби между дърветата,

космати среднощни тролове шаваха зад камъните, сиви джуджета на купчини, на купчини се измъкваха от скривалищата си и съскаха, за да уплашат всичко живо по пътя си. Откъм планината долетяха дивите витри — най-жестоките и най-бесните от всички нощни същества в гората. Съвсем черни, те се открояваха върху светлото пролетно небе. Роня ги видя и това не ѝ хареса.

— Тук са се разшетали повече страхотии, отколкото е нужно! И ми се иска вече да се прибера, каквато съм мокра и насинена.

— Мокра си и насинена — отвърна Бирк, — но пък си била цял един ден в пролетта.

Роня знаеше, че е стояла в гората прекалено дълго. И щом се поделиха с Бирк, се опита да измисли какво да каже на Матис, та да го накара да повярва, че ѝ се е наложило да постои в пролетта чак до късна вечер.

Но нито Матис, нито пък друг някой я забеляза, никой не ѝ обърна внимание, когато се вмъкна в каменната зала. Там имаха други грижи.

Върху овча кожа пред огнището лежеше Стуркас, бледен, със затворени очи. До него беше коленичила Ловис и превързваше една рана на шията му. Всички други разбойници притеснено стояха наоколо и гледаха. Единствен Матис препускаше напред-назад из залата като освирепяла мечка. Той викаше и ругаеше.

— О, тия мерзавци от Бурковия род и техните мизерни разбойници! О, какви бандити! О, ама аз ще ги смачкам — един по един, та никой да не помръдне ни крак, ни ръка, докато е жив. О, о!

Вече не му стигаха думите и се чуваше само непрестанен рев, който нямаше край, докато Ловис не посочи строго към Стуркас. Тогава Матис проумя, че толкова много врява не се отразява добре на клетника, и млъкна неохотно.

Роня разбра, че не би трябвало да говори с Матис тъкмо сега. По-добре беше да попита Пер Черепа какво се е случило.

— За бесилото са такива като Бурка! — рече Пер Черепа. И той ѝ разправи защо.

Матис с пъргавите си момчета залегнали да дебнат край Разбойническата клисура — разказваше Пер Черепа. И не щеш ли, за

късмет се задали сума хора — тръгнали на път търговци с големи товари, храни и отгоре на всичко цял куп пари. Те и не помислили да се защищават и затова загубили всичко, което имали.

— И не се ли разсърдиха? — унило попита Роня.

— А познай де! Как само ругаеха и се опъваха, и се инатяха. И на бърза ръка се изметоха оттам. Сигурно щяха да вървят да се оплачат на управника, тъй мисля аз.

Пер Черепа изхихика. Но Роня не виждаше какво смешно има.

— А после, представи си — продължи Пер Черепа, — тъкмо сме натоварили всичко на конете и тръгваме да се прибираме, когато Бурка пристига с цялата си шайка и иска и той дял от плячката. И стрелят, проклетниците недни! Една стрела удари Стуркас право в шията. Тогава, разбира се, почнахме и ние да стреляме. Ехе-хе, трябва да имаше двама-трима от техните, които си го получиха за Стуркас.

Матис се появи тъкмо навреме, за да чуе последните думи, и заскърца със зъби.

— Почакайте, това е само началото — процеди той. — Ще ги подреда всичките до един. Досега бях търпелив. Но най-сетне ще настъпи краят на всички Буркови разбойници.

Роня се разгневи.

— Ами ако тогава дойде краят и на всички Матисови разбойници, за това не си помислил?

— Хич и не мисля да мисля — отсече Матис. Защото няма да го бъде.

— Отде да знаеш — въздъхна Роня.

После отиде и седна до Стуркас. Положи ръка на челото му и усети, че има температура. Той отвори очи и като я видя, се усмихна леко.

— Мене няма да ме прекършат толкова лесно — прошепна той, но гласът му прозвуча като неясно ломотене.

— Разбира се, Стуркас, теб няма да те прекършат тъй лесно.

Роня дълго седя до него и държа ръката му. Не проля нито една сълза. Ала дълбоко в себе си горчиво ридаше.

9.

Стуркас горя целият в огън три дни и три ноци. Тежко болен, той лежеше в несвяст. Но Ловис беше веща в лечебното изкуство, като майка се грижеше за него, налагаше го с билки и компреси и за всеобщо учудване на четвъртия ден Стуркас се вдигна от леглото, изнемощял, но инак твърде бодър. Стрелата беше улучила една жила на врата му и колкото повече раната заздравяваше, толкова повече жилата се свиваше. Така главата на Стуркас се наклони на една страна, което му придаваше някак тъжен вид, макар той да си беше жив и весел повече отвсякога. Всички разбойници се радваха, че е оживял, и ако понякога му викаха Кривата кратуна, щом им трябваше за нещо, то бе просто на шега. И Стуркас не се огорчаваше.

Огорчена беше единствено Роня. Раздорът между Матис и Бурка направи труден живота ѝ. Беше вярвала, че тази вражда полека-лека ще отмре от само себе си. Ала сега тя се разгаряше и ставаше опасна. Всяка сутрин, когато Матис и разбойниците, яхнали конете, прекосяваха Вълчата прегръдка, Роня тревожно се питаше колко от тях ще се завърнат у дома здрави и читави. Успокояваше се чак вечерта, когато всички се събираха, насядали около дългата маса. Ала на другата сутрин тревогата отново я обземаше и веднъж попита баща си:

— Защо трябва да си пречите с Бурка?

— Питай Бурка — отвърна Матис. — Той изстреля първата стрела. Стуркас може да го потвърди.

Но накрая се обади и Ловис:

— Детето е по-умно от теб, Матис! Така ще се стигне само до нови кръвопролития и беди, какъв смисъл има?

Матис се вбеси, като видя, че и двете с Роня му се противопоставят.

— Какъв е смисълът ли? — кресна той. — Какъв бил смисълът! Да прогоним най-сетне Бурка от Матисовия замък, не разбирате ли, глупачки такива!

— А защо това непременно трябва да стане с кървави стрели, та да загинете всички, преди да сте се спогодили? — попита Роня. — Няма ли друг начин?

Матис кисело я изгледа. Да се дърли с Ловис по тоя въпрос, все още някак се ядваше, но как да понесе, че и Роня не взема неговата страна.

— Хайде ти открий друг начин, щом толкова знаеш! Хайде изкарай Бурка от Матисовия замък де! Нека си стои после спокойно в гората като лисиче лайно, и той, и всичките му крадливи псета. Нищичко няма да им сторя.

Млъкна и като поразмисли малко, промърмори:

— Макар че не успея ли да видя сметката поне на Бурка, да не се наричам повече разбойник!

Всеки ден Роня се срещаше с Бирк в гората. Това беше нейната утеха. Ала сега вече не можеха съвсем безгрижно да си живеят в пролетта нито тя, нито пък Бирк.

— Дори пролетта ни развалиха — въздъхна Бирк.

— Тия двама стари вироглави главатаря, които нямат капка мозък в главите си.

Колко е тъжно, мислеше си Роня, че Матис е станал стар разбойнически главатар без капка мозък! Нейният Матис, нейният бор в гората, нейната опора. Защо тя имаше чувството, че вече Бирк е този, на когото може да се облегне, когато й е трудно?

— Ако те нямаше теб, братко мой — промълви тя, — тогава не знам...

Бяха приседнали край горското езерце, великолепието на пролетта ги обграждаше отвсякъде, но те едва го забелязваха.

Роня размишляваше.

— Макар че, ако ти не ми беше брат, май че нямаше да ме е грижа, дето Матис иска да затрие Бурка.

Тя погледна Бирк и се разсмя.

— Излиза, че ти си виновникът за всичките ми тревоги!

— Не ми се иска да имаш тревоги — въздъхна Бирк, — но и на мен ми е трудно.

Дълго седяха там, беше им тъжно, ала намираха утеха в това, че са заедно. И все пак не им бе леко.

— Колко ужасно е да не знаеш кой е жив и кой убит чак до вечерта! — продума Роня.

— Макар все още никой да не е убит — отвърна Бирк. — Но това е само защото в горите отново са плъпнали стражниците на управника. На Матис и Бурка чисто и просто не им остава време да се претрепят. Прекалено са заети да се пазят от стражниците.

— Да, вярно, и добре, че е така съгласи се Роня.

Бирк се засмя.

— Кой би помислил, че и от стражниците на управника ще има някаква полза!

— Все пак е ужасно! — заключи Роня. — И за нас двамата цял живот ще бъде така.

Тръгнаха си и видяха дивите коне да пасат. Щурак и Дивчо също бяха сред стадото. Бирк им подсвирна. И двамата надигнаха глави някак озадачено.

— Чудовища сте вие! — каза Бирк. — Нищо, че сега се разхождате там и изглеждате толкова кротки.

Роня искаше да се прибира. Заради тия двама стари вироглави разбойнически главатарии не можеше спокойно да остане в гората по-дълго.

И днес, както всеки друг ден, двамата с Бирк се разделиха далеч преди Вълчата прегръдка и далеч от всички разбойнически пътеки. Знаеха откъде обикновено се появява язदेशком Матис и по кои пътеки броди Бурка. Въпреки това винаги се опасяваха някой да не ги види заедно.

Роня остави Бирк да тръгне преди нея.

— Утре ще те видя — сбогува се той. После затича.

Роня се позабави малко, за да се порадва на новите лисичета. Те скачаха и играеха — беше истинско удоволствие да ги гледаш, но Роня не изпита никаква радост и мрачно се питаше дали някога ще се върне предишното време. Може би никога вече нямаше да се радва както преди в своята гора.

Отправи се към къщи и стигна до Вълчата прегръдка. На стража стояха Йоан и Малък Клипен, които изглеждаха по-весели от друг път.

— Бързай у дома, да видиш какво стана — каза Йоан.

Роня бе обзета от любопитство.

— Като ви гледам, май че е нещо весело.

— Да, бъди сигурна — отвърна Малък Клипен, като се изкикоти.
— Сама ще видиш.

Роня се затича. Наистина се нуждаеше от нещо весело.

Скоро се намери пред затворените врати на каменната зала и чу Матис да се смее вътре. Силен къртящ смях, който я сгря и премахна цялото ѝ безпокойство. Поиска да узнае на какво се смее така.

Тя влетя припряно в каменната зала. Още щом я съгледа, Матис се втурна и я грабна в прегръдките си. Вдигна я високо във въздуха и се завъртя с нея като пощурял.

— Роня моя — крещеше той, — ти беше права! Няма нужда от кървави стрели. Сега Бурка ще се пръждоса още преди да е пуснал първата си сутрешна пръдня, повярвай ми!

— Ама как? — попита Роня.

Матис посочи.

— Гледай там! Виж кого пипнах току-що със собствените си ръце!

Каменната зала гъмжеше от оживени разбойници, които подрипваха наоколо и вдигаха врява, затова отначало Роня не видя какво ѝ сочи Матис.

— Разбираш ли, моя Роня, само ще кажа на Бурка: оставаш ли, или се махаш? Искаш ли си змийчето, или не?

И тогава тя видя Бирк. Далеч в един от ъглите той лежеше с вързани ръце и крака, с окървавено чело и поглед, пълен с отчаяние, а около него подскачаха Матисови разбойници, деряха си гърлата и викаха:

— Хей, ти, малък Буркасон, кога ш'си идеш в своя дом?

От гърдите на Роня се изтръгна вик, а от гняв от очите ѝ бликнаха сълзи.

— Нямах право да постъпваш така! — закрещя тя и със стиснати юмруци заудря Матис, където свари.

— Звяр такъв, не можеш да правиш така!

Матис тежко я пусна на земята, смехът му секна. Обзе го такава ярост, че чак лицето му побледня.

— Какво не мога да правя според моята дъщеря? — запита заплашително той.

— Ще ти го кажа! — изкрещя Роня. — Можеш да грабиш пари, други неща и каквито си щеш боклуци, но да посягаш на хора, не можеш, защото тогава не искам да съм ти повече дъщеря.

— Кой говори за хора? — процеди Матис с неузнаваем глас. — Аз съм хванал едно змийче, една въшка, едно малко крадливо псе и ще разчистя най-сетне замъка на прадедите си. А пък ти, ако искаш, ми бъди дъщеря, ако не искаш, недей, твоя воля.

— Върви по дяволите! — закрещя Роня.

Пер Черепа дойде и заста на между тях уплашен. Никога преди не бе виждал Матис с толкова каменно и страшно лице и това го стресна.

— Бива ли да говориш така на баща си! — сгълча Пер Черепа Роня и я хвана за ръката. Но тя се изтръгна.

— Върви по дяволите! — отново изкрещя тя.

Матис сякаш не чуваше. Като че ли тя вече не съществуваше за него.

— Фюсок — изрече той със същия страшен глас, — иди горе на Дяволското гърло да известиш Бурка, че желая да го видя там утре заран още на изгрев-слънце. Най-добре ще направи да дойде, предай му!

Ловис стоеше смълчана и слушаше, сбърчила чело, без да се обажда. Накрая отиде при Бирк и го погледна. Когато видя раната на челото му, тя взе гърненцето с лековита билкова отвара и посегна да я промие, но в същия миг Матис изрева:

— Не докосвай змийчето!

— Змийче или не — отвърна Ловис, — раната трябва да се промие! — и я проми.

Тогава Матис се приближи до нея, сграбчи я и я преметна през цялата зала. Ако Кнотас не беше я подхванал, щеше да се забие право в една от пръчките на леглото.

Ала никой не можеше да се държи така с Ловис, без да си изпати. И след като Матис ѝ беше далеч, тя тъй перна Кнотас, че свитки му излязоха. Ето каква благодарност получи той, задето не я остави да се удари.

— Вън! Всички мъже вън! — изкрещя Ловис. — Пръждосвайте се по дяволите! И бездруго само на дяволщини сте способни. Чуваш ли какво ти говоря, Матис, махай се!

Матис ѝ хвърли мрачен поглед, който би могъл да изплаши всеки друг, но не и Ловис. Застанала със скръстени ръце, тя проследи как той и всичките му разбойници напуснаха каменната зала. Ала на рамото му лежеше метнат Бирк, а медночервената коса падаше над очите му.

— Върви по дяволите, Матис! — изкрещя Роня, преди тежката врата да се захлопне след него.

Вечерта Матис не легна в своето легло до Ловис и тя не знаеше къде е отишъл да спи.

— Пък и не ме е грижа — рече тя. Сега мога да се изтегна тук както на дължина, тъй и на ширина.

Но да спи тя не можа. Защото чуваше отчаяния плач на детето си, а то не ѝ даде да се приближи, за да го утеши. Роня трябваше да изстрада сама тази нощ. Дълго лежа будна и изпитваше такава омраза към своя баща, че сърцето ѝ се свиваше. Ала тежко е да мразиш някого, когото си обичал толкова много през целия си живот. Ето защо за Роня това бе най-тежката нощ.

Най-сетне заспа, но се стресна отведнъж още на развиделяване. Слънцето скоро щеше да се покаже, а тогава трябваше да бъде на Дяволското гърло, за да види какво ще стане там. Ловис направи опит да я спре, но Роня не ѝ позволи. Тръгна, и Ловис мълчаливо я последва.

И ето ги там като предишния път — всеки от своята страна на Дяволското гърло: Матис, Бурка и техните разбойници. Ундис също беше там и Роня отдалеч я чу как вика и проклина. Клетвите ѝ се

сипеха върху Матис, та пушек се вдигаше. Но Матис не се остави дълго да го ругаят.

— Можеш ли да накараш жена си да млъкне, Бурка? — извика той. — Добре ще е да чуеш какво имам да ти кажа.

Роня беше застанала точно зад него, за да не я вижда. Самата тя чуваше и виждаше повече, отколкото можеше да понесе. До Матис стоеше Бирк. Ръцете и краката му вече не бяха вързани, но на шията му беше нахлузено въже, чийто край Матис държеше в ръка, като че водеше куче.

— Жесток човек си ти, Матис! — рече Бурка. — И зъл! Това, дето искаш да ме изгониш оттук, го разбирам. Но да посегнеш на детето ми, за да си постигнеш целта, е грехота!

— Не съм те молил да ми казваш какво мислиш за мен — тросна се Матис. — Искам да знам кога възнамеряваш да се махаш оттук.

Бурка бе тъй съкрушен, че от устата му не можеше да излезе ни дума. Дълго мълча и накрая рече:

— Най-напред трябва да намеря безопасно място, където да се заселим. А това може да се окаже трудно. Обаче, върнеш ли ми сина, давам ти дума, че още преди лятото да е минало, няма да ни има тук.

— Добре — рече Матис. — Ти пък имаш думата ми да си получиш сина, още преди лятото да е минало.

— Исках да кажа, да го получа сега — възрази Бурка.

— А аз исках да кажа, че няма да го получиш — отвърна Матис. — Но в Матисовия замък ние имаме затворнически килии. Няма да остане без покрив над главата си, нека това да ти бъде утеха, ако лятото се случи дъждовно.

Роня простена тихо, както си стоеше. Колко жестоко беше го измислил нейният баща, Бурка трябваше да си иде веднага „още преди да е пуснал първата си сутрешна пръдня“ — нали така се беше заканил Матис. Иначе Бирк щеше да бъде хвърлен в някоя затворническа килия чак до края на лятото. Но Роня знаеше, че той няма да преживее там толкова дълго. Щеше да умре, а тя щеше да остане без брат.

Както и без баща, когото да обича. Колко й тежеше това! Искаше й се да накаже Матис за болката, която и причиняваше, затуй че не можеше да бъде повече негова дъщеря, о, как й се искаше да го накара

да страда тъй, както самата тя страдеше, как жадуваше да провали всичките му планове и да осуети замисъла му!

Отведнъж разбра как. Досети се какво да направи. Та нали веднъж преди много време го беше правила — и тогава обзета от гняв, но не толкова извън себе си както сега. Почти като насън тя се засили и прелетя над Дяволското гърло. Матис я съгледа над пропастта и от гърдите му се изтръгна стон. Стон, какъвто надава смъртно ранен див звяр. Кръвта в жилите на неговите разбойници се вледени, защото такъв ужасен вопъл никога не бяха чували. И те видяха Роня, своята Роня, отвъд — от другата страна на пропастта — при враговете. Едва ли по-страшно нещо би могло да се случи, нито пък по-неразбираемо.

Станалото беше неразбираемо и за Бурковите разбойници. Зяпаха Роня, като че някоя дива витра неочаквано беше кацнала сред тях.

Бурка бе не по-малко объркан, но бързо се окопити. Беше се случило нещо, което променяше всичко, поне това му бе ясно. Матисовата дъщеря като същинска дива витра се появи и го измъкна от бедата. Не проумяваше защо тя направи нещо тъй безразсъдно, но побърза да надене едно въже на шията ѝ, като се смееше тихичко.

После се провикна към Матис:

— И отсам в подземиято имаме затворнически килии. И на дъщеря ти няма да ѝ липсва покрив над главата, ако лятото се случи дъждовно. Ей ти, Матис, утешавай се с това!

Ала Матис бе глух за всякаква утеха. Като тежко ранена мечка той стоеше и поклащаше тромавото си тяло, сякаш се мъчеше да притъпи някакво нетърпимо страдание. Роня заплака, когато го погледна. Беше пуснал въжето, с което държеше Бирк, но Бирк продължи да стои, блед и посърнал. Отправил поглед над Дяволското гърло, той гледаше как Роня плаче.

Ундис се приближи до нея и я бутна.

— Плачи! И аз щях да плача, ако такъв звяр ми беше баща!

Но Бурка изруга Ундис и я прати да върви по дяволите. Заповядай да не се бърка в тая работа.

Роня сама беше нарекла Матис звяр, но сега ѝ се искаше да го утеши заради постъпката си, извършена напук, която го наскърби така дълбоко.

Ловис също искаше да му помогне, както всеки път, когато той изпаднеше в беда. Сега тя застана редом с него, но Матис дори не забеляза. Нищо не виждаше. В този миг бе съвсем сам в света.

Бурка се провикна:

— Хей ти, Матис! Ще ми върнеш ли сина, или не?

Но Матис само се полюляваше, без да отговори.

Тогавя Бурка изрева:

— Ще ми върнеш ли сина, или не?

Най-сетне Матис се разбуди от унеса си.

— Ще ти го върна, разбира се — отвърна равнодушно той. —
Когато искаш.

— Искам сега — натърти Бурка. — Не накрая на лятото, а сега!
Матис кимна.

— Казах, когато искаш.

Сякаш това не го засягаше вече. Но с подигравателна усмивка
Бурка добави:

— И веднага ще си получиш своето дете. Сделката си е сделка, в
тия работи те бива, негоднико!

— Нямам дете аз — отрони Матис.

Радостната гримаса на лицето на Бурка се стопи.

— Какво искаш да кажеш? Някаква нова дяволщина ли си
намислил?

— Ела да си вземеш сина — каза Матис. — Но на мен да ми
върнеш детето не можеш, защото аз нямам дете.

— Но аз имам! — кресна Ловис с такъв глас, че враните
хвъркнаха от крепостната стена. — И това дете ще ми бъде върнато,
разбра ли, Бурка! Сега! — Сетне впи поглед в Матис. — Макар бащата
на детето да се е смахнал донемайкъде!

Матис се обърна и си тръгна с тежки стъпки.

10.

Матис никакъв не се появи в каменната зала в близките дни, а го нямаше и на срещата при Вълчата прегръдка, когато щяха да бъдат разменени децата. Ловис отиде да прибере дъщеря си, придружена от Фюсок и Йоен, които водеха със себе си Бирк. Ундис и Бурка с разбойниците си вече чакаха пред Вълчата прегръдка и Ундис, озлобена и тържествуваща, избухна още щом видя Ловис.

— Срам го е да се покаже, тоя похитител на деца Матис! За всекиго е ясно!

Ловис премълча. Притегли Роня към себе си — искаше ѝ се да си тръгнат без много-много разговори. Дълго бе мислила защо нейната дъщеря се предаде доброволно в ръцете на Бурка, но едва сега на срещата започна да се досеща нещо. Роня и Бирк се гледаха един друг, сякаш бяха съвсем сами на Вълчата прегръдка и в целия свят. Да, на всеки би станало ясно, че нещо ги свързва.

Ундис веднага го забеляза, а това не ѝ хареса. Тя дръпна ядно Бирк:

— Какво общо имаш с нея?

— Тя е моя сестра — отвърна Бирк. — Тя ми спаси живота.

Роня се облегна на Ловис и заплака.

— Бирк също ми спаси живота — промълви тя.

Но Бурка цял почервеня от злоба.

— Тъй значи, моят син зад гърба ми се сприятелява с потомката на смъртния ми враг?

— Тя е моя сестра — повтори Бирк и погледна Роня.

— Сестра — изсмя се Ундис, — как не, знае се как ще свърши тая работа след някоя и друга година!

Дръпна Бирк за ръката и го затегли да си вървят.

— Не ме пипай! — извика Бирк. — Сам ще вървя и няма да търпя ръцете ти да ме докосват.

Обърна се и тръгна. А Роня нададе жален вик:

— Бирк!

Но той не спря и се скри от погледа ѝ.

Когато Ловис остана сама с Роня, ѝ се искаше да я попита едно-друго, но Роня не ѝ даде.

— Не искам да ми говориш — предупреди я тя.

Ловис я остави на мира и те мълчаливо се отправиха към къщи.

В каменната зала Пер Черепа посрещна Роня като че се беше избавила от смъртна опасност.

— Колко е хубаво, че оцеля! — каза ѝ той. — Бедното ми дете, как се тревожех за теб!

Но Роня отиде и си легна, без да отрони дума, и дръпна завеските на леглото след себе си.

— Само беди се сипят над Матисовия замък — въздъхна Пер Черепа и мрачно поклати глава. Сетне пошушна на Ловис:

— Матис е в спалнята ми. Лежи, забил поглед пред себе си, и не продумва думичка. Не иска да стане, нито да яде, какво ще правим с него?

— Навярно ще дойде, щом огладнее достатъчно — предположи Ловис.

Но на четвъртия ден, обезпокоена, тя отиде в стаята на Пер Черепа да го покани:

— Ела да се нахраниш, Матис! Не се сърди! Всички са насядали около масата и те очакват.

Накрая Матис дойде, мрачен и толкова отслабнал, че човек едва можеше да го познае. Без да продума, той седна на масата и започна да яде. Всичките му разбойници също мълчаха. Такава тишина в каменната зала не бе имало никога. Роня седеше на мястото си, но Матис не я забелязваше. Тя също избягваше да го поглежда. Само веднъж крадешком го стрелна с крайчеца на окоето си и видя един Матис, съвсем различен от оня баща, който тя познаваше. Да, всичко беше различно, всичко тъй ужасно! Прииска ѝ се да скочи и да изчезне, да я няма там, където е Матис, да се скрие и да бъде сама. Обаче, раздвоена, остана на мястото си, без да знае какво да прави с цялата си мъка.

— Нахранихте ли се вече, веселяци? — горчиво запита Ловис, когато обядът свърши. Трудно ѝ беше да издържи толкова дълго мълчание.

Разбойниците се надигнаха мърморейки и изчезнаха бързо-бързо към конете си, които вече четвърти ден мързелуваха в яслите. След като главатарят само лежеше при Пер Черепя с вперен в стената поглед, ясно е, че не можеха да излязат на грабеж. Наистина много жалко, мислеха си те, тъй като тъкмо по това време на годината през гората преминават повече пътници откогато и да било.

Матис напусна каменната зала, без да проговори нито веднъж, и не се мярна повече този ден.

И Роня отново тичешком се втурна към гората. Трети ден вече ходеше там да търси Бирк, но той не идваше и тя не разбираше защо. Какво правеха с него? Дали не го бяха затворили вътре, за да не избяга в гората и да се срещне с нея? Тежко беше да чакаш в неизвестност.

Роня дълго седя край горското езерце и великолепието на пролетта както и преди струеше от всичко наоколо. Но без Бирк то не я радваше. Припомни си дните, когато беше сама и не ѝ трябваше друго освен гората. Колко отдавна ѝ се стори, че е било! Сега тя се нуждаеше от Бирк, за да споделя с него всичко. Но, изглежда, и днес той нямаше да дойде. След като чака, докато ѝ омръзна, тя се надигна да си ходи.

И точно в този миг Бирк пристигна. Чу го да си свирука между елите и полудяла от радост, се втурна натам. Ето го! Бирк мъкнеше голям вързоп.

— Пренасям се в гората — събщи той. — Не мога да живея повече в Бурковата крепост.

Роня го погледна поразена.

— А защо?

— Не издържам натяквания и сурови думи до безкрай — отвърна той. — Три дни са ми предостатъчни!

Мълчанието на Матис е по-страшно и от най-суровите думи, помисли си Роня. И отведнъж разбра какво ще направи — имаше все пак начин да се промени това непоносимо положение. Ето, Бирк го беше сторил, защо и тя да не направи същото?

— Искам и аз да се махна от Матисовия замък — поривисто извика Роня. — Искам! Да, искам!

— Аз съм роден в пещера — рече Бирк. — И мога да живея в пещера. Но ти дали ще можеш?

— С теб мога да живея където и да е — отвърна Роня. — И най-вече в Мечата пещера!

В планините наоколо имаше няколко пещери, но като Мечата пещера нямаше друга. Роня я знаеше още откакто за първи път тръгна да обикаля из тукашните гори. Матис ѝ я беше показал. Самият той бе живял там като момче през летата. Пер Черепа разказваше, че зимно време в пещерата обикновено спят мечки. Затова Матис я нарекъл Мечата пещера и оттогава ѝ останало името.

Мечата пещера беше разположена високо над потока, врязана между две каменни стени. За да се стигне дотам, трябваше да се премине по една скална издатина покрай планинския склон, доста тясна в началото и на пръв поглед малко опасна. Но точно пред пещерата каменистата пътека преминаваше в широка каменна площадка. Там, високо над ромолящия поток, можеше да стоиш и да съзерцаваш как утрото залива с целия си блясък планини и гори. Роня се беше наслаждавала на тази гледка много пъти, да, в пещерата можеше да се живее, тя знаеше.

— Ще дойда в Мечата пещера късно довечера — каза тя. — Ти там ли ще бъдеш?

— Да, къде другаде да бъда? — отвърна Бирк. — Ще те чакам.

Вечерта, както всеки друг път — и в дни на радост, и в дни на скръб, Ловис изпя на Роня Вълчата песен.

„Ала сега я слушам за последен път“, помисли си Роня и от тази мисъл ѝ стана тежко. Трудно беше да напуснеш майка си, но още по-трудно бе Матис да не те смята вече за свое дете. Затова тя трябваше да избяга в гората, пък макар и никога вече да не чуеше Вълчата песен.

И щеше да го направи. Още щом Ловис заспеше. Роня лежеше в леглото и докато чакаше майка си да заспи, се взираше в огъня. Ловис се местеше неспокойно в леглото. Накрая утихна и по дишането ѝ се разбра, че вече спи.

Роня едва чуто стана и в светлината на огъня дълго стоя и гледа лицето на заспалата си майка.

„Скъпа моя Ловис — мислеше си тя, — дали някога ще се видим отново?“ Разpletените коси на Ловис се бяха разпилели върху възглавницата. Роня помилва с пръст червеникавокафявите къдрици. Наистина ли жената, която сега изглеждаше тъй по детски, беше

нейната майка? И уморена, и самотна — без Матис до себе си в постелята. А ето че я напускаше и детето ѝ.

— Прости ми! — промълви Роня. — Но трябва да вървя!

Измъкна се тихичко от каменната зала и взе багажа си, добре скрит отпреди в дрешника. Тежеше ѝ и тя едвам го носеше. Когато стигна при Вълчата прегръдка, тръсна вързопа право в краката на Чеги и Чурм. Нощес те стояха на стража. Не че Матис все още го бе грижа за поставянето на стражите. Затова пък Пер Черепа с голямо усърдие се беше заел с тази задача вместо него.

Чеги зяпна вторачено Роня.

— Къде, в името на дивите витри, си тръгнала посред нощ?

— Ще се местя в гората — отвърна Роня. — Предай това на Ловис.

— Защо не ѝ го съобщиш сама? — попита Чеги.

— Защото тогава няма да ме пусне да тръгна. А аз не искам да ме спре.

— Ами какво, мислиш, ще каже баща ти? — попита Чурм.

— Баща ми ли? — замислено отрони Роня. — Нима аз имам баща? — Тя им протегна ръка за сбогом.

— Поздравете всички! Не забравяйте Пер Черепа! И си спомняйте понякога за мен, когато танцувате и пеете вашите песни.

Това беше повече, отколкото Чеги и Чурм можеха да понесат. От очите им бликнаха сълзи, а и Роня малко си поплака.

— Струва ми се, че вече е свършено с танците в Матисовия замък — мрачно заключи Чеги.

Роня вдигна вързопа си и го преметна през рамо.

— Кажете на Ловис да не тъгува и да не се тревожи прекалено. Ако иска да ме потърси, ще бъда в гората.

— А на Матис какво да кажем? — попита Чурм.

— Нищо — въздъхна Роня.

После тръгна. Чеги и Чурм мълчаливо стояха и гледаха след нея, докато извивката на пътеката я скри от погледа им.

Беше вече нощ и луната се извисяваше високо в небето. Роня се спря при горското езерце, за да откъдне, седна на един камък и усети свършената тишина, която цареше в нейната гора. Заслуша се, но не

долови нищо друго освен тишина. В пролетната нощ гората изглеждаше тайнствена, изпълнена с вълшебства, със странни, древни и чудни неща. Навярно там се спотайваше и нещо страшно, но Роня не се боеше.

Стига дивите витри да стоят по-далеч, то тук съм си тъй сигурна, както в Матисовия замък, мислеше тя. Гората винаги е била мой дом, а още повече сега, когато нямам друг.

Горското езерце се чернееше сред елите, а върху тъмната вода сребрееше тънък лунен лъч. Беше красиво и Роня се зарадва, когато го видя. Колко е странно наистина да си радостен и тъжен едновременно! Тъгуваше за Матис и Ловис, но цялото това вълшебство около нея, красотата и тишината на пролетната нощ я изпълваха с щастие.

Занапред тя щеше да живее тук, в гората. Заедно с Бирк. Спомни си, че той я очаква в Мечата пещера. Защо още седи и размишлява?

Стана и взе вързопа. Мястото, където отиваше, беше далеч и никаква пътека не водеше дотам. Но Роня можеше да се оправи и без пътека — като животните. И като всички горски същества — опашати таласъмчета, среднощни тролове и сиви джуджета.

И така, тя вървеше спокойно през огряната от лунна светлина гора, между борове и ели, по мъх и боровинкови храсти, покрай блата, около които се носеше мирис на тамарикс, и покрай бездънни черни мочури, провираше се през покрити с мъх повалени дървета, прегазваше бълбукащи ручейчета, напредваше през гората към Мечата пещера, без да се заблуди.

Видя среднощни тролове да танцуват под лунната светлина, покачени върху голям каменен блок. Пер Черепа ѝ беше разказвал, че го правят само в нощи, когато има луна. Поспря за малко и ги погледа, без да я забележат. Странен бе техният танц. Съвсем бавно и тромаво те се поклащаха насам-натам, като ръмжаха много особено. „Това е тяхната пролетна песен“, беше ѝ казал Пер Черепа. Той се бе опитал да поръмжи на Роня по троловски. Но онова, което се получи тогава, не приличаше много на песента, която Роня сега чуваше — тя звучеше тъй старовремски и печално.

Щом си спомни за Пер Черепа, тя си спомни и за Матис, и за Ловис, и й стана мъчно.

Обаче забрави за тях, когато най-сетне пристигна и видя огъня, да, Бирк беше наклал огън на площадката пред пещерата, за да не мръзнат в студената пролетна нощ. Огънят пламтеше, тя зърна светлината му още отдалеч и си спомни думите на Матис:

— Където има дом, има и огън!

А там, където има огън, може да се създаде дом, помисли Роня. Мечата пещера щеше да се превърне в дом!

И сега Бирк седеше край огъня в тишината и хапваше печено месце. Той бодна с пръчка една мръвка и я подаде на Роня.

— Дълго те чаках — рече той. — А сега яж! Преди да запееш Вълчата песен!

11.

Роня опита да изпее Вълчата песен на Бирк веднага щом си легнаха в постелите от елхови клонки. Но като си припомни как Ловис беше им я пяла — на нея и на Матис, когато всичко все още беше постарому в Матисовия замък, — в гърдите ѝ прималя от копнеж и тя не можа да продължи.

А Бирк вече заспиваше. Целия ден, докато я чакаше, бе работил здравата, за да разчисти пещерата след последната мечка, прекарала там зимния си сън. Накрая домъкна от гората сухи дърва за подпалки и елхови клонки за постелите. Беше се уморил много и скоро заспа.

Роня не спеше. В пещерата беше тъмно и студено, но тя не мръзнеше. Върху елховите клонки бе постлала една козя кожа, която получи от Бирк, а от леглото в къщи носеше покривалото си от катерича кожа. То бе чудесна завивка — мека и топла. Студът не ѝ пречеше да заспи. И въпреки това сънят не идваше.

Дълго лежа будна и почувства, че не се радва толкова, колкото би искала. Но през входа на пещерата видя студеното светло пролетно небе, чу как потокът шуми дълбоко долу в коритото си и ѝ стана по-леко.

Небето е същото като над Матисовия замък, помисли тя. И тук шуми същият поток, който чувах у дома.

И тогава заспа.

Двамата се събудиха едновременно, щом слънцето се показва над хълмовете отвъд потока. Огненочервено, то изплува от утринните мъгли и грейна като пожар над близките и далечни гори.

— Умирам от студ — рече Бирк. — На разсъмване е най-студено, сетне полека-лека ще се стопли. Все пак не е ли утеха да го знаеш?

— Един огън би бил по-добра утеха — отвърна Роня. Тя също зъзнеше. Бирк разпали жарта, която тлееше под пепелта. Седнаха до огъня, за да изядат хляба и да изпият остатъка от козето мляко в бърдучето на Роня. След като пресушиха и последната капка, Роня рече:

— Отсега нататък ще пием само изворна водица и нищо друго.

— Няма да надебелеем от нея — добави Бирк, — но пък няма и да умрем от жажда.

Спогледаха се и се разсмяха. Разбираха, че животът им в Мечата пещера няма да бъде лек, но това не ги обезкуражаваше. Роня дори не помнеше, че през нощта е била тъжна. Сега бяха се стоплили и заситили глада си и във ведрото утро се чувстваха свободни като птички. Като че едва сега го проумяха. Всичко онова, което в последно време беше толкова трудно и тежко, вече бе минало, щяха да го забравят и не искаха да си го спомнят никога вече.

— Роня — рече Бирк, — разбираш ли, ние сме тъй свободни, че би трябвало да се смеем с цяло гърло от радост!

— Да, това е нашето царство — отвърна Роня.

— Никой не може да ни го отнеме, нито пък да ни прогони оттук.

Останаха край огъня, докато слънцето се изкачваше в небето, долу под тях шумеше потокът, а гората наоколо се пробуждаше. Утринният вятър леко полюляваше короните на дърветата, кукувици кукаха, един кълвач чукаше върху боров дънер някъде наблизко, а от другата страна на потока към изворчето се приближи семейство елени. Двамата седяха там и имаха чувството, че всичко е в тяхна власт — и потокът, и гората, и всичко живо, което се намираще в нея.

— Запуши си ушите, защото сега ще се разнесе моят пролетен вик — предупреди го Роня.

И тя така извика, че викът ѝ отекна далеч към скалите.

— Само едно нещо ми се иска — рече Бирк. — Да успея да си взема арбалета, преди да си докарала дивите витри с твоите крясъци.

— Да го вземеш ли... откъде? — попита Роня. — От Бурковия замък?

— Не, от тамошната гора — обясни Бирк. — Не можем да взема всичко наведнъж. Затова си направих скривалище в корубата на едно дърво и там държа някои неща, които ще донеса.

— Матис не искаше все още да ми дава арбалет — каза Роня. — Но мога да си издялкам лък, ако ми дадеш ножа си.

— Да, само внимавай да не го загубиш. Не забравяй, че това е най-скъпото, което имаме. Без нож в гората няма да се оправим.

— Има и други неща, без които няма да можем да се оправим — отвърна Роня. — Мислил ли си например за ведрата, с които да си носим

вода?

Бирк се засмя.

— Мислил съм, разбира се. Но с мислене вода не се носи.

— И затова е добре, дето знам откъде да набавя едно ведро — каза Роня.

— Откъде?

— От целебния извор на Ловис. В гората под Вълчата прегръдка. Вчера тя прати Стуркас да иде там за лековита вода, Пер Черепа я пие заради стомаха си. Но две диви витри погнаха Стуркас и той се прибра без ведро. Ще трябва да го донесе днес, Ловис ще се погрижи за това, вярвай ми! Обаче ако побързам, може би ще успея преди нея.

И двамата се разбързаха. С леки стъпки пробягаха дългия път през гората и взеха каквото им трябваше. Мина доста време, преди да се върнат при пещерата. Роня с ведро, Бирк със своя арбалет и други неща от скривалището в дървото. Той нареди всичко на площадката пред пещерата, за да покаже на Роня какво имат. Брадва, точило, едно котле, риболовни принадлежности, примки за ловене на горски птици, стрели за арбалета и късо копие, все необходимите неща за оня, който ще живее в гората.

— Да, виждам, че знаеш какво ни трябва на нас — горските жители — рече Роня, — за да можем да си набавяме храна и да се браним от дивите витри и хищните животни.

— Наистина знам — съгласи се Бирк. — Разбира се, ние ще...

Не успя да продължи, защото Роня го стисна за ръката и прошепна уплашено:

— Тихо! В пещерата има някой.

Притаиха дъх и се вслушаха, да, в тяхната пещера имаше някой, някой, който беше ги издебнал и се бе вмъкнал вътре, докато ги е нямало. Бирк грабна копието си и те застинаха в очакване. Чуваха как някой шава там вътре и беше неприятно да не знаеш кой е. Впрочем, изглежда, че бяха няколко. Може би пещерата беше пълна с диви витри, които дебнеха и всеки миг щяха да изскочат и да забият ноктите си в тях.

Най-накрая те не издържаха само да се вслушват и да изчакват.

— Излизайте, диви витри! — извика Бирк. — Ако искате да видите най-острото копие в тая гора.

Но никой не се показа. Вместо това отвътре се разнесе злобно съскане.

— Тук има човек, в Гората на сивите джуджета! Сиви джуджета всички, хапете и трепете!

Тогава Роня побесня от гняв.

— Марш навън, сиви джуджета! — изкрещя тя.

— Пръждосвайте се по дяволите, и то начаса! Иначе идвам да ви оскубя косите!

И от пещерата заприиждаха сиви джуджета. Свистяха и шипяха срещу Роня, но тя им отговаряше със същото, а Бирк им показва копието си. Тозчас те хукнаха да слизат по стръмния скат, като пълзяха вкопчени в скалата и пъплека надолу към потока. Някои загубиха равновесие и полетяха със злобно вресцене право в бързеите, тъй че цели гроздове сиви джуджета отплуваха по течението на потока. Накрая обаче все пак успяха да се покатерят на брега.

— Бива си ги да плуват тия чудовища — рече Роня.

— И да ядат хляб — добави Бирк, когато влязоха в пещерата и видяха, че сивите джуджета са унищожили цяла една пита хляб от техния запас.

Други пакости не бяха успели да сторят. Но стигаше, че са били там.

— Сега трябва да внимаваме — каза Роня. — Ще проглушат цялата гора с тяхното дърдорене и скоро всички витри до една ще знаят къде сме.

Но в Матисовата гора не бива да се боиш, нали Роня бе слушала все това още от малка. А да се плашиш предварително беше съвсем глупаво, тъй смятаха и двамата с Бирк. И те спокойно подредиха хранителните припаси, оръжията и сечивата си в пещерата. После

донесоха вода от едно горско изворче, а в потока заложиха мрежа, за да уловят риба; доवлякоха речни камъни от брега и си направиха истинско огнище на площадката. Извървяха много път, докато намерят хвойново дърво за лъка на Роня. Тъкмо тогава видяха дивите коне да пасат на тяхната си полянка. Направиха опит да се доближат до Дивчо и Щурак с ласкави думи, но не им се удаде. Нито Щурак, нито Дивчо разбираха от любезност. С леки скокове те избягаха да пасат нейде другаде, където щяха да бъдат оставени на мира.

До края на деня Роня седя пред пещерата и дялка своя лък и две стрели за него. Тя пожертва едно парче от кожения си ремък, за да направи тетива за лъка. Сетне дълго и упорито се упражнява в стрелба и накрая успя да изстреля и двете стрели. Търси ги чак додето започна да се смрачава. Тогава трябваше да се откаже, но не се тревожеше кой знае колко.

— Утре ще си издялкам нови.

— Нали внимаваш за ножа? — напомни й Бирк.

— Да, знам, ножът е най-ценното, което имаме. Ножът и брадвата!

Изведнъж забелязаха, че вече е вечер. И че са гладни. Денят си бе отишъл, а те не бяха спрели нито миг. Бяха обикаляли и тичали, носили и влачили, поправяли и подреждали, без да имат време да усетят глад. Но сега си устройха царско угощение с хлебец, козе сирене и агнешки флейки, което поляха с бистра изворна водица, точно както Роня беше предрекла.

По това време на годината нощем никога не се стъмваше докрай, но с уморените си тела те усетиха, че денят е свършил и че им се спи.

В сумрака на пещерата Роня изпя Вълчата песен на Бирк и сега се получи по-добре. Въпреки това тя отново се натъжи и попита Бирк:

— Мислиш ли, че в Матисовия замък се сецат за нас? Нашите родители, искам да кажа?

— Би било странно да не се сецат — отвърна Бирк.

Роня преглътна, преди да продума отново:

— Може би тъгуват?

Бирк се позамисли.

— Тъгуват, но всеки по свой начин. Ундис тъгува, но тя е по-скоро сърдита според мен. Бурка също е сърдит, но във всеки случай на него му е по-мъчно.

— Ловис тъгува, знам — рече Роня.

— А Матис? — попита Бирк.

Роня дълго мълча. Сетне продума:

— Струва ми се, че сигурно е доволен, задето ме няма, та по-скоро да ме забрави.

И тя се опита да повярва в това. Ала дълбоко в сърцето си знаеше, че не е така.

През нощта сънува, че Матис седи сам-самичък наред една тъмна, мрачна гора и плаче тъй, че в краката му се образува езерце. И дълбоко на дъното на това езерце е седнала самата тя, отново е мъничка и си играе с шишарки и камъчета, които той ѝ е донесъл.

12.

Рано на другата сутрин те се отправиха към потока, за да видят дали в мрежата се е хванала някаква риба.

— Рибата трябва да се вади, преди кукувицата да изкука — рече Роня.

Тя весело подскачаше по пътеката пред Бирк. Малката тясна пътека се спускаше надолу по стръмния планински склон, като криволичеше през горичка от млади брезии. Роня вдъхна мириса на нежните брезови листенца — ухаеше свежо, ухаеше на пролет. Всичко това я изпълваше с радост и я караше да подскача.

Бирк, все още сънен, се обади зад нея:

— Да, ако има някаква риба за вадене! Може би си мислиш, че ще намерим мрежата пълна?

— В този поток има съомга — отвърна Роня. — Странно ще е, ако поне една не е попаднала в мрежата ни.

— Странно ще бъде, ако ти, сестричето ми, след малко не си паднала надолу с главата в потока.

— Това са моите пролетни скокове — извика Роня.

Бирк се засмя.

— Да, пътеката сякаш е направена само за пролетни скокове. Как мислиш, кой ли пръв я е прокарал?

— Може би Матис — предположи Роня. — Когато е живял в Мечата пещера. Открай време той обича съомга.

Тя замълча. Не искаше да мисли какво обича или не обича Матис. Помнеше съня, който сънува през нощта, а й се искаше да го забрави. Но мисълта се връщаше, досадна като конска муха, и не я оставяше на мира. Докато не видя блестящата съомга, която се мяташе в мрежата им. Съомгата беше голяма, щяха да си хапват от нея в продължение на много дни, и Бирк доволно забеляза, когато я измъкна от мрежата:

— Няма да умреш от глад, сестричето ми, обещавам ти.

— Поне до зимата — отвърна Роня.

Но зимата беше далеч, защо трябваше отсега да мисли за нея? Не искаше да обръща повече внимание на такива мисли, досадни като конски мухи.

Тръгнаха обратно към пещерата със съомгата, извадена от мрежата и закачена на един чаталест прът, като теглеха след себе си и една повалена от бурята бреза. Тя беше вързана за коланите им с кожените ремъци и подобно на двойка товарни коне, мъкнещи трупи, я завлачиха с мъка нагоре по пътеката. Дървото щеше да им свърши добра работа. Намислили бяха да направят от него дървени гаванки и други полезни неща.

Бирк беше обрулил клонките на брезичката. Но когато работеше с брадвата, тя му се изплъзна от ръката и сега на крака му кървеше една раничка. По пътеката след него оставаха кървави следи, но това не го тревожеше.

— Не си струва да се притесняваш за такова нещо. Раната ще покърви, ще покърви, докато ѝ омръзне.

— Не бъди толкова самоуверен — рече му Роня.

— Току-виж, оттук мине мечка стръвница, подуши ти следите и се запита къде ли може да се намери повечко от тази чудесна кръв.

Бирк се разсмя:

— Тогава ще ѝ дам да се разбере, като грабна копието.

— Ловис обикновено налага рани с изсушен торфен мъх, ако кървят — замислено продума Роня. — Мисля, че трябва да набавя

малко за нас, защото не се знае кога ще ти хрумне пак да си клъцнеш крака.

И тя набра и домъкна от гората цял наръч торфен мъх и го остави да съхне на слънце. Когато се прибра, Бирк ѝ предложи печена на жар съомга. И не за последен път. Дълго време те не правеха друго — ядяха съомга и се занимаваха с дървените си гаванки.

Дървото не беше трудно за дялкане, те се редуваха и никой не се нарани. Скоро имаха пет чудесни дървени къса, които само чакаха да бъдат издълбани. Гаванките щяха да бъдат пет. Но още на третия ден Роня попита:

— Бирк, кое е по-лошо според теб? Печена съомга или мехури по ръцете?

Бирк каза, че не може да ѝ отговори, тъй като и едното, и другото са еднакво неприятни.

— Но едно знам. Трябваше да имаме някакво длето. Да дълбаеш само с ножа е робски труд.

Обаче нямаха други сечива и затова продължиха да стържат и дълбаят, докато най-сетне се получи нещо, подобно на купа.

— Повече такива купи няма да правя, докато съм жив — отсече Бирк. — Сега само ще наточа ножа за последен път. Поддай ми го!

— Ножа ли? Ами той е при теб!

Бирк поклати глава.

— Не, ти го държа последна. Дай го де!

— Никакъв нож няма при мене — повтори Роня. — Не чуваш ли какво ти казвам?

— Къде си го дянала тогава?

Роня се разсърди.

— Ти къде си го дянал? Ти го държа последен!

— Лъжеш! — избухна Бирк.

С мълчаливо ожесточение те затърсиха ножа. Претърсиха навсякъде, вътре в пещерата и отвън на площадката. И отново в пещерата, и сетне отново навън. Ала ножа го нямаше.

Бирк студено погледна Роня.

— Струва ми се, бях ти казал, че без нож в тази гора няма да се оправим.

— Да беше го пазил по-добре тогава! — отвърна Роня. — Впрочем ти се държиш като истински негодник, щом се нахвърляш на

другите, когато сам си направил белята.

Бирк побледня от гняв.

— Аха, ето че отново си показва рогата, разбойническа щерко! Не си се изменила, виждам. И заедно с теб трябва да живея!

— Ще ти спестя това, Бурков разбойник такъв! — извика Роня. — Живей си заедно с твоя нож! Ако си го намериш! И върви по дяволите!

Тя си тръгна и от очите ѝ бликнаха гневни сълзи. Сега щеше да отиде в гората, за да се отърве от него. Не искаше да го вижда никога вече, никога вече нямаше да му проговори и думичка!

Бирк я проследи, докато се скри от очите му. Ядоса се още повече и изкрещя след нея:

— Да те вземат витрите дано! При тях ти е мястото!

Погледът му падна върху торфения мъх, пръснат наоколо. Само боклук правеше. Беше една глупава измислица на Роня и разгневен, Бирк го изрита.

Отдолу лежеше ножът. Бирк дълго се вира в него, преди да го вземе. Бяха претърсили мъха толкова внимателно. Как се беше скрил там ножът? И кой беше виновен?

За торфа във всеки случай си беше виновна Роня, в това поне беше сигурен. Изобщо тя беше вироглава, глупава и непоносима. Инак би се втурнал след нея да ѝ каже, че ножът се е намерил. Но сега нека си стои в гората, докато се умори и отново почне да се държи както трябва.

Наточи ножа и добре го изостри. Дълго седя, като го държеше в ръка и мислеше колко е удобен за хващане. Беше чудесен нож и при това се беше намерил.

Изчезнала беше единствено неговата злоба. Беше се изпарила, докато се занимаваше с ножа. Сега наистина би трябвало да е доволен, след като откри загубения нож. Ала Роня я нямаше. Дали заради това той усещаше, че нещо го гризе отвътре.

„Живей си заедно с твоя нож!“ Ето какво беше казала. И сега той отново се разгневи. Къде щеше да живее тя самата тогава? Не че му влизаше в работата, нека се маха където си иска. Ама не се ли върнеш, ъ то съвсем скоро, да се сърди само на себе си. Тогава Мечата пещера щеше да бъде безмилостно затворена за нея. С голямо удоволствие би ѝ дал да го разбере. Но не смяташе да се втурне в

гората и да я търси, за да ѝ го каже. Сигурно скоро щеше да дойде и да го моли да я прибере обратно, тогава щеше да ѝ отвърне:

— Да беше си дошла по-рано! Прекалено късно е!

Изрече го на висок глас, за да чуе как звучи, и потръпна — как да каже такива думи на Роня, която му беше сестра. Ама тя сама си го търсеше. Той не я беше пъдил.

Хапна малко съомга, докато чакаше. Страхотно вкусно беше да ядеш съомга първите три-четири пъти, но сега, след десетия път, залците му присядаха и той едва ги преглъщаше.

Все пак храна беше! Ами какво ли яде бродещият из гората, какво ли яде Роня? Навярно корени и зелени листа, ако изобщо намереше някакви. Но и това не му влизаше в работата. Да си върви из гората, докато остане съвсем без сили.

Сигурно така искаше, щом още не се връщаше!

Часовете се точеха, странно пусти без Роня. Не знаеше какво да прави, когато нея я нямаше. И все по-силно нещо го гризеше в гърдите.

Видя, че над потока плъзва мъгла. Тогава си припомни как преди много време води борба за Роня с подземните същества. Никога покъсно не беше говорил с нея за това и тя сигурно не знаеше, че е от ония, които могат да бъдат примамени от подземните същества. Колко упорито се съпротивляваше тогава срещу него! Дори го ухапа по бузата, тъй че още носеше малък белег. И въпреки всичко тя му харесваше, да, хареса му още първия път, когато я видя. Но тя не знаеше. Нито пък той ѝ го бе казал. А вече беше прекалено късно. Отсега нататък щеше да живее сам-самичък в пещерата. Със своя нож... Как можа Роня да каже нещо толкова жестоко? С удоволствие би запратил ножа в потока, стига да можеше да върне Роня, сега вече знаеше.

Вечер над потока често падаше мъгла, това не беше нещо, за което да се притесняваш. Но кой може да бъде сигурен, помисли си той, че тъкмо тази вечер мъглата няма да плъзне и да се разпростре над гората? Тогава може би из мрачните дълбини на своя свят отново ще плъпнат подземните същества. И кой щеше да спаси Роня от примамливите им песни? Наистина какво му влизаше в работата. Но да става каквото ще — повече не можеше да продължава така. Той трябваше да иде в гората, трябваше да намери Роня.

Бирк тича, докато се задъха. Търси я навсякъде — по всички ония пътеки и места, където мислеше, че ще я намери. Викаше името ѝ, докато изпита страх от собствения си глас, и се уплаши да не привлече любопитни зли диви витри.

Да те вземат витрите дано, така бе извикал след нея, сега със срам си го спомняше. Може би и тъкмо това бе станало, след като я нямаше никъде. Ами ако се е прибрала в Матисовия замък? Може би сега стоеше на колене пред Матис и се молеше да ѝ позволи да се върне у дома и да стане отново негово дете. Тя никога нямаше да моли да я приемат обратно в Мечата пещера, не, за Матис копнееше тя, ясно беше. Макар да не искаше да го показва пред Бирк. Сега тя сигурно се радваше, след като вече имаше оправдание да напусне Мечата пещера и него, който уж ѝ беше брат!

Нямаше смисъл да търси повече. Отказа се и тръгна да се прибира в пещерата, колкото и да му горчеше самотата.

Пролетната вечер бе прелестна — истинско небесно чудо, но Бирк не забелязваше нищо. Не усещаше уханията на вечерта и не чуваше птичите песни, не виждаше тревичките и цветята по земята, само сърцето му се свиваше от мъка.

Изведнъж чу някъде далеч един кон да цвили в смъртен ужас. Втурна се натам и колкото по приближаваше, толкова по-отчаян ставаше ревът. И ето че съзря коня на малка полянка сред елите. Беше една кобилка, на гърдите ѝ зееше огромна кървяща рана. Тя явно се уплаши от Бирк, но не избяга, само изцвили още по-мъчително, като че молеше за помощ и закрила в постигналата я беда.

— Горкичката — промълви Бирк, — кой се е отнесъл с теб толкова жестоко?

В същия миг видя Роня. Тя изскочи стремително между елите и се втурна към него с мокро от сълзи лице.

— Видя ли мечката? — извика тя. — О, Бирк, мечката и отвлече жребчето и го уби!

Роня плачеше отчаяно, но Бирк бе обзет от най-дива радост. Роня беше жива, мечката не я беше наранила и за щастие нито Матис, нито дивите витри му я бяха отнели.

Роня стоеше до кобилката и гледаше как кръвта ѝ шурти, тогава в нея заговори гласът на Ловис и тя разбра какво трябва да направи.

Извика на Бирк:

— Побързай! Донеси от торфения мъх, иначе ще ѝ изтече цялата кръв!

— Ами ти? Не можеш да останеш тук, щом мечка стръвница се навърта наоколо.

— Тичай! — изкрещя Роня. — Трябва да остана при кобилката, тя има нужда от утеха. И от торфен мъх! Само че бързо!

И Бирк хукна. Докато го нямаше, Роня стоеше, обгърнала с ръце главата на кобилката. Мълвеше утешителни думи с цялото си сърце и кобилката кротуваше, сякаш я разбираше. Вече не цвилеше, може би нямаше сили. От време на време ужасни тръпки разтърсваха тялото ѝ. Раната, която мечката беше ѝ нанесла, зееше грозно.

Горката кобилка, опитала се бе да защити своето жребче, но то беше вече мъртво. И може би животът бавно и невъзвратно изтичаше и от нея самата. Вече се беше смрачило, скоро щеше да падне нощ ѝ кобилката нямаше да дочака утрото, ако Бирк не успееше да се върне, преди да е станало прекалено късно.

Но той дойде, нарамил цял наръч торфен мъх. И никога Роня не бе виждала по-мила гледка. Бирк щеше да научи това един ден, но не сега. Сега трябваше да се бърза.

Помагаха си един друг да наложат с торфен мъх раната и той много бързо се напои с кръв: Сложиха още мъх и го привързаха здраво с кожените ремъци накръст през гърдите на кобилата. Тя стоеше спокойно и не се противеше, като че ли наистина разбираше какво правят. Но иззад близката ела неочаквано подаде глава едно опашато таласъмче, не можа да разбере и промърмори мрачно:

— Зощо те правят тъй?

Ала Роня и Бирк му се зарадваха — веднага разбраха, че мечката си е отишла. Защото мечките и вълците се бояха от всички вълшебни същества, които обитаваха гората. Никое опашато таласъмче, нито среднощният трол, нито пък витрите или сивите джуджета се страхуваха от хищните животни. Само миризмата на вълшебните

същества беше достатъчна, за да накара всяка мечка тихомълком да се скрие дълбоко в гората.

— Ами жрибчету? — рече опашатото таласъмче.

— Няма гу вечи! Край! Никак не тича!

— Знаем — тъжно отвърна Роня.

Тази нощ останаха при кобилката. Будуваха и мръзнаха до сутринта, но за тях това нямаше значение. Седяха един до друг под една гъста ела и си говореха за толкова неща, но не споменаха за скарването си. Като че го бяха забравили. Роня се опита да разкаже как мечката е убила жребчето, но млъкна. Прекалено мъчително беше.

— Стават такива неща както в Матисовата, така и във всички гори — успокои я Бирк.

Посред нощ те смениха торфа върху раната, после малко поспаха и се събудиха на развиделяване.

— Виж, спряло е да кърви — извика Роня. — Торфеният мъх е сух!

Тръгнаха да се прибират към пещерата. Водеха кобилката със себе си, не искаха да я оставят сама. Болеше я и пристъпяше трудно, но ги следваше драговошно.

— Не може да се катери по скалите дори когато е здрава — рече Бирк. — Къде ще я държим?

Близо до пещерата, скрито сред ели и брезички, извираше изворче, откъдето вземаха вода. Заведоха кобилката там.

— Пий, така ще получиш нова кръв — рече й Роня.

Кобилката пи дълго и жадно. После Бирк я завърза до една бреза.

— Ще остане тук, докато й зарасне раната. Тук мечка няма да дойде, обещавам.

Роня погали кобилката.

— Не тъгувай толкова — утешаваше я тя. — Догодина ще си имаш ново жребче.

Тогава забеляза, че от вимето на кобилката капе мляко.

— Това мляко беше за малкото ти жребче — въздъхна Роня. — Но вместо на него, ще ни го дадеш на нас.

Тя донесе дървената гаванка от пещерата, сега щеше да им свърши работа. Издои кобилката и гаванката се напълни. За кобилката беше истинско облекчение да изпразни напрегнатото си виме. А Бирк се зарадва на млякото.

— Сдобихме се с домашно животно — рече той.

— И трябва да я кръстим някак. Как мислиш да я наречем?

Роня не размишлява дълго.

— Мисля, че ще се казва Лиа. Като бил малък, Матис имал кобилка на име Лиа.

И двамата се съгласиха, че това е хубаво име за кобилка. Кобилка, която нямаше да умре. Лиа щеше да живее, сега вече нямаше съмнение. Наскубаха трева и ѝ занесоха, и тя лакомо захрупа.

Тогава и те усетиха колко са гладни — трябваше вече да се приберат в пещерата и да хапнат нещо, за да заситят глада си. Но щом си тръгнаха, Лиа изви глава и загледа неспокойно след тях.

— Не се бой — каза ѝ Роня. — Скоро ще се върнем. И благодаря за млякото, което ни даде!

Беше райско щастие да имат отново мляко, прясно и охладено в студената изворна вода. Настаниха се на каменната площадка пред пещерата, хапваха си хлебец, пийваха си мляко и гледаха изгрева на новия ден.

— Колко жалко, че ножът се загуби — обади се Роня.

Едва тогава Бирк извади ножа и го сложи в ръката ѝ.

— И колко хубаво, че отново се намери. Просто си стоеше под мъха и чакаше, докато ние с тебе се карахме и препирахме.

Роня дълго мълча, после рече:

— Знаеш ли какво, седя и си мисля. Мисля си колко лесно може всичко да се развали за едното нищо.

— От днес нататък няма да се караме за нищо и никакво — реши Бирк. — Но знаеш ли аз какво си мисля? Мисля си, че ти струваш повече от хиляда ножове!

Роня го погледна и се усмихна.

— Във всеки случай, сега вече си по-луд, отколкото е позволено! Ловис обичаше да казва понякога това на Матис.

13.

Дните минаваха, пролетта се превърна в лято, стана топло. Започна да вали. По цели дни и нощи дъждът се лееше над гората и тя се изпълни със свежест и зеленина, както никога досега. А когато дъждовете преминаха и слънцето се показа отново, в лятната горещина от цялата гора се вдигаше пара и Роня попита Бирк възможно ли е в други гори по земята да има толкова много благоухания. Той ѝ отвърна, че не му се вярва.

Раната на Лиа отдавна беше заздравяла. Пуснаха кобилката на свобода и сега тя отново си живееше сред дивите коне. Все още обаче те получаваха мляко от нея. Обикновено вечер стадото ѝ се навърташе наблизо до пещерата и Роня и Бирк отиваха в гората да я повикат. Тя изцвилваше в отговор, за да им обади къде е — на драго сърце позволяваше да я издоят.

И другите коне от стадото скоро престанаха да се боят от малките хора. Понякога те приближаваха с любопитство да погледат как доят Лиа — по-чудновато нещо сигурно никога не бяха виждали. Щурак и Дивчо идваха често и бяха толкова нахални, че Лиа свиваше уши назад и се опитваше да ги ухапе. Ала те не се стряскаха. Продължаваха да се бутат закачливо един друг, хвърляха се и скачаха насам-натам — бяха млади и им се играеше. А сетне внезапно се втурваха в галоп и изчезваха в гората.

Но още на следната вечер отново се връщаха. Бирк и Роня вече започваха да се разбират с тях. Дори накрая кончетата се оставяха да ги потупат по гърба. Роня и Бирк усърдно ги потупваха и изглеждаше, че на Щурак и Дивчо това им се харесваше. Все пак през цялото време в очите им се спотайваше леко закачливо пламъче, сякаш си мислеха: „Нас няма да ни измамите!“

Но една вечер Роня каза:

— Щом съм казала, че ще яздя, значи ще яздя!

Беше ред на Бирк да дои и Щурак и Дивчо стояха съвсем наблизо и гледаха.

— Чу ли какво казах?

Въпросът ѝ беше отправен към Щурак. И изведнъж тя го сграбчи за гривата и се метна на гърба му. Той я хвърли, но не така лесно като миналия път. Сега беше подготвена и знаеше как да се оправи с него. Наложил се дълго да бесува, докато накрая успя да се отърве от нея, и тя с яден вик се изтърси надолу по склона. Надигна се съвсем невредима, като разтъркваше натъртените си лакти.

— Щурак си и щурак ще си останеш! — въздъхна тя. — Но пак ще ми паднеш, да си го знаеш!

И не се отказа. Всяка вечер след доенето и двамата с Бирк упорстваха да научат Щурак и Дивчо на по-добри обноски. Ала никакво учение не успяваше да прилъже тези чудовища и след като Роня беше метната достатъчно много пъти, тя рече:

— Вече по тялото ми не остана местенце, което да не е натъртено и да не ме боли.

Тя блъсна Щурак.

— И затова си виновен ти, негоднико!

Обаче Щурак си стоеше спокойно и изглеждаше напълно доволен от себе си.

Роня погледна как Бирк продължава да се бори с Дивчо, който бе също тъй вироглав като Щурак, но Бирк имаше сили да се задържи на гърба му, да, наистина, задържа се, докато Дивчо се умори и се предаде.

— Гледай, Роня! — изкрещя Бирк. — Укроти се!

Дивчо цвилеше неспокойно, но стоеше мирен. И Бирк тъй усърдно го потупваше и хвалеше, та чак се увлече, и Роня накрая се обади:

— По душа и сърце и той е негодник, знаеш го!

Дразнеше я, че Бирк успя да се справи с Дивчо, а пък тя още не можеше да надвие Щурак. А още повече я дразнеше това, че през последните вечери Бирк я оставяше да дои сама, докато самият той яздешком обикаляше в тесен кръг около мястото, където тя стоеше коленичила и доеше. Само за да покаже какъв е ездач.

— Насинена или не — реши накрая Роня, — почакай да издоя, тогава ще падне яздене тука!

И наистина, Щурак си вървеше, без нищо да подозира, когато изведнъж Роня отново се намери на гърба му. Кончето не я искаше и с

всички сили се опита да се отърве от нея, и когато разбра, че няма да може, то хем се уплаши, хем се разсърди. Не, този път ще успее, Роня беше решила. Държеше здраво гривата му, стискаше с колене хълбоците му и не падаше от гърба му. Тогава Щурак се втурна с все сила право към гората, елхови клонки и борови връхчета засвистяха покрай ушите ѝ, конят стремглаво препускаше и тя закрещя ужасена:

— Помощ! Загивам, помощ!

Но Щурак беше съвсем обезумял. Препускаше напред, като че искаше да се пръсне от тичане, и Роня очакваше всеки миг да падне и да си счупи главата.

Изведнъж зад нея се появи Бирк, препускайки върху Дивчо. А този кон бе несравнимо по-бърз бегач, скоро застигна и задмина Щурак. Тогаз Бирк здравата сграбчи Щурак, принуди го да се закове на място, както препускаше с пълна сила, и Роня насмалко да се изтърколи напред. Обаче се задържа и се изправи отново, а Щурак стоеше озадачен, наситил се беше вече да беснее. Пяна се стичаше от него и цялото му тяло трепереше. Но когато Роня го потупа и похвали от все сърце, задето тича тъй добре, той се успокои.

— Макар че всъщност би трябвало да получиш един по муцуната — закани му се тя. — Цяло чудо е, че съм жива!

— Не по-малко чудо е, че ги яхнахме — рече Бирк.

— Виж, най-сетне тия два звяра знаят кое е редно и кой заповядва тук.

Върнаха се при Лиа, яздейки в спокоен тръс, взеха си млякото и оставиха Щурак и Дивчо да си играят на воля. А те двамата потеглиха към своята пещера.

— Бирк — попита Роня, — забелязал ли си, че Лиа вече няма толкова мляко?

— Да, сигурно ще си има ново жребче — предположи Бирк.

— В такъв случай скоро млякото й съвсем ще пресъхне и отново ще прием изворна вода — въздъхна Роня.

— А скоро ще останем и без хляб.

Брашното, което Роня бе донесла от къщи, се свърши. Бяха опекли последните корави питки върху нагорещените камъни на огнището. Още известно време щяха да си хапват хлябец, но скоро нямаше да има вече. Все пак нямаше да гладуват, в гората имаше много езерца, пълни с риба, горски птици също имаше в изобилие. Винаги можеха да си уловят някой тетрев или пък глухар, ако ги налегнеше глад. Роня събираше треви и зелени листа, които ставаха за ядене. Ловис я беше научила. И горските ягодки вече бяха узрели. Червенееха се, блестящи, пръснати навсякъде по ветровалите. Скоро щяха да се появят и боровинките.

— Не, да гладуваме няма да се наложи, ама първият ден без хляб и мляко никак няма да е приятен!

А този ден дойде по-бързо, отколкото очакваха. Разбира се, Лиa предано се отзоваваше, щом я викнеха вечер, ала се виждаше, че не ѝ се харесва вече да я доят. Докато накрая Роня не можа да изцеди от нея и капчица мляко и Лиa ясно даде да се разбере, че е време да спрат.

Тогава Роня хвана главата ѝ между ръцете си и се взря в очите ѝ.

— Благодаря ти, Лиa, за цялото това време! Следващото лято ти ще си имаш ново жребче, знаеш ли? И тогава отново ще имаш мляко. Но то ще бъде за твоето малко, не за нас.

Роня погали кобилката. Искаше ѝ се да вярва, че Лиa разбира думите ѝ и тя рече на Бирк:

— Хайде, благодари ѝ и ти!

И Бирк благодари на Лиa. Дълго останаха при нея и когато си тръгнаха, кобилката ги последва на известно разстояние в светлата лятна нощ. Сякаш почти разбираше, че вече дойде краят на онова необичайно приключение, в което беше участвала и което ни най-малко не подходеше на волния ѝ живот на див кон. Малките хора, които бяха правили такива странни неща с нея, сега напускаха и тя постоя, загледана след тях, докато се скриха сред елите. Сетне се върна обратно при стадото.

Виждаха я понякога вечер, когато идваха да яздят и ако викнеха името ѝ, тя изцвилваше в отговор, но никога не напускаше стадото, за да дойде при тях. Оставаше си див кон и никога нямаше да се превърне в домашно животно.

Обаче Щурак и Дивчо се втурваха игриво още щом зърнеха Роня и Бирк. За тях вече нямаше нищо по-хубаво от това, да препускат в

надпревара всеки със своя ездач на гърба. А Роня и Бирк изпитваха голямо удоволствие от неспирната езда надлъж и нашир през гората.

Но една вечер дива витра се спусна да ги преследва. Конете подлудяха от ужас, не можеха вече да ги удържат и управляват. Роня и Бирк нямаха друг избор, освен да се хвърлят на земята и да ги оставят да препускат. Без ездачи конете нямаше от какво да се боят. Дивите витри ненавиждаха хората и тях искаха да уловят, а не горските животни.

Ала сега стана опасно за Роня и Бирк. Здравата уплашени, те се втурнаха всеки в различна посока. Така витрата не можеше да докопа и двамата, но те знаеха, че в глупостта си щеше да се опита. И именно това ги спаси. Докато витрата гонеше Бирк, Роня успя да се скрие. Опасността надвисна над Бирк. Но когато витрата разярено се опита да открие къде е изчезнала Роня и за кратък миг забрави Бирк, той бързо пропълзя между два големи каменни блока. Дълго седя там и всеки миг очакваше тя да го забележи отново.

Ала с дивите витри беше тъй: онова, което не виждаха, не съществувахе за тях. Там вече нямаше никой от човешкия род, чиито очи да бъдат извадени, и тя полетя побесняла нагоре към планината, за да разправи на своите зли сестри какво е станало.

Бирк я видя да изчезва и като се увери, че няма да се върне обратно, повика Роня. Тя изпълзя от прикритието си под една ела и те затанцуваха наоколо, щастливи, че са се избавили. Каква радост, дивите витри нямаше да разкъсат до смърт никого от тях, нито пък да го откъснат горе в скалните пещери и да го обрекат на робски живот!

— В Матисовата гора човек не бива да се страхува — рече Роня. — Но как да не се боиш, когато крилата на дивите витри свистят покрай ушите ти.

Щурак и Дивчо ги нямаше и сега те трябваше да изминат пешком дълъг път, за да се приберат в Мечата пещера.

— И цяла нощ мога да вървя, стига само дивите витри да не са по петите ми — рече Бирк.

Вървяха ръка за ръка през гората и говореха ли, говореха, обзети от радостна възбуда след целия преживян ужас. Вече се смрачаваше, лятната вечер беше прелестна и те си казваха колко чудесно все пак е всичко въпреки дивите витри! Колко хубаво беше да живееш на воля сред гората и денем, и нощем, под слънцето, луната и звездите — през

всеки сезон — през пролетта, току-що отминала, през лятото, което сега беше в разгара си, и през есента, която скоро щеше да настъпи.

— Но зимата... — промълви Роня й замълча.

Видяха опашати таласъмчета, среднощни тролове и сиви джуджета да шумолят наоколо и любопитно да надзъртат ту тук, ту там, иззад ели и камънаци.

— Вълшебни същества — въздъхна Роня, — живеят си спокойно и през зимата.

Сетне отново се смълча.

— Сестричето ми, сега е лято — рече Бирк.

И Роня знаеше, че наистина е така.

— Сигурно ще скътам в себе си спомена за това лято, докато съм жива — промълви тя.

Бирк се огледа наоколо в здрачаващата се гора и почувства някакво особено безпокойство, без сам да знае защо. Не разбираше, че леката тъга, която го обзема, не е нищо друго освен усещането за красотата и спокойствието на лятната вечер.

— Това лято — повтори той и погледна Роня. — Да, това лято ще го помня до края на живота си, сигурен съм.

А когато се прибраха в Мечата пещера, отпред на площадката седеше Малък Клипен и чакаше.

14.

Малък Клипен седеше там, със сплеснатия си нос, с рошава коса и брада, такъв, какъвто Роня си го знаеше открай време. С вик тя се хвърли отгоре му, като че никога не бе виждала по-приятна гледка.

— Малък Клипен... о, няма това си ти... няма ти... ти си дошъл тук! — Просто заекваше от радост.

— Красив изглед има оттук! — рече Малък Клипен. — Как само се виждат и потокът, и гората!

Роня прихна.

— Да, виждат се и потокът, и гората! Затова ли дойде?

— Не, Ловис ме прати да донеса хляб — отвърна Малък Клипен. Разтвори кожената торба и извади пет големи пити хляб.

И Роня повторно изкрещя:

— Бирк, виж! Хляб! Имаме хляб!

Грабна един самун, вдигна го и вдъхна уханието му. Сълзи блеснаха в очите ѝ.

— Хлябът на Ловис! Забравила бях, че съществува нещо тъй чудесно.

И тя чупеше големи къшеи и ги тъпчеше в устата си. Поиска да даде и на Бирк, но той стоеше мрачен, и без да каже дума, без да вземе дори едно парченце, се скри вътре в пещерата.

— Да, Ловис пресметна, че вече трябва да си останала без хляб — обясни Малък Клипен.

Роня дъвчеше — усещаше блажения вкус на хляба в устата си и той я накара да закопнее за Ловис. Но сега се налагаше да попита Малък Клипен:

— Как узна Ловис, че съм в Мечата пещера?

Малък Клипен изсумтя:

— Да не би да мислиш, че имаш глупава майка? Къде другаде би могла да бъдеш?

Той замислено я загледа. Роня, тяхната красива малка Роня, седеше и само се тъпчеше с хляб, като че нищо друго в тоя живот не я

интересуваше. Дойде време да изпълни заръката на Ловис, а това бе тънка работа — тя го беше предупредила, и той се притесняваше. Защото Малък Клипен не се отличаваше с кой знае каква хитрост.

— Ами ти, Роня — внимателно започна той, — няма ли да си дойдеш скоро у дома?

Вътре в пещерата нещо изтрака. Този, който слушаше там, държеше Роня да знае това.

Но тъкмо сега нейното внимание изцяло бе погълнато от Малък Клипен. Имаше да го пита толкова много неща, толкова много неща копнееше да научи. Макар че седеше срещу Малък Клипен, когато му задаваше своите въпроси, тя като че ли избягваше да го гледа. Отправила поглед над потока и горите, тя питаше толкова тихичко, че Малък Клипен едва я чуваше.

— Как е сега в Матисовия замък?

И Малък Клипен отговори, както си беше:

— Тъжно е вече в Матисовия замък. Върни се у дома, Роня!

Роня гледаше над потока и горите.

— За да ми кажеш това ли те изпрати Ловис?

Малък Клипен кимна.

— Да! Прекалено тежко е без теб, Роня. Всички те чакат да се върнеш у дома.

С поглед, зареян над потока и горите, Роня тихичко попита:

— А Матис? И той ли ме очаква да се завърна вкъщи?

Малък Клипен изруга.

— Тоя дяволски шмекер! Кой го знае какво си мисли и какво очаква!

За миг настъпи мълчание, сетне Роня попита:

— Говори ли понякога за мен?

Малък Клипен започна да се върти, сега бе моментът да прояви хитрост и затова той млъкна.

— Искам да ми кажеш както си е — предупреди го Роня. — Никога ли не споменава името ми?

— Не — призна Малък Клипен с нежелание. — Нито пък някой друг има право да го споменава, когато той може да чуе.

По дяволите, ето на, че каза онова, за което Ловис му беше заръчала да си мълчи — няма що, голям умник е!

Той умолително погледна Роня.

— Но всичко ще се оправи, детето ми, само си ела!

Роня поклати глава.

— Няма да се върна вкъщи! Щом Матис продължава да не ме смята за свое дете — няма! Така му предай — и нека добре да се чуе в Матисовия замък.

— Благодаря — отвърна Малък Клипен, — с такъв поздрав дори и Пер Черепата няма да посмее да се вести пред него.

Пер Черепата впрочем в последно време бил изнемощял, разказваше Малък Клипен. И как нямало да бъде, след като всичко било толкова печално! Матис ругаел и вдигал врява за щяло и нещяло, вече никой не можел да му угоди, пък и работите му не вървели добре. Цялата гора бъккала от стражници, Пелйе бил заловен и хвърлен в тъмницата на управника само на хляб и вода. Там били затворени и двама от Бурковите хора и се говорело, че управникът се зарекъл до една година да излови всички разбойници в Матисовата гора и да ги накаже според закона. Какво ли пък ще рече това, чудеше се Малък Клипен, може би смърт?

— В последно време никога ли не се смее? — попита Роня.

— Кой? Управникът ли?

— Говоря ти за Матис — поясни Роня.

И Малък Клипен я увери, че никой не е чул Матис да се смее от онова утро, когато пред очите му Роня беше прескочила Дяволското гърло.

Малък Клипен трябваше да си тръгне, преди да се е стъмнило съвсем. Вече се безпокоеше какво ще предаде на Ловис, като се прибере. Затова той направи още един опит:

— Роня, ела си! Върни се! Послушай ме и ела!

Роня поклати глава, после рече:

— Поздрави Ловис и ѝ предай хиляди благодарности за хляба!

Малък Клипен мушна бързо ръка в кожената торба.

— Да му се не види, за малко да забравя — та аз ти нося и една кесийка сол! Какво щях да я правя, ако я бях върнал?

Роня взе кесийката.

— Имам майка, която мисли за всичко! Знае тя какво е необходимо, ако искаш да оцелееш. Но как пък разбра, че сме останали само с две зрънца сол?

— Може би една майка просто усеща тия неща — предположи Малък Клипен. — Когато нещо важно за детето ѝ е на привършване.

— Само такава майка като Ловис — добави Роня. Дълго стоя и гледа след Малък Клипен, когато той си тръгна, гледаше как пъргаво се отдалечава по тясната издатина и крачи надолу по склона. Едва когато се скри от погледа ѝ, тя влезе в пещерата.

— Аха, не си си отишла с него у дома при баща ти — рече Бирк. Вече бе легнал в постелята от елхови клонки. В тъмнината Роня не можеше да го види, но чу какво каза, и то ѝ стигаше, за да я ядоса.

— Аз нямам баща! — отсече тя. — И ако не внимаваш, току-виж съм останала и без брат!

— Прости ми, сестро моя, ако съм несправедлив! — рече Бирк. — Но нали знам понякога, като вървиш, какво си мислиш.

— Да — отвърна Роня в тъмнината, — вървя си и си мисля, че съм живяла цели единайсет зими, ала дванадесетата ще бъде моята смърт. А толкова много ми се искаше да ме има още на тази земя! Ако изобщо си способен да го разбереш!

— Забрави твоите зими — рече Бирк. — Лято е сега!

И наистина — лято беше. С всеки изминат ден все повече и повече лято — толкова ясно и толкова топло, — друго толкова не можеха да си спомнят. Всеки ден в жегата по пладне се къпеха в хладните води на потока. Плуваха и се гмуркаха като две видри, оставяха се течението да ги носи чак до мястото, където тътенът на Глупския водопад ставаше толкова силен, че те усещаха — вече са в опасност. При Глупския водопад потокът стоварваше водите си в една страхотна бездна и никой, комуто бе мил животът, не би се отправил по тоя път.

Роня и Бирк знаеха кога става наистина опасно.

— Зърна ли да се подава върхът на Глупската канара — казваше Роня, — вече знам — опасно е, много е опасно.

Глупската канара беше една голяма скала наред потока, малко преди самия водопад. За Роня и Бирк това беше предупредителният знак да се отправят вече към брега, а да се доберат дотам беше трудно и мъчително. Сетне се просваха задъхани и посинели от студ върху една крайбрежна пясъчна ивица и оставяха слънцето да ги грее, докато те с интерес наблюдаваха как малките видри плуват и се гмуркат неуморно покрай брега.

Когато надвечер захладнееше, двамата се отправяха навътре в гората, за да яздят. Щурак и Дивчо не се мяркаха често насам в последно време. Дивата витра ги беше уплашила и сега те се бояха и от ездачите, които носеха на гърба си по време на преследването. Наплашени, те доста дълго се криха. Но, разбира се, вече бяха забравили всичко и пак се втурваха стремглаво към тях — на драго сърце биха се надпрепусквали отново. Роня и Бирк ги оставяха да се натичат до насита и сетне яздеха бавно и дълго, кръстосваха гората нашир и надлъж.

— Приятно е да пояздиш в прохладна лятна вечер — рече Роня. И наум добави: „Защо не може в гората да е вечно лято? Та да съм винаги весела!“

Нали обичаше своята гора! Обичаше всички дървета, всички малки езерца и мочури, ручеите, покрай които яздеха, всички покрити с мъх каменни блокове, всички полянки, обсипани с диви ягоди, боровинковите шубраци, цветята, животните и птиците — защо ли понякога се чувстваше толкова тъжна и защо ли изобщо трябваше да идва зима?

— За какво мислиш, сестричето ми? — питаше я Бирк.

— Мисля си, че... ей там живеят среднощните тролове, под оня грамаден камък — отвърна Роня. — Видях ги да танцуват отгоре през пролетта. А както знаеш, среднощните тролове и опашатите таласъмчета ги обичам, но не и сивите джуджета, нито пък дивите витри!

— Не, разбира се, тях кой ги обича? — отвърна Бирк.

Сега вече се стъмваше по-рано. Отминало бе времето на светлите нощи. Вечерта те седяха край своя огън и гледаха как на небето изгряват бледи звезди. И колкото по-дълбок ставаше мракът, толкова повече нови и нови звезди засияваха — ярки и блестящи, те грееха над гората. Небето над тях бе все още лятно небе, но Роня разбираше какво показват звездите: скоро ще бъде есен!

— Да, мразя дивите витри — повтори тя. — И наистина е невероятно, че тъй дълго ни оставиха на мира. Изглежда, не знаят, че живеем в Мечата пещера.

— Просто техните пещери се намират из скалите, отвъд гората, а не по течението на потока — предположи Бирк. — А може би пък

сивите джуджета поне веднъж са държали устата си затворена, иначе дивите витри отдавна да са ни нападнали.

Роня потрепера.

— По-добре да не говорим за тях — рече тя. — Защото току-виж сме ги привлекли тук.

Настъпи нощ. После дойде утрото и то се превърна в нов топъл ден; както обикновено, те се къпеха.

И ето че дивите витри се появиха. Не една или две, а цяло злобно ято. Изведнъж въздухът се изпълни с тях. Спускаха се с кръжене над потока, като крещяха и виеха.

— Хохо! Малки красиви хора там във водата, сега ще се лее кръв, хохо!

— Гмурни се, Роня! — изкрещя Бирк.

Гмурнаха се и заплуваха под водата, докато се наложи да се покажат и да поемат въздух, за да не се удавят. Тогава видяха небето, потъмняло от прииждащи все нови и нови витри, и разбраха, че сега вече е безнадеждно. Този път нямаше спасение.

„Витрите ще се погрижат да не се тревожа повече за зимата“ — горчиво си помисли Роня, като чуваше крясъците им, които нямаха край.

— Малки красиви хора там във водата, сега ще падне дране тук, кръв ще се лее сега, хохо!

Но преди да се впуснат в нападение, дивите витри обичаха да плашат и да измъчват. Щяха да имат време да дерат и убиват, но не по-малко удоволствие им доставяше да летят с вой наоколо и да всяват ужас, докато очакваха знака на витрата главатар, който значеше: „Време е вече!“ А витрата главатар, най-дивата и най-жестоката от всички, описваше широки кръгове над потока, хохо, нямаше защо да бърза! Но само почакайте — скоро тя щеше първа от всички да забие нокти в един от ония там, дето се мятаха във водата. Дали да грабне тоя с черната коса? Другият с червената коса не се виждаше, но и той скоро щеше да изплува отново, хохо, и тогава го очакваха безчет остри нокти, хохо!

Роня се гмурна и отново се показа, останала без дъх. Потърси с очи Бирк. Не го видя, никъде го нямаше, и тя отчаяно проплака. Къде е Бирк, нима беше потънал? Нима я беше оставил сама с витрите?

— Бирк! — изкрещя тя отчаяно. — Бирк, къде си?

Тогава витрата главатар с вой се спусна над нея и Роня затвори очи... „Бирк, братко мой, как можа да ме оставиш сама в най-трудния и страшен миг?“

— Хохо — виеше витрата, — кръв ще се лее сега!

— Но тя все още искаше да изчака малко, само още малко, и после... хохо! Тя се изви в нов кръг над потока.

И изведнъж Роня чу гласа на Бирк.

— Роня, идвай бързо!

Една прекатурена от бурята бреза, с все още зеленеещи се листа в короната, приближаваше, носена от течението, а Бирк висеше, здраво вкопчен в нея. Главата му едвам се виждаше над водата, но той бе там, не беше я изоставил сама, слава богу!

Ала не побързаше ли сега, течението скоро щеше да го отнесе на недостижимо разстояние. Тя се гмурна и заплува с всички сили и се озова при него. Той протегна ръка и я издърпа при себе си, сега и двамата висяха, вкопчени в един клон, скрити, доколкото беше възможно, под листака на брезата.

— Ах, Бирк! — изхлипа Роня. — Мислех, че си се удавил.

— Още не съм — отвърна Бирк. — Обаче скоро...! Чуваш ли Глупския водопад?

И Роня чу грохота на водните грамади, чу гласа на Глупския водопад. Течението вече ги отнасяше към бездната! Бяха съвсем близо, Роня знаеше това, виждаше го. Скоростта се увеличи, тътенът стана по-силен. Вече се чувстваше неумолимото притегляне на водопада. Скоро, съвсем скоро щяха да бъдат запратени по оня път, който човек изминава само веднъж.

И в този час тя искаше да бъде близо до Бирк. Притисна се плътно до него и знаеше, че и той изпитва същото чувство: по-добре Глупският водопад, отколкото витрите.

Бирк обгърна с ръка раменете ѝ. Каквото и да се случеше, така щяха да са заедно — брат и сестра, — вече нищо нямаше да ги раздели.

А витрите, побеснели, ги търсеха. Къде отидоха малките хора? Нали беше време да започне дрането? Как така малките хора изчезнаха?

Там нямаше нищо друго освен едно дърво с кичеста корона, което водите бързо отнасяха надолу по течението. Какво се криеше под раззеленените клони, витрите не виждаха, и виейки от злоба, летяха наоколо и търсеха ли, търсеха.

Обаче Роня и Бирк бяха вече далеч и не чуваха техния вой. Чуваха единствено тътена, все по-силен и по-силен, и разбираха, че краят приближава.

— Сестричето ми! — промълви Бирк.

Роня не чуваше гласа му, но разбра думите по движението на устните му. И макар никой от тях да не чуваше и думичка, те си говореха един с друг. За онези неща, които трябва да се кажат, преди да е станало прекалено късно. За това, колко хубаво е да обичаш някого толкова силно, че да не се боиш дори и от най-страшното — ето какви неща си говореха, макар никой от тях да не чуваше другия.

Ала сетне те не говореха повече. Само се прегърнаха и затвориха очи. Изведнъж усетиха силен тласък, който ги разтърси. Брезата беше се натъкнала право на Глупската канара. Ударът я завъртя в кръг. Тя смени посоката си и преди въртопите да са я подели отново, измина доста голямо разстояние в посока към брега.

— Роня, да опитаме! — изкрещя Бирк.

Той я изтръгна от клона, в който тя здраво се беше вкопчила. И скоро и двамата попаднаха в разпенените води. Сега трябваше всеки да се бори сам, да се бори на живот и смърт с безмилостните въртопи, които с цялата си мощ ги теглеха към Глупския водопад. Спокойните води покрай брега се виждаха тъй близо. Близо и все пак недостижимо далеч.

„Глупският водопад накрая ще победи“ — помисли Роня. Нямаше повече сили. Искаше ѝ се вече да се откаже, просто да потъне, да се остави течението да я отведе натам, накъдето я мъкнеше, и да изчезне във водите на водопада.

Обаче Бирк беше пред нея. Той обърна глава и я погледна. Обръщаше се пак и пак и я търсеше с поглед. И тогава тя направи още един опит. Опитваше наново и наново. Докато съвсем отмая.

Ала вече беше навлязла в спокойните води и Бирк я изтегли със себе си към брега. Тогава и той се почувствува омаломощен.

— Ние трябва... ти трябва — промълви Бирк. Съвсем изтощени, те се измъкнаха, довякоха се на брега. Там, стоплени от слънцето, заспаха още на мига, без дори да разберат, че са спасени.

Чак когато слънцето преваляше към залез, те се прибраха у дома в Мечата пещера. А там, на площадката пред пещерата, седеше Ловис и чакаше.

15.

— Детето ми! — възкликна Ловис. — Колко ти е мокра косата! Плувала ли си?

Роня се спря и загледа майка си. Тя седеше, облегната на каменната стена, непоклатима и сигурна като самата скала. Роня я гледаше с любов и толкова ѝ се искаше тя да беше дошла някой друг път. Всеки друг път, но не и сега! Сега искаше да бъде сама с Бирк. Имаше чувството, че душата ѝ още пърха вътре в нея след всичко страшно и опасно, което бяха преживели, о, как ѝ се искаше да се наприказва на спокойствие с Бирк и сами с него да изживеят радостта, че са живи!

Но там седеше Ловис, нейната скъпа Ловис, която тя не беше виждала тъй дълго, майка ѝ не биваше да се почувствува нежелана!

Роня ѝ се усмихна.

— Да, поплувахме си малко. Бирк и аз! Бирк! — Сега тя видя как той се наклони да влезе в пещерата. Трябваше да го спре! Това не биваше да стане. Втурна се след него и тихичко го попита:

— Няма ли да дойдеш да поздравиш майка ми?

Бирк студено я погледна.

— Неканени гости не се поздравяват, така ме научи моята майка още когато бях пеленаче!

Роня простена. Обзе я толкова силен гняв и толкова диво отчаяние, че изпита болка. Бирк стоеше и я гледаше с леденостуден поглед, същият Бирк, който допреди малко беше чувствала толкова близък и когото бе готова да последва дори във водите на Глупския водопад. Сега той се отвръщаше от нея и ѝ ставаше чужд, о, как го ненавиждаше заради това, никога не беше изпитвала подобна ярост! Впрочем, позамислеше ли се, тя разбираше, че ненавижда не само Бирк. Ненавиждаше всичко — абсолютно всичко, всичко и всички, които я разкъсваха и режеха отвътре, тъй че щеше да се разпадне. Бирк и Ловис, и Матис, и витрите, и Мечата пещера, гората, лятото, зимата, и тая Ундис, която беше научила Бирк на разни глупости още когато е

бил пеленаче, и тия проклети витри... не, чакай, нали тях вече ги спомена веднъж! Обаче имаше друго, което така ненавиждаше, че можеше да закрепчи, и макар тъкмо сега да не си спомняше какво всъщност бе то, й се искаше да крещи и щеше да крещи така, че да се срутят планините!

Но не изкрещя. Само изсъска на Бирк, преди той да се скрие навътре в пещерата:

— Жалко, че твоята майка не те е научила и на малко здрав човешки разум, щом като тъй и тъй е започнала.

Върна се обратно при Ловис и заобяснява. Бирк е уморен, каза й тя, после млъкна. Свлече се на каменната площадка до майка си, скри лице в скута й и заплака, но не чак така, че да се срутят планините, ами просто си плачеше тихичко и беззвучно.

— Знаеш защо съм дошла — рече Ловис и Роня промълви през сълзи:

— Сигурно не за да ми донесеш хляб!

— Не — отвърна Ловис и я погали по главата, — хляб ще получиш, когато си дойдеш у дома.

Роня подсмръкна.

— Никога няма да се върна у дома.

— Да, в такъв случай ще се стигне дотам, че Матис ще се хвърли в потока — рече Ловис спокойно.

Роня повдигна глава.

— Ще се хвърли в потока ли? Заради мен? Та нали дори не споменава името ми?

— Да, докато е буден — потвърди Ловис. — Но всяка нощ той плаче и те вика в съня си.

— Откъде знаеш? — попита Роня. — Той върна ли се вече при теб в постелята? Не спи ли при Пер Черепа?

— Не — отвърна Ловис. — Пер Черепа не може да го изтърпи. А и аз едвам издържам. Но до него трябва да има някой, за когото да се хване в най-трудните мигове.

Тя дълго мълча. Сетне продума:

— Знаеш ли, Роня, тежко е да гледаш как някой се измъчва тъй нечовешки.

Роня усети, че оня плач, дето щеше да срути планините, сега се кани да избухне. Обаче стисна зъби, възпря го и тихо попита:

— Ами ти, Ловис, ако ти беше дете и имаше баща, който се е отрекъл от теб тъй сурово, та дори не иска да споменава името ти, ти щеше ли да се върнеш при него? В случай че дори не е дошъл да те помоли?

Ловис помисли малко.

— Не, нямаше да се върна. Ще трябва да ме помоли за това — непременно!

— А Матис никога няма да го направи — въздъхна Роня.

Тя зарови отново лице в скута на Ловис и безмълвно напои грапавата ѝ вълнена пола със сълзи.

Настъпи вечер, а с нея мрак, дори най-трудните дни имаха край.

— Иди си легни, Роня — заръча ѝ Ловис. — Аз ще поседя тук да подремна малко и още щом се развидели, ще си тръгна.

— Искам да заспя на коленете ти — помоли Роня.

— А ти да ми изпееш Вълчата песен.

Спомни си как самата тя се бе опитвала да пее Вълчата песен на Бирк. Но скоро ѝ беше омръзнало и повече песни в живота си нямаше намерение да му пее, това поне беше сигурно.

Но Ловис запя и светът отново стана такъв, какъвто трябваше да бъде. Роня потъна в дълбокото спокойствие на детството и заспа под звездите с глава върху коляното на Ловис. Събуди се, когато съвсем се развидели.

Ловис я нямаше. Но сивият ѝ шал обгръщаше Роня. Усети топлината му още със събуждането си и пое дъха му, ето я моята

Ловис, помисли си тя, шалът ѝ мирише малко като онова зайче, което някога имах.

Оттатък при огъня седеше Бирк, стгушил глава в ръцете си, медночервената коса падаше и закриваше лицето му. Изглеждаше така изоставен и безутешен, както седеше там, че на Роня ѝ дожаля. Забрави всичко друго и повлякла шала след себе си, тръгна към него. Поколеба се за миг, той може би искаше да бъде оставен на мира.

Накрая все пак попита:

— Какво има, Бирк?

Той вдигна поглед към нея и се усмихна.

— Седя тук и тъгувам, сестричето ми!

— Защо? — попита Роня.

— Мъчно ми е, че ти си изцяло моя сестра само когато Глупският водопад те вика при себе си, а инак не си. Не си, когато баща ти те зове чрез разни пратеници. Затова и се държах като негодник, за което също ми е мъчно, ако искаш да знаеш.

„На всички им е мъчно — помисли Роня. — Нима на мен не ми е мъчно, дете никому не мога да угодя?“

— Но нямам право да те упреквам — продължи Бирк. — Знаем, всичко е тъй, както трябва да бъде.

Роня го погледна плахо.

— Искаш ли да бъдеш мой брат въпреки всичко?

— Да, тъкмо там е работата — рече Бирк. — Аз съм твой брат докрай и завинаги, и ти го знаеш! Обаче сега ще узнаеш и защо искам да бъда оставен на мира това лято, без разни вести и пратеници от Матисовия замък, и защо не мога да говоря за зимата!

Наистина нямаше друго, което Роня по-силно да искаше да узнае. Много бе размишлявала — защо Бирк никак не се безпокоеше за зимата. „Сега, сестричке моя, е лято“, изричаше го тъй спокойно, сякаш никога нямаше да настъпи зима.

— Ние имаме само това лято, ти и аз — каза Бирк. — Мен самият няма да ме е грижа много за живота ми, ако ти не си до мен. А когато зимата дойде, няма да си тук. Тогава ще се върнеш в Матисовия замък.

— Ами ти? — попита Роня. — Къде ще бъдеш ти?

— Тук — отвърна Бирк. — Разбира се, бих могъл да ида и да измоля да ме приемат обратно в крепостта на Бурка, няма да ме

изпъдят. Ала какво от туй. Теб, все едно, ще загубя. Дори няма да те виждам. Затова ще остана в Мечата пещера.

— И ще умреш от студ — рече Роня.

Бирк се засмя.

— Може би да, а може би не! Направил съм сметка, че би могла да идваш на ските от време на време с малко хляб и сол, а и да ми донесеш кожуха от вълча кожа, ако успееш да го изнесеш от крепостта на Бурка.

Роня поклати глава.

— Ако зимата е както миналата година, няма да карам ски много. Няма да мога дори да се измъкна през Вълчата прегръдка. И ако зимата е както миналата година и ти останеш да живееш в Мечата пещера, свършено е с теб, Бирк Буркасон!

— Каквото ще става, да става! — реши Бирк. — Но сега е лято, сестро моя!

Роня го погледна сериозно.

— Лято или зима... кой е казал, че ще се връщам в Матисовия замък?

— Аз — отвърна Бирк. — Дори ако трябва да те отнеса самичък дотам. Ако ще се мре от студ, то поне смятам да го направя сам. Но сега е лято, казах!

Лятото няма да трае вечно, той знаеше това, както го знаеше и Роня. Но си заживяха отново, като че ли то нямаше да има край, и доколкото им се удаваше, продължаваха всички мъчителни размисли за зимата. Искаха да съхранят и изживеят докрай всеки миг — от ранно утро до здрач и късна нощ. Дните идваха и отминаваха, а те живееха в лятно опиянение, без да допускат в тях да се засели тревогата. Имаха все още време.

— И няма да си го разваляме с нищо — рече Бирк.

По тоя въпрос Роня се съгласи с него.

— Събирам лятото в себе си, тъй както дивите пчели събират мед — рече тя. — Събирам една голяма пита лято, от която да черпя живот, когато то вече ще е свършило. Знаеш ли какво има в нея?

И заразказва на Бирк.

— Това е неповторима пита, поела в себе си изгреви и боровинкови храсти, вътре са и луничките от твоите ръце, и лунната светлина, огряла вечер потока, и звездното небе, и гората в

пладнешката жега, когато слънцето напича боровете, и ситният вечерен дъждец, и други такива работи, и катерички, лисици, зайци и елени, и всички диви коне, които познаваме, и плуването, и ездата в гората, да, виждаш ли — истинска пита, сбрала всичко, което е това лято!

— Добре я събираш тая лятна пита — похвали я Бирк. — Продължавай!

От ранно утро до късна вечер те не напускаха гората. Ловяха толкова риба и дивеч, колкото им бе необходимо, за да заситят глада си, но иначе живееха в мир с всичко живо, което ги заобикаляше. Правеха дълги походи, за да наблюдават животни и птици, катереха се по скали и дървета, язدهа и плуваха в малки горски езерца, където не ги безпокояха витри. И дните на лятото отминаваха.

Въздухът започна да става по-ясен и по-студен. Настъпиха една-две хладни нощи и изведнъж на върха на една бреза, долу край потока, се появиха жълти листа. Видяха ги, както си седяха край огъня в едно ранно утро, но не си казаха нищо.

Последваха други дни с все по-ясен и остър въздух. Погледът стигаше на цели мили разстояние над зелените гори, но сред зеленината се виждаше и колко много жълто и червено се бе появило. Не след дълго целият склон над потока пламна в жълто и червено. Те седяха край огъня и гледаха колко е красиво, но пак не си казаха нищо.

Все по-често над потока се стелеше мъгла. Една вечер, когато отиваха до изворчето за вода, мъглата бе плъзнала над гората. Изведнъж белите й валма ги обградиха отвсякъде. Бирк пусна ведрото с вода на земята и здраво хвана Роня за ръка.

— Какво има? — попита Роня. — От мъглата ли се боиш? Мислиш, че няма да успеем да се върнем?

Бирк не й каза какво го плаши. Но, застинал, чакаше. И изведнъж далеч-далеч в гората се разнесе оная жалостна песен, която той добре познаваше.

Роня също стоеше, без да помръдва, и слушаше.

— Чуваш ли, съществата от подземния свят! Най-сетне можах да ги чуя!

— Никога ли преди не си ги чувала? — попита Бирк.

— Не, никога — отвърна Роня. — Искат да ни подмамат да ги последваме в подземния свят, знаещ ли?

— Знам — отвърна Бирк. — Би ли искала да тръгнеш след тях?
Роня се засмя.

— Да не съм си загубила ума! Но Пер Черепата твърди... — ала тя се спря.

— Какво казва Пер Черепата? — любопитства Бирк.

— Ах, все едно — въздъхна Роня.

Но докато чакаха мъглата да се поразсее малко, та да могат да се приберат у дома, тя мислено си повтаряше думите на Пер Черепата:

„Появят ли се подземните същества в гората и запечат ли своите песни, вече се знае — есента е дошла. И скоро ще бъде зима, ха-ха, да, да!“

16.

Пер Черепа имаше право. Когато жалостните песни на съществата от подземното царство се чуеха в гората, вече беше есен, макар Бирк и Роня да не искаха да го признаят. Лятото неусетно беше отминало, есенните дъждове започнаха и се лееха тъй неспирно, че даже Роня, която обичаше дъжда, се почувства зле.

Дни наред те седяха вътре в пещерата и слушаха безкрайното плющене по камъка отвън. В такова време не можеха дори да поддържат огъня и зъзнеха тъй, че най-подир се наложи да изтичат в гората и да опитат да се посгреят с бягане. Постряха се мъничко, но се измокриха до кости. Щом се прибраха в пещерата, хвърлиха мокрите си дрехи и увити в кожените си наметки, седяха и с взрени навън очи, следяха няма ли да се проясни небето. Но не би! През входа на пещерата не се виждаше нищо друго освен една стена от дъжд.

— Дъждовно е лятото ни! — рече Бирк. — Макар че сигурно ще се оправи.

И най-сетне дъждът спря. След него се разрази такава буря, че над планината се разнесе тътен. Бурята изтръгваше с корен борове и ели и брулеше листата на брезите. Златистият блясък изчезна, по склона над потока вече стърчаха само оголени дървета, жално превиващи се под силния вятър, който се опитваше да ги отскубне.

— Ветровито е нашето лято — рече Бирк. — Макар че сигурно ще се оправи.

Но не се оправяше. Ставаше по-лошо. С всеки изминат ден застудяваше все повече. И сега беше вече невъзможно да се пропъждат мислите за зимата, поне Роня не можеше. Нощем сънуваше кошмари. Една нощ ѝ се присъни, че Бирк лежи в снежна постеля, с побеляло лице и заскрежени коси. Събуди се с вик. Беше вече утро и Бирк се

въртеше навън около огъня. Тя се втурна натам и си отдъхна, като видя, че по червената му коса няма скреж.

Обаче горите, отвъд потока, днес за първи път бяха побелели от скреж.

— Мразовито е лятото ни! — рече Бирк с горчива усмивка.

Роня го изгледа ядосано. Как можеше да бъде толкова спокоен? Как можеше да говори тъй лекомислено? Нима не разбираше? Никак ли не го беше грижа за клетия му живот? Човек не биваше да се бои в Матисовата гора, тя знаеше, но сега вече се боеше, боеше се ужасно, като си помислеше какво ще стане с тях, когато дойде зимата.

— Моята сестра е тъжна — продума Бирк. — Наближава време да си иде оттук, да се сгрее край друг огън и да напусне моя.

Тогава тя се върна в пещерата и легна отново в постелята си. Друг огън! — та тя нямаше при кого да отиде! Той имаше предвид огъня в каменната зала у дома и сигурно защото в такъв вълчи студ тя не можеше да не помечтае за него, о, как си мечтаеше поне веднъж в живота си да се сгрее отново! Обаче не можеше да се върне в Матисовия замък, щом като не беше дете на Матис. Огънят у дома никога вече нямаше да я сгрее отново, тя знаеше това. А в такъв случай да става каквото ще! Какво щяха да й помогнат умуванията, щом вече нямаше никакъв изход?

Тя видя, че ведрото е празно. Трябваше да иде да донесе вода от изворчето.

— Идвам веднага, щом запаля огъня — извика след нея Бирк. Да се домъкне ведрото до пещерата беше трудно, затова трябваше да носят двамата.

Роня заслиза с широки крачки по тясната пътечка. На това място трябваше да си внимателен, та да не полетиш от склона надолу с главата. Сетне изтича през гората между брези и ели към полянката, където се намиреше изворчето. Но преди да го наближи, спря като закована. Някой бе седнал на камъка до извора! Там седеше Матис, той и никой друг! Веднага позна черната му къдрава глава и сърцето й потръпна. Роня се разплака, стоеше между брезите и плачеше тихичко. Тогава видя, че и Матис плаче, да, съвсем като оня път в съня й, седеше самотен в гората, тъгуваше и плачеше.

Все още не я беше забелязал, но ето че вдигна поглед и я видя. Тогава се опита да скрие с ръка сълзите си тъй безпомощно и отчаяно,

че не беше по силите ѝ да издържи тая гледка. Втурна се към него с вик и се хвърли в прегръдките му.

— Детето ми! — прошепна Матис. — Моето дете!

Сетне се провикна:

— Моето, дете е при мен!

Роня плачеше, заровила глава в брадата му, и хлипайки, попита:

— Сега твое дете ли съм, Матис? Наистина ли отново съм ти дете?

А Матис ѝ отвърна през плач:

— Да, каквото си била винаги, моя Роня! Дете мое, как само плаках за теб — денем и нощем. Господи, как само страдах!

Той се отдръпна малко встрани от нея, та да може да я вижда, и покорно попита:

— Вярно ли е това, което казва Ловис, че ще се върнеш у дома, стига само да те помоля?

Роня мълчеше. В този момент видя Бирк. Той беше спрял сред брезите с побледняло лице и очи, пълни с мъка. Защо трябваше да е толкова нещастен — Бирк, братко мой, какво си мислиш, защо лицето ти е такава?

— Вярно ли е, Роня, ще дойдеш ли с мен у дома? — попита отново Матис.

Роня мълчеше, отправила поглед към Бирк — Бирк, братко мой, помниш ли Глупския водопад?

— Ела, Роня, да тръгваме — рече Матис.

И Бирк, застанал там, знаеше, че времето е дошло. Трябваше да каже сбогом на Роня и да я върне на Матис, та даже и да му благодари за времето, когато е бил с нея. Тъй трябваше да стане, та нали сам го бе пожелал. И отдавна го знаеше. Защо тогава изпитваше такава болка? Роня, само да знаеш как се измъчвам, но побързай! Върви сега!

— Макар още да не съм те помолил — продължи Матис. — Сега ще го направя. Горещо те моля, Роня, върни се отново при мен у дома!

„По-труден миг в живота си не съм имала“ — помисли си Роня. Сега трябваше да му каже, знаеше, че ще съкруши Матис, но трябваше да го каже. Че иска да остане при Бирк. Че тя не може да го остави да умре от студ сам-самичък в зимната гора — Бирк, братко мой, и в живота, и в смъртта нищо не може да ни раздели, нима не знаеш това?

Едва сега Матис забеляза Бирк и въздъхна тежко. Но сетне се провикна:

— Бирк Буркасон, ела тук! Искам да ти кажа две думи!

Бирк се приближи с нежелание на не повече от необходимото разстояние. Погледна предизвикателно Матис и попита:

— Какво искаш?

— Всъщност да те понаплескам — отвърна Матис. — Но няма да го направя. Вместо туй най-горещо те моля: ела с мен у дома в Матисовия замък! Не че ми харесваш кой знае колко, недей си мисли. Но се харесваш на моята дъщеря, разбрах това и може би и аз ще се науча да те харесвам. Имах време да премисля едно-друго напоследък!

Когато Роня осъзна какво всъщност говори Матис, нещо в нея зачурулика. Изведнъж ѝ стана леко. Ужасната ледена буца, която носеше вътре в себе си, се разтопи — как успя нейният баща само с няколко думи да я превърне сякаш в пролетно ручейче? Как стана отведнъж толкова чудо: не беше принудена да избира между Бирк и Матис! Двамата, които обичаше. Сега не се налагаше да загуби никого! Беше станало чудо, истинско чудо — тук и в този миг! Изпълнена с радост, любов и благодарност, тя погледна Матис. И Бирк! Тогава видя, че той ни най-малко не се радва. Изглеждаше само смутен и

недоверчив. Обзе я страх. Какъвто упорит и вироглав можеше да бъде, току-виж не пожелае да разбере собственото си добро, току-виж откаже да дойде!

— Матис — рече тя, — трябва да поговоря с Бирк насаме!

— Това пък защо? — попита Матис. — Е, добре, ще ида да хвърля един поглед на моята стара Меча пещера през туй време. Но хайде, защото трябва вече да се прибираме у дома!

— Трябва да се прибираме у дома! — повтори Бирк подигравателно, щом като Матис се скри. — Кой дом? Да не би да си мисли, че ще приема ролята на момче за бой при неговите разбойници? За нищо на света!

— Момче за бой! Колко си глупав! — избухна Роня, вече разгневена. — Предпочиташ да умреш от студ ли — тук, в Мечата пещера?

Бирк замълча някое време, после отсече:

— Да, струва ми се!

Роня се отчая.

— Животът е нещо, което трябва да се пази, нима не разбираш? А останеш ли в Мечата пещера през зимата, погубваш и своя, и моя живот?

— Защо говориш така? — попита Бирк. — Как мога да погубя твоя живот?

Тогава Роня изкрещя, бясна от отчаяние:

— Защото тогава ще остана при теб, глупако такъв! Искаш или не искаш!

Бирк дълго стоя и я гледа мълчаливо, а накрая продума:

— Знаеш ли какво означават думите ти, Роня?

— Знам! — изкрещя тя. — Че нищо не може да ни раздели! И ти го знаеш не по-зле от мен, вироглавецо!

Бирк се усмихна с най-слънчевата си усмивка, а той бе красив, когато се усмихваше.

— Не искам да погубвам твоя живот, сестричето ми! Това е последното нещо, което бих искал. Ще те последвам, където и да идеш. Дори ако се наложи да живея сред разбойниците на Матис, докато си докарам смъртта.

Угасиха огъня и събраха целия багаж. Вече напускаха Мечата пещера и им беше мъчно. Но Роня пошепна на Бирк, като внимаваше да не я чуе Матис, та да не започне да се тревожи излишно:

— Напролет отново ще се пренесем тук!

— Да, защото тогава още ще сме живи — рече Бирк и изглеждаше толкова радостен!

Матис също се радваше. Вървеше пред тях през гората и пееше тъй, че всички диви коне по пътя им уплашено побягнаха сред дърветата. Всички освен Щурак и Дивчо. Те стояха спокойно и чакаха, като сигурно си мислеха, че сега отново ще има надпрепускане.

— Днес не — рече Роня и погали коня си. — Но може би още утре. Може би всеки ден, ако не падне прекалено много сняг!

И Бирк потупа Дивчо.

— Да, ще се върнем! А вие да се пазите!

Забелязаха, че кожата на конете вече се е покрила с гъсти косми, скоро те съвсем щяха да обраснат — това беше тяхната защита срещу студа. Щурак и Дивчо също щяха да оцелеят до пролетта.

А Матис вървеше далеч напред в гората и пееше ли, пееше. Забързаха да го настигнат. Вървяха, вървяха и приближиха Вълчата прегръдка. Там Бирк се спря.

— Матис — рече той, — искам да се прибера най-напред у дома в крепостта на Бурка и да видя как са Ундис и Бурка. Но съм ти много благодарен, задето мога да идвам при теб и да виждам Роня, когато си искам.

— Да, да — съгласи се Матис, — няма да ми е лесно, но идвай!

После избухна в смях.

— Знаете ли какво казва Пер Черепя? Тоя хапльо смята, че управникът и стражниците накрая ще победят, ако не се пазим. И затуй според него щяло да бъде най-умно, ако разбойниците на Матис и Бурка се обединят, да, какви ли не безумни измишльотини му хрумват на стария глупец!

Той изгледа състрадателно Бирк.

— Жалко, дете баща ти е такъв негодник, инак може би въпреки всичко щяхме да обмислим това!

— Ти си негодник! — отвърна Бирк приятелски и Матис се усмихна одобрително.

Бирк протегна ръка на Роня. Тук, под Вълчата прегръдка, беше мястото, където обикновено се сбогуваха.

— Пак ще се виждаме, разбойническа щерко! Всеки ден, да знаеш, сестричето ми!

Роня кимна.

— Всеки ден, Бирк Буркасон!

Когато Матис и Роня влязоха в каменната зала, се възцари пълна тишина. Никой не смееше да ликува, от много време насам радостните възгласи в Матисовия замък бяха забранени от главатаря. Единствен Пер Черепа от радост направи един неестествено висок за годините си скок, при който се чу леко пръцване. Но това не го смути.

— Когато хората се връщат у дома, трябва да има някакъв салют. За добре дошли — рече той.

И като чу това, Матис се разсмя гръмогласно и се смя толкова дълго, че разбойниците направо се просълзиха от щастие. Матис се смееше за първи път след онова злощастно утро при Дяволското гърло и разбойниците побързаха да прихнат и те в един глас с него. Всички се превиваха от смях, Роня също. Но ето че Ловис се прибра от кошарата и пак се възцари тишина. Никой не можеше да се смее, когато гледаше как една майка посреща своето изгубено дете, току-що завърнало се у дома. Разбойниците, каквито си бяха просто души, отново се просълзиха.

— Ловис, ще ми приготвиш ли голямата каца да се изкъпя? — попита Роня.

Ловис кимна.

— Да, вече топля водата!

— Не се учудвам — отвърна Роня, — ти си майка, която се сеца за всичко. А по-мръсно дете не си виждала никога!

— Не, никога — съгласи се Ловис.

Роня лежеше в леглото си сита, чистичка и стоплена. След като хапна от хляба на Ловис и изпи едно канче мляко, майка ѝ тъй я изтърка в кацата, че кожата ѝ пламна. Сега лежеше в старото си легло и гледаше между завеските как огънят в огнището бавно гасне. Всичко си беше постарому. Ловис беше изпяла Вълчата песен за нея и за Матис. Беше време за сън. И Роня вече заспиваше, но мислите ѝ не спираха да кръжат.

В Мечата пещера сега е доста студено, мислеше тя. А аз си лежа тук и ми е топличко чак до пръстите на краката. Не е ли странно, че толкова малко може да те направи щастлив! Сетне се замисли за Бирк, питаше се как ли я кара той там, в крепостта на Бурка. „Дано и той да се е стоплил чак до пръстите на краката — помисли тя и затвори очи. — Ще го попитам утре.“

В каменната зала беше тихо. Но изведнъж Матис нададе вик, изпълнен с мъка:

— Роня!

— Какво има? — промълви тя, вече полузаспала.

— Искрах само да чуя дали наистина си тук — отвърна Матис.

— Разбира се, че съм тук — промълви Роня.

После заспа.

17.

Роня почувства гората, която обичаше, отново близка, както винаги досега — и есен, и зиме. През последните дни в Мечата пещера я беше усещала тъй заплашителна и враждебна. Сега двамата с Бирк язدهа из скованата от студ гора, която им даряваше единствено радост, и тя сподели с Бирк:

— Стига само да знаеш, че ще се сгрееш чак до пръстите на краката, като се прибереш, не е страшно да си в гората, каквото и да е времето. Но не и ако трябва да си легнеш в една студена пещера и да тракаш зъби от студ.

Бирк, който бе мислил да прекара зимата в Мечата пещера, сега се радваше истински, че може да се сгрее на огъня у дома в Бурковата крепост.

Той трябваше да живее там, и двамата с Роня разбираха, че така е по-добре. Инак в замъка върху Матисовата скала щеше да се породи още по-силна вражда.

— И знаеш ли, те толкова се зарадваха, когато се прибрах, Ундис и Бурка, просто да не повярваш! — разказа й Бирк. — Никога не съм вярвал, че толкова много ги е грижа за мен!

— Да, можеш да живееш при тях — отвърна Роня.

— Чак до пролетта!

За Матис също бе добре дошло, че Бирк си остана при своите.

— Разбира се, разбира се — казваше той на Ловис.

— Малкото крадливо псе може да идва и да си отива, когато поиска. Та аз го поканих да дойде с нас у дома. Но, слава богу, няма да съм принуден да гледам непрекъснато червенокосата му кратуна.

Животът в Матисовия замък продължаваше и там отново стана весело. Разбойниците пееха и танцуваха и Матис се смееше с гръмогласния си смях съвсем както преди.

Но разбойническият живот все пак не беше съвсем както преди. Борбата със стражниците на управника беше станала по-ожесточена.

Матис знаеше, че те вече не на шега го преследват. И разказа на Роня защо.

— Само защото в една тъмна нощ измъкнахме Пелйе от проклетата тъмница, където стоеше затворен. Заедно с двама от Бурковите крадливи псета.

— Малък Клипен мислеше, че Пелйе ще го обесят — обади се Роня.

— Никой не може току-така да беси моите разбойници! — отсече Матис. — И проклетият управник получи добър урок, нека знае, че разбойниците не стоят там, където ги оставиш!

Но, умислен, Пер Черепа поклати голата си глава.

— Ето защо из цялата гора като конски мухи са плъзнали стражниците. Най-накрая управникът ще победи, Матис, колко пъти да ти го повтарям?

Ето пак досадните натяквания на Пер Черепа — неговите вечни щуротии, че Матис и Бурка трябвало да се помирят и обединят, преди да било станало късно. „Ако са единни, разбойниците може би ще се справят с управника и многобройните му стражници, но не и тези две банди, които пропиляват повечето си време да се дебнат и да се бият за плячка, като вълци за парче месо.“ Тъй казваше Пер Черепа.

Матис хич не обичаше да слуша подобни приказки. Стигаше му, че той самият се безпокоеше от време на време.

— Говориш така, защото толкова ти стига акълът, старче — възрази Матис. — Не ще и дума — донякъде имаш право. Ама кой ще застане начело на новата разбойническа банда според теб?

Той подигравателно се изсмя.

— Бурка, а? Никой не може да се мери с мен, аз, Матис, съм най-могъщият и най-силният разбойнически главатар по всички планини и гори и възнамерявам такъв да си остана! Но кой знае дали мъничкият Бурка ще го разбере.

— Накарай го да разбере тогава — отвърна Пер Черепа. — В едно преборване между двама ви ти сигурно ще победиш, теле с теле такава!

Ето какви мисли му идваха на Пер Черепа в самотни, отдадени на размисъл мигове. Един двубой, който да постави Бурка на мястото му и да го вразуми, след което в Матисовия замък щеше да има една-единствена разбойническа банда. Всички щяха да си помагат и с общи

усилия да пратят стражниците по лъжливи следи, да им направят живота невъзможен, докато им омръзне да преследват разбойници. Нима не беше умно измислено?

— Според мен най-умно ще бъде да се сложи край на разбойническите грабежи — обади се Роня. — Винаги съм смятала тъй.

Пер Черепа й се усмихна приятелски с беззъбата си усмивка.

— Напълно си права, Роня! Умното ми дете! Но аз съм прекалено стар и безсилен и не мога да натъпча това в кратуната на Матис.

Матис гневно го изгледа.

— И това го казваш ти, който сам си бил храбър разбойник както по времето на баща ми, тъй и по мое време! Спрете да разбойничите! А помислил ли си от какво ще живеем после?

— Никога ли не си забелязал — попита Пер Черепа, — че има хора, които не са разбойници и все пак живеят?

— Да, но как? — натърти навъсено Матис.

Охо, имало много начини, заобяснява Пер Черепа.

— Ако не знаех, че ще си останеш разбойник, докато не увиснеш на въжето, щях да те науча на един. Обаче на Роня ще й разкажа една хубава малка тайна, когато му дойде времето.

— Каква тайна? — попита Матис.

— Както току-що споменах — повтори Пер Черепа, — ще я разкажа на Роня, та да не остане безпомощна в деня, когато ще те обесят.

— Само това знаеш — обесят, обесят и обесят! — изрева Матис. — Млъкни вече, дърти злокобни гарване!

И дните си минаваха, а Матис не се вслушваше в съветите на Пер Черепа. Но една ранна утрин, преди Матисовите разбойници да оседлят конете си, пристигна Бурка. Появи се на кон при Вълчата прегръдка и пожела да говори с Матис. Лоша вест носеше той. И след като неотдавна смъртният му враг толкова великодушно беше освободил двама негови хора от тъмницата на управника, сега той искаше да върне услугата и да предупреди Матис. В този ден никой разбойник, който държи да запази живота си, не трябва да се мярка в гората, съобщил Бурка. Работата изглеждаше сериозна. Бурка току-що идеше от Разбойническата клисура, където стражниците бяха устроили

засада. Бяха заловили двама от хората му, а трети беше тежко ранен от стрела, когато се опитал да избяга.

— Тия проклетници няма да оставят ни един беден разбойник да си изкарва прехраната — заключи Бурка горчиво.

Матис смръщи вежди.

— Не, ние трябва да им дадем добър урок, и то скоро! Така не може да продължава!

Едва сега забеляза, че беше казал „ние“ и тежко въздъхна. Помълча известно време, като измерваше с поглед Бурка от главата до петите.

— Може би трябва... да се обединим — изрече най-подир, макар сам да потрепера от думите си. Да говори така с един Буркасон! Неговите прадеди щяха да се обърнат в гробовете си от ужас, ако го чуеха!

Но Бурка сякаш се оживи.

— Веднъж и ти да кажеш нещо умно, Матис! Една силна разбойническа банда, това вече би било добре. Под водачеството на един силен главатар! Знаем един, който е подходящ — рече той и се потупа в гърдите. — Какъвто съм силен и храбър!

Тогава Матис избухна в страхотен смях.

— Ела насам само и ще ти покажа кой ще е истинският главатар!

И ето че всичко стана тъй, както искаше Пер Черепата. Двубой щеше да има, най-сетне Матис и Бурка се съгласиха, че предложението е добро.

Забележителната новина предизвика голяма възбуда сред разбойниците. В уреченото утро Матисовите разбойници заприиждаха в каменната зала с такава врява, че Ловис ги изпъди.

— Вън! — изкрещя тя. — Не мога да издържам този шум!

Стигаше й, че слушаше ревовете на Матис. Той вървеше напред-назад из каменната зала, скърцаше със зъби и се перчеше как щял да смаже Бурка, че дори и Ундис да не го познае сетне.

Пер Черепата се подсмихна.

— Голям залък лапни, голяма дума не казвай! Това обичаше да казва моята майка!

Роня гледаше войнствения си баща с неодобрение.

— Не искам да гледам, когато го смазваш!

— Нито пък ще ти позволя — отвърна Матис.

— Според обичая жените и децата трябва да стоят настрана. Смятало се, че не им се отразява добре да присъстват на „срещите на дивите зверове“. Ето как се наричали подобни преборвания заради грубите хватки.

— Макар че ти — обърна се Матис към Пер Черепа — ще присъстваш на всяка цена. Вярно е, че си немощен, но една среща на диви зверове сигурно ще те посъживи. Хайде, старче, ще те кача на коня си. Защото вече е време!

Беше студено слънчево утро, земята беше покрита със скреж и на полянката под Вълчата прегръдка Матисовите и Бурковите разбойници изправиха копията си и образуваха кръг около Матис и Бурка. Сега щеше да си проличи кой е най-подходящ за главатар.

Съвсем наблизо, покачен върху една голяма скала, седеше Пер Черепа, загърнат в кожена наметка. Приличаше на стара рошава гарга, но очите му блестяха от нетърпение и погледът му не изпускаше нищо от онова, което ставаше долу на полянката.

Борците бяха свалили горните си дрехи и сега шареха само по ризи насам-натам по заскрежената земя. Те опипваха и стискаха мускулите на ръцете си и подскачаха нагоре-надолу, за да се поразкъшат.

— Изглеждаш ми поизмръзнал, Бурка — рече Матис. — Но ти обещавам, че скоро ще ти стане горещо!

— Същото ти обещавам и аз — увери го Бурка.

На срещите между дивите зверове бяха позволени всякакви хитрости и груби хватки. Да блъскаш и да извиваш, да дереш и да късаш, да дращиш и да хапеш, а можеше и да риташ с боси крака, но не и в слабините. Това се смяташе за злодеяние и ако някой го направеше, веднага губеше борбата.

Но Фюсок вече даде очаквания знак, време беше да се почва и под бойните възгласи на разбойниците Матис и Бурка се втурнаха един срещу друг и започнаха.

— Толкова ми е мъчно — процеди Матис и стовари мечешките си лапи на кръста на Бурка, — че си такъв негодник — сега той го притисна, но Бурка само леко се изпоти. — Инак може би щях да те направя втори главатар още отдавна — той наново стисна здравата — и

сега нямаше да е необходимо да ти мачкам тлъстините на кръста — и вече толкова силно натисна, че Бурка изхърка.

Но когато спря да хърка, Бурка стовари коравата си кратуна с все сила върху носа на Матис и от него бликна кръв.

— Много ми е мъчно — рече Бурка, — че трябва да ти спраскам мутрата — и той повтори удара си, — тъй като и бездруго си толкова грозен, че повече няма накъде — докопа едното ухо на Матис и го задърпа здравата. — Мислиш ли, че ти са необходими две уши? — попита той и наново го затегли, от което ухото някак се поразклати в основата си. Но изпусна хватката и Матис в същия миг го прекатури по гръб и с корав като желязо юмрук притисна така лицето му, че то стана далеч по-плоско отпреди.

— Извънредно ми е мъчно — рече Матис, — че се налага да те смачкам тъй, че Ундис да плаче всеки път, когато те погледне на дневна светлина!

Той натисна пак, но сега Бурка успя да захапе мъничко парченце от дланта му и го стисна със зъби. Матис нададе вой и се опита да изтръгне ръката си, но Бурка не я изпускате, докато накрая трябваше да си поеме въздух. Тогава той изплю две малки парченца кожа в лицето на Матис. — Ето ти, да ги занесеш у дома на котката — изпръхтя той, но дишаше тежко, защото сега Матис се стовари с цялата си тежест върху него. И скоро се разбра, че макар Бурка да имаше здрави зъби, то опреше ли до друг вид сила, не можеше да се бори с Матис.

Когато борбата приключи, Матис се изпъчи като победител с окървавено лице, а онова, което беше останало от ризата му, се развяваше на тънки ивици около тялото му. Но той бе главатар,

главатар от глава до пети, това трябваше да признаят всички разбойници, макар за някои да беше тежко, особено за Бурка.

Бурка изглеждаше съвсем посърнал, още малко и щеше да заплаче, и Матис на драго сърце го утеши с няколко думи.

— Братко Бурка, да, от днес ние сме братя — рече той. — Името и честта на главатар ще си запазиш, докато си жив, и с твоите хора можеш да се разпореждаш сам. Но не забравяй, че Матис е най-могъщият главатар из всички планини и гори и отсега нататък моята дума стои над твоята, знай това!

Бурка кимна мълчаливо, тъкмо сега не му се говореше особено.

Но вечерта Матис устрои голям пир в каменната зала за разбойниците от двете банди — неговата и на Бурка, — разкошно угощение с много ядене и пиене.

Докато траеше пиршеството, Матис и Бурка се побратимяваха все повече и повече. Ту избухваха в смях, ту просълзени седяха един до друг край дългата маса и си припомняха своето детство, когато двамата заедно бяха ловили мишки в стария свинарник. Те си спомняха и разказваха много други весели лудории, които бяха измисляли. Всички разбойници слушаха с удоволствие и гръмък смях огласяше каменната зала, дори Бирк и Роня, седнали на другия край на масата, слушаха развеселени. Звънкият им смях се чуваше ясно над грубите резове на разбойниците, за Матис и Бурка беше истинска радост да ги слушат. Колко време в Матисовия замък не се бе чувал нито смехът на Роня, нито смехът на Бирк! Матис и Бурка все още не бяха успели да привикнат с щастieto отново да ги виждат у дома. Затова този смях галеше като най-нежна музика слуха им и ги подтикваше надълго и нашироко да разказват за своите детски подвизи.

Но ето че Матис рече:

— Бурка, не тъгувай, задето не ти провървя днес! За Бурковия род ще настъпят по-добри времена. Когато нас двамата вече няма да ни има, тогава синът ти ще стане главатар, не се съмнявам. Защото моята дъщеря не иска, а щом тя веднъж каже не — край — на майка си се е метнала.

Бурка цял грейна, като чу това. Но Роня се провикна през масата:

— И ти си мислиш, че Бирк ще иска да стане разбойнически главатар?

— Да! — отсече Бурка без колебание.

Тогава Бирк стана от масата и се изправи, тъй че всички да го виждат. Вдигна дясната си ръка и се закле във всичко най-свято никога да не става разбойник за нищо на света.

Тягостна тишина легна върху каменната зала. Бурка седеше там със сълзи в очите заради своя син, който изменяше тъй неочаквано на рода си. Но Матис се опита да го утеши:

— Свиква се — каза той, — и ти ще свикнеш! В днешно време не се излиза на глава с децата. Правят си каквото си знаят и не ти остава друго, освен да свикнеш. Но не е лесно!

Двамата главатари дълго седяха мрачни и мислеха за бъдещето, когато гордият разбойнически живот на двата рода ще замре, ще се

превърне в легенда и споменът за нея бързо ще потъне в забрава.

Но полека-лека те отново се върнаха към лова на мишки в свинарника и решиха да се веселят въпреки твърдоглавите си деца. И техните разбойници се надпреварваха да прогонват мрачното им настроение с весели разбойнически песни и буйни танци. Те тъй подрипваха наоколо, че дъските на пода пращяха, Бирк и Роня също подскачаха в танц и Роня научи Бирк на много весели разбойнически скокове.

През цялото време Ловис и Ундис седяха в отделна стая на спокойствие. Ядяха, пиеха и разговаряха. За повечето неща възгледите им не съвпадаха, но за едно бяха единодушни: нищо не може да се сравни с почивката, която от време на време можеш да дадеш на ушите си и да не чуваш тая непрекъсната мъжка връва.

А в каменната зала празникът беше в разгара си. Чак докато Пер Черепата внезапно се строполи на пода от умора. Той бе прекарал весел и радостен ден въпреки старостта си, но сега силите му се изчерпаха и Роня го съпроводи до спалнята му. Старецът се отпусна доволен и изтощен в постелята си и Роня го зави с кожената завивка.

— Сега старото ми сърце е спокойно — продума Пер Черепата, — че нито ти, нито Бирк не искате да станете разбойници. Навремето човек с радост можеше да бъде разбойник, не го отричам. Но сега времената са по-сурови, ще те обесят, преди да гъкнеш.

— Да, и освен това хората пищят и плачат, когато им вземаш нещата — добави Роня. — Никога не бих го понесла.

— Не, детето ми, никога не би го понесла — съгласи се Пер Черепата. — Но ще ти разкрия една хубава малка тайна, ако ми обещаеш да не я казваш никому.

И Роня обеща да мълчи.

Тогавата Пер Черепата улови малките й топли ръчички, за да погрее своите, които бяха тъй студени, и ето какво й разказа:

— Слушай, радост моя — започна той. — Когато бях млад и повечето време скитах из гората — точно като тебе, веднъж ми се случи да спася живота на едно малко сиво джудже, което дивите витри на всяка цена искаха да хванат и убият. Вярно е, че сивите джуджета са голяма паплач, но това беше някак по-различно и беше толкова благодарно, че аз едвам успях да се отърва от него. То се инатеше и искаше да ми даде... аха, ето го и Матис — рече Пер Черепата, защото в

тоя момент на вратата застана Матис, дошъл да разбере къде се губи Роня толкова време. Празникът бе свършил и беше време за Вълчата песен.

— Искам първо да чуя докрай приказката — каза Роня.

И докато Матис упорито стоеше и чакаше, Пер Черепата й прошепна в ухото продължението.

— Колко хубаво! — възкликна Роня, когато чу всичко.

И ето че дойде нощта. Скоро спеше целият Матисов замък. И всичките му сурови разбойници. От постелята на Матис се разнасяха тежки стенания. Ловис беше намазала добре многобройните му рани и синини, но това не помагаше. Сега му остана време да се поопипа и нараняванията го боляха ужасно дори само като си мръднеше малкия пръст на крака. Не можеше да мигне, и мисълта, че Ловис си лежи и спи тъй спокойно, го дразнеше. Накрая я събуди.

— Боли ме — оплака се той — и единствената ми утеха е, че проклетият Бурка лежи оттатък и се мъчи още по-жестоко!

Ловис се обърна към стената.

— Мъже! — промълви тя и тозчас заспа.

18.

— Старите хора нямат работа при срещите на диви зверове — да седят там и да се вкочаняват от студ — строго гълчеше Ловис, когато на другия ден се разбра, че Пер Черепа има треска, цялото тяло го боли и не иска да стане. Дори и след като треската му отдавна премина, пак отказваше да напусне постелята си.

— Мога да лежа и да зяпам не по-зле, отколкото да седя и зяпам — заяви той.

Всеки ден при него в спалнята идваше Матис, за да го уведоми как върви разбойническият живот. Матис беше доволен. Бурка се държи добре, съобщаваше той. Не нахалничи. Впрочем той се оказа решителен мъж и сега те двамата плячкосват все по-успешно и по-успешно. Истинска веселба пада, защото тъй успяват да измамат стражниците на управника, че скоро Матисовата гора щеше да се прочисти от всички нагли натрапници — проклетите наемници, твърдеше без колебание Матис.

— Да, да, хвали се, след като си свършиш работата — мърмореше Пер Черепа, но Матис не даваше ухо на думите му. Нито пък имаше кой знае колко време да се заседява при него.

— Ех ти, мършавото ми старче! — казваше той нежно и потупваше Пер Черепа, преди да си тръгне. — Опитай се да понатрупаш малко месце по краката си, за да можеш да се държиш на тях!

И Ловис правеше всичко според силите си за тая работа. Пристигаше горе с гореща, подсилваща супа и други гозби, които Пер Черепа обичаше.

— Изсърбай супата, за да се сгрееш — казваше тя.

Ала и най-горещата супа не пропъждаше студа от тялото на Пер Черепа и Ловис се безпокоеше.

— Трябва да го пренесем в каменната зала и да го позагреем — каза тя една вечер на Матис. И вдигнат от силните ръце на Матис, Пер

Черепата напусна самотната си стая. Щеше да спи в постелята при Матис. Ловис се премести до Роня и двете щяха да спят заедно.

— Най-последно и аз, бедният старик, поне мъничко ще погрее кръвта в жилите си — въздъхна Пер Черепата.

Матис беше истинска печка и Пер Черепата се сгуши до него като дете, което търси топлина и утеха при майката си.

— Лежи си спокойно и не се тикай! — казваше му Матис. Но Пер Черепата продължи да се гуши плътно до него. И когато дойде утрото, той отказа да се върне в спалнята си. Чувствуваше се добре в тая постеля и в нея си остана. Тук можеше да лежи и по цял ден да гледа как Ловис върши своята работа, тук разбойниците се събираха и описваха подвизите си, когато се завърнеха вечер. Роня също идваше и разказваше как са прекарвали с Бирк навън в тяхната гора. Пер Черепата беше доволен.

— Ето така искам да бъде, докато чакам — каза той.

— Какво чакаш? — попита Матис.

— А според теб какво чакам? — въздъхна Пер Черепата.

Матис не можеше да се досети. Но с тревога забеляза, че Пер Черепата от ден на ден слабее все повече и повече, и запита Ловис:

— Как мислиш, какво му е?

— Старост — отвърна Ловис.

Матис я погледна с безпокойство.

— Но той няма да умре от това, нали?

— Напротив, ще умре — отвърна Ловис.

Като чу думите й, Матис избухна в плач.

— Не, върви по дяволите! — изкрещя той. — Не искам!

Ловис поклати глава.

— От теб зависят много неща, Матис, но не всичко е в твоя власт!

Роня също се безпокоеше за Пер Черепата и тъй като той линееше, тя се заседяваше все по-често край него. Старецът лежеше със затворени очи, само понякога ги отваряше и я поглеждаше. Усмиваше се и казваше:

— Радост моя, нали няма да забравиш онова, което ти казах?

— Не! Стига да намеря пътя — отвръщаше Роня.

— Ще го намериш — увери я Пер Черепата. — Щом дойде моментът, ще го намериш!

— Да, сигурно ще успея — съгласяваше се Роня.

Мина време — Пер Черепа съвсем отслабна. Накрая дойде една нощ, когато всички се събраха да бдят над него. И Матис, и Ловис, и Роня, и разбойниците. Пер Черепа лежеше, без да помръдне, със затворени очи. Матис с тревога се опитваше да открие някакъв признак на живот. Но край постелята цареше мрак въпреки светлината от огъня и восъчните свещи, които Ловис беше запалила — не се виждаше никакъв признак на живот и Матис внезапно изкрещя:

— Той е мъртъв!

Тогава Пер Черепа отвори едното си око и го погледна с укор.

— То се знае, че не съм! Не мислиш ли, че все пак имам дотолкова ум в главата, та да си взема сбогом, преди да си ида.

Сетне той отново задълго затвори очи, а те, смълчани, стояха край него. Чуваше се само немощното, хрипливо дишане на Пер Черепа.

— Но сега — издума Пер Черепа и отвори очи, — сега, скъпи приятели, казвам сбогом на всички ви! Защото умирам.

И той умря.

Роня никога не беше виждала някой да умира и си поплака малко. Макар че беше тъй уморен в последно време, помисли си тя, може би ще си отдъхне някъде другаде, на някое незнайно място.

Но Матис вървеше напред-назад из каменната зала, плачеше и викаше:

— Винаги го е имало! А сега вече го няма!

За кой ли път той се провикваше:

— Винаги го е имало! А сега вече го няма!

Тогава Ловис рече:

— Матис, знаеш, че никой не живее вечно на тая земя. Ние се раждаме и умираме, нали винаги е било така, за какво хленчиш?

— Но той ми липсва! — крещеше Матис. — Толкова ми липсва, че сърцето ми се къса от мъка!

— Искаш ли да те прегърна за малко? — попита Ловис.

— Да, за бога! — изкрещя Матис. — И ти също, Роня!

И той се накланяше ту към Ловис, ту към Роня и изплакваше своята мъка по Пер Черепа, който винаги бе съществувал в неговия живот, а сега вече го нямаше.

На другия ден погребяха Пер Черепа долу край потока. Зимата напредваше, вече заваля първият сняг и меките влажни снежинки се спускаха над ковчега, докато Матис и разбойниците го отнасяха на определеното място. Сам Пер Черепа си бе сковал ковчега още навремето, когато беше силен, и през всичките тези години го пазеше на дъното на дрешника.

„Ковчегът може да притрябва на един разбойник, когато най-малко очаква — обичаше да казва Пер Черепа и през последните години се чудеше, че тъй дълго не му е потрябвал. — Но рано или късно ще му дойде времето“ — повтаряше той.

Ето че му беше дошло времето. Мъката по Пер Черепа тежко легна над замъка. Цяла зима Матис ходеше мрачен. Разбойниците също бяха потиснати, тъй като настроението на Матис определяше и мъката, и радостта в Матисовия замък.

Роня побягваше с Бирк навън към гората, сега там беше зима и когато летеше върху ските надолу по хълмовете, забравяше всякаква мъка. Но си я припомняше веднага щом се прибереше у дома и видеше Матис да седи пред огнището, потънал в мисли.

— Утеши ме, Роня! — молеше я той. — Помогни ми да надвия мъката си!

— Скоро отново ще дойде пролет, тогава всичко ще се оправи — казваше Роня.

Но Матис не смяташе така.

— Пер Черепа няма да види никаква пролет — навъсено отвърщаше той. И Роня не знаеше как да го утеши.

Но зимата приближаваше към своя край. И пролетта настъпи — тя идваше винаги, без да се интересува от живота и смъртта на хората. Матис стана по-весел, всяка пролет той се развеселяваше — подсвиркваше си и пееше, когато начело на своите разбойници преминаваше яздешком Вълчата прегръдка. Там, долу, вече чакаха Бурка и неговите хора. Хой, разбойническият живот най-сетне щеше отново да започне след дългата зима! Каквито си бяха наивни и двамата — Матис и Бурка се радваха ли, радваха, та нали бяха родени за разбойници. Обаче децата им бяха далеч по-умни. Тях ги радваха съвсем други неща. Ето — снегът се стопи и те отново можеха да яздят и скоро отново щяха да се пренесат в Мечата пещера.

— Колко се радвам, че ти, Бирк, не искаш никога да станеш разбойник! — призна Роня.

Бирк се засмя.

— Не, нали се заклех. Но се питам как ли ще се прехранваме в нашия живот, ти и аз?

— Знам как — отвърна Роня. — Ще станем жители на сребърната планина, какво ще кажеш за това?

И тя разправи на Бирк за сребърната планина на Пер Черепа, онази, която беше му показало малкото сиво джудже някога отдавна, отдавна, благодарно за спасения си живот.

— Там имало сребърни буци, големи колкото речни камъни — добави Роня. — И кой знае, може да не е просто приказка? Пер Черепа се закле, че е истина. Можем да идем някой път дотам с конете и да видим, знам къде се намира.

— Но няма защо да бързаме — отвърна Бирк.

— Само го пази в тайна! Инак всички разбойници ще хукнат да събират сребро!

Роня се засмя.

— Умен си като Пер Черепа. „Разбойниците са грабливи като ястреби — казваше той — и затова не разкрих тайната никому, само на теб!“

— Но засега ще се оправим добре и без сребро, сестричето ми — рече Бирк — В Мечата пещера има нужда от други неща!

Пролетта настъпваше все по-устремно и Роня се замисли за оня миг, в който трябваше да каже на Матис, че възнамерява отново да се премести в Мечата пещера. Но чуден човек бе Матис, никога не се знаеше какво може да се очаква от него.

— Старата ми пещера, да, добра е тя — съгласи се той. — Похубаво място за живеене по това време на годината няма да се намери! Ами ти, Ловис, какво ще кажеш?

Ловис познаваше внезапните му пориви и не се изненада особено.

— Върви, детето ми, щом баща ти одобрява това! — отвърна тя. — Макар че ще ми липсваш!

— Но нали наесен ще се върнеш, обикновено така правиш? — каза Матис, сякаш Роня години наред се местеше непрекъснато от Матисовия замък в Мечата пещера и обратно.

— Да, ще се върна, както правя винаги — увери го Роня радостна и учудена, задето този път всичко мина тъй леко.

Очакваше сълзи и викове, а Матис седеше и изглеждаше тъй щастлив, както когато си припомняше приключенията в стария свинарник от своето детство.

— Да, когато живеех в Мечата пещера, тогава се забавлявах истински — спомни си той. — И всъщност тази пещера е моя, недей го забравя! Може би от време на време ще идвам да ви посетя.

Когато Роня предаде думите му на Бирк, той великодушно заяви:

— Колкото до мен, с удоволствие може да заповяда! Но — добави Бирк — сигурно ще ми бъде по-леко да не виждам къдравата му чернокоса глава всеки ден!

Ранно утро е. Прелестно като първото утро на земята! Преселниците пребродват своята гора и пристигат в Мечата пещера. Пролетта ги обгражда отвсякъде с цялата си прелест. Във всички дървета и всички води, и всички зелени шубраци кипи живот, нещо цвърчи, шумоли и ечи, пее и ромоли, отвсякъде се разнася свежа и буйна пролетната песен.

И ето ги в своята пещера, в своя дом сред пущинаците. Всичко е както преди — спокойно и добре познато, потокът, който шуми долу в ниското, горите, озарени от светлината на утрото, нищо не се е променило. Нова пролет е, но и тя си е същата.

— Не се плаши, Бирк — предупреди го Роня. — Сега ще чуеш моя пролетен вик!

И тя изкрещя остро и сипкаво като птица, радостен вик, който отекна далеч, далеч из гората.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.